

BUURT SPORT COACH.

Heden, verleden en toekomst

Driegesprek VSG, NISB en NOC*NSF

Elke buurtsportcoach is uniek

Kwaliteit en ontwikkeling

**8 BUURTSPOORTCOACHES
AAN HET WOORD**
over hun kerntaak, samenwerking en ambitie

Wist je dat...

...er verschillende onderzoeken rondom buurtsportcoaches bestaan, waaronder het onderzoeksproject: 'Verbinding Zorg, Sport en Bewegen'. Hierin wordt de samenwerking van buurtsportcoaches met lokale zorg en sportaanbieders en de effecten daarvan op het beweeggedrag van buurtbewoners onderzocht.

...er tientallen relevante opleidingen en (bij)scholingen voor buurtsportcoaches zijn?

...er speciaal voor buurtsportcoaches een buurtsportcoach-app is ontwikkeld, waarmee ze elkaar nog beter weten te vinden?

...700 buurtsportcoaches deze app al in gebruik hebben?

...sportverenigingen waarbij een buurtsportcoach betrokken is, significant hoger scoren op de indicator voor maatschappelijke functie dan sportverenigingen zonder buurtsportcoach?

...zowel scholen als sportorganisaties een toename ervaren in het aanbod van sportactiviteiten die door sportorganisaties voor leerlingen van scholen worden georganiseerd, als gevolg van de inzet van buurtsportcoaches? Ook ervaren zij een toename in de kwaliteit ervan.

..... zowel buurtsportcoaches als de sportorganisaties waarbij zij betrokken zijn, ervaren dat het aantal leden van de sportvereniging is toegenomen met de komst van de buurtsportcoach?

Maatwerk binnen gemeenten

Bnthousiast, gedreven, veelzijdig en sportief. Zo kunnen we de buurtsportcoach anno 2015 wel typeren. Het zijn mensen die zich vol passie inzetten om jong en oud, met of zonder handicap, man of vrouw, de mogelijkheid te bieden te sporten en bewegen in de buurt en op een veilige manier. Maar wat is nu een buurtsportcoach en wat doet hij eigenlijk? De samenstellers van dit magazine geven u een kijkje in de keuken van de werkzaamheden van een buurtsportcoach, een nog relatief jonge beroepsgroep.

In vele hoedanigheden komt u de buurtsportcoach tegen. Het kan bijvoorbeeld de beweegcoach in de buurt zijn die activiteiten op een Cruyff Court of Kraaijck Playground organiseert voor jongeren; een beweegcoach bij een woonzorginstelling die met de ouderen gaat bewegen in het park; de coördinator op school die de verbinding legt met kinderopvang en een Centrum voor Jeugd en Gezin; maar ook de verenigingsmanager bij de sportclub die het kader begeleidt en schoolt. De buurtsportcoach wordt veelzijdig ingezet en dat is maar goed ook! Buurtsportcoaches leveren maatwerk binnen gemeenten.

De buurtsportcoach brengt verbindingen tussen sport en verschillende sectoren tot stand. Niet alleen met onderwijs, maar ook met welzijn, kinderopvang, de zorg en het bedrijfsleven. Ik vind het belangrijk dat deze verbindingen ervoor zorgen dat iedereen die veilig wil sporten en bewegen dat ook kan doen in de buurt.

Zoals gezegd hebben we te maken met een jonge beroepsgroep. Het is dan ook belangrijk om ervaringen en kennis met elkaar te delen. Ik hoop dat dit magazine u inspireert het beroep van de buurtsportcoach verder te ontwikkelen en in zijn kracht te zetten. De buurtsportcoach is immers een belangrijke spin in het web.

Veel leesplezier!

*Edith Schippers
Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*

inhoud

3 Maatwerk binnen gemeenten

6 1 dag uit het leven van buurtsportcoach
Tineke Meens ▶ Tilburg

12 “De buurtsportcoach maakt het verschil, maar
is op nog zo veel plekken nodig”

18 “Deze doelgroep heeft meer drempels te
overwinnen” ▶ Arnhem, Almere, Venlo

22 “Als mensen sporten en bewegen zijn ze ook
sociaal bezig” ▶ Huizen

24 Gezonde leerlingen op
gezonde scholen ▶ Ede, Delft

28 “Ik ben multicultureel ingesteld,
dat helpt” ▶ Zoetermeer

30 “Je merkt gewoon dat de wijk
leefbaarder wordt” ▶ Groningen

35 Wat is de Sportimpuls?

36 5 vragen aan buurtsportcoach
Anoek van der Velden ▶ Veghel

38 “Met wat meer verdieping probeer je de
kinderen enthousiast te maken door en voor de
sport” ▶ Boxmeer

40 “Je ziet ze echt helemaal
opfleuren” ▶ 's-Hertogenbosch, Hilversum

44 “Je moet niet alleen je hand ophouden, maar
zorgen voor wederkerige relaties” ▶ Nieuwegein

46 “In de buurt ben je eigenlijk een soort celebrity”
▶ Utrecht, Den Haag, 's-Hertogenbosch

50 Nederland kleurt groen

52 “De aanpak is veel meer integraal
dan vroeger” ▶ Dordrecht, Zwartewaterland

6

18

30

56 Goed werkgeverschap is een must ▶ Utrecht,
Haaglanden, Kennemerland

61 De vliegende brigade ▶ Column Viggo Waas

62 “Het gaat om de mensen, niet zozeer om welke
sport er wordt aangeboden” ▶ Rotterdam

64 Niet ieder effect is direct in een grafiekje te
vangen ▶ Emmen

67 Succesfactoren in de sport ▶ Column Kirsten
van der Kolk

68 Open Club, de vereniging van
de toekomst ▶ Breda

72 “Je moet ook investeren
in ouders” ▶ Amsterdam

74 “Betrokkenheid, daar draait het om” ▶ Helmond

76 “Na afloop vloeiden er zelfs tranen, zo geslaagd
was het” ▶ Rijssen-Holtten

78 Van zorg naar preventie Heerenveen, Deventer

82 Elke buurtsportcoach is uniek

86 Koningsspelen in Leiden georganiseerd door
buurtsportcoaches ▶ Leiden

94 “We hebben al veel nuttige verbindingen
gelegd” ▶ Rotterdam, Barendrecht, Leeuwarden

98 “Maak bewegen niet te beladen, maar juist
laagdrempelig” ▶ Goes

100 Maaike Walters groeide mee
met de materie ▶ Heusden

103 Cijfers in beeld

64

86

94

colofon

Uitgave van
Programma Sport en Beweging in
de Buurt

In opdracht van
Vereniging Sport en Gemeenten

In samenwerking met
Nederlands Instituut voor Sport
en Beweging, NOC*NSF

Hoofddirectie
Frans Oosterwijk

Redactie
Lysbeth de Vries, Ingrid Wijntjens,
Maartje Kunen, Nina Oosterloo, Kim de
Bruijn, Rimke de Groot (eindredactie)

Realisatie
Arko Sports Media
Edisonbaan 14f
3439 MN Nieuwegein
Tel 030 707 30 00
info@sportsmedia.nl
www.sportsmedia.nl

Fotografie
ANP foto, Shutterstock, Rijksoverheid.nl,
Eddy Veerman, Willem Vernes Fotografie,
Jules den Boer, Emile van Aelst

Journalisten
Eddy Veerman, Friso Schotanus,
Roelof Jan Vochteloo, Robert Barreveld,
Edward Swier, Leon Janssen Lok,
Tessa de Wekker

Ontwerp/DTP
Marco Reijnen, Studiovrg, Rotterdam

Drukwerk
Pre/Vision, Eindhoven

© 2015 Arko Sports Media
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand of
openbaar gemaakt in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, in fotokopie of anderszins
gereproduceerd door middel van
boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm
of welke andere methode dan ook, zonder
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Bronmateriaal feiten/cijfers
Meicirculaire gemeentefonds, Ministerie van
BZK, 2015. Monitor Brede impuls
combinatiefuncties, VNG en BMC, 2015
(concept). Voortgangsrapportage Monitor
Sport en Beweging in de Buurt, Mulier
Instituut, 2014. Verdiepingsonderzoek
buurtsportcoaches: Verbreding en structurele
samenwerking, Mulier Instituut/
Kennispact, 2014. Voorstudie effectmeting
buurtsportcoaches, Mulier Instituut, 2014.
Managementrapportages Sportimpuls,
ZonMw, 2015. Sport en Beweging in de
Buurt. Gemeentenatlas.nl, 2015.

09.30 uur

dag uit het leven van buurtsportcoach Tineke Meens

Bezuinigen op gymlessen in het basisonderwijs, daar moet je bij Tineke Meens (28) niet mee aankomen. In Tilburg gebeurt het tegenovergestelde. De kinderen van basisschool De Vijf Hoeven krijgen elke dag bewegingsonderwijs. "Het zorgt voor een verbeterde concentratieboog", aldus de winnares van de Stimuleringsprijs Buurtsportcoach & Combinatiefunctionaris 2013.

EDDY VEERMAN

**"OUDERS VERTELLEN
DAT HUN KINDEREN
MEER ZELFVERTROUWEN
HEBBEN"**

“JE HAALT MET SOCIALE MEDIA EEN GEHEEL NIEUWE WERELD BINNEN”

Op De Vijf Hoeven krijgen de kleuters elke dag een uur gym. Voor andere klassen is dat een halfuur of drie kwartier, afhankelijk van het rooster. “Daarnaast hebben we motorische remedial teaching en wordt drie keer per jaar bij de kinderen een beweegtest afgenomen.” Ouders informeert Tineke Meens via de sociale media, door het plaatsen van foto's en filmpjes over de waarde van sport en over het plezier dat kinderen aan gymlessen beleven.

08.00 uur

“Ik begin vroeg met het opbouwen en voer gesprekken met stagiaires over de dagindeling. We beginnen om acht uur met voorschoolse sport, als de kinderen door ouders worden gebracht. Een halfuur lekker bewegen en sporten met ballen, hockeysticks, et cetera. Ouders mogen bij ons trouwens rustig een bal of racket

meenemen naar huis, om te lenen. Ook nodigen we sportverenigingen uit om tijdens de gymles, na school of op de sportdag hun sport te demonstreren. Heeft een kind interesse, dan gaan we samen met papa of mama een avond mee naar proefles. En als het kind de sport leuk vindt en blijft hangen, verdwijnt ik weer uit beeld.”

08.30 uur

“De eerste gymles begint. Twee jaar geleden ben ik namens onze school met de gemeente om tafel gegaan, met het voorstel tot de pilot ‘elke dag gym’. Ouders waren enthousiast over het plan en de visie erachter, net zoals de kinderen, leerkrachten en schooldirectie. Dan heb je natuurlijk een goed verhaal richting de gemeente. Tussentijdse metingen laten een gunstig effect zien: kinderen zijn geconcentreerder, actiever, fitter, voelen zich gezonder. Ouders vertellen dat hun kinderen meer zelfvertrouwen hebben. In vergelijking met andere scholen leren ze sneller. Stagiaires doen onderzoek naar de effecten; we wachten nog op de laatste gegevens, zodat we het eerste jaar in zijn geheel kunnen evalueren.

Op de eerste weekdagen is de gymles bewust voor een taal- of rekenles geplaatst, zodat de kinderen tijdens die lessen geconcentreerder zijn. Als de kinderen dan ook nog van of naar huis genoeg bewegen en tijdens de pauze een kwartier, dan heb je volgens mij de ideale setting voor de combinatie bewegen en leren.”

09.30 uur

“De gemeente faciliteert mij op deze school. Ook dekt zij de kosten van de twee combinatiefunctionarissen. Dus mocht de subsidie van de Rijksoverheid stoppen, dan blijft de buurtsportcoach bestaan. Dit jaar zijn we net als twee jaar geleden uitgeroepen tot de een na sportiefste basisschool van Nederland. Daar kwamen veel reacties op. Mensen vroegen: ‘Elke dag gym, waarom kan dat daar wel?’ Andere scholen zochten contact met ons, daar zijn mooie samenwerkingen uit ontstaan. Mijn netwerk is vergroot, door met col-

Selfie

“Enkele maanden geleden raakte ik bij het jubileumcongres van de Vereniging Sport en Gemeenten in gesprek met koning Willem-Alexander. Ik mocht vertellen wat de combinatiefunctionarissen en de buurtsportcoach in Tilburg nu eigenlijk doen. Ik kon merken dat hij er al veel van wist. Van de beveiliging mocht ik geen selfie vragen, maar ik heb het toch gedaan. Gelukkig vond hij het leuk.”

Juf10eke

Tineke Meens is zelfs een stripfiguur geworden: Juf10eke. “Ik wilde iets creëren waarmee kinderen geïnformeerd worden over een gezonde leefstijl, bewegen en wat er in de buurt te doen is. Maar ik wilde daar niet steeds mijn gezicht bij. Het moest een beeld worden van ons allemaal. Dat werd een stripfiguur in een app die veel wordt gebruikt door schoolkinderen. Zo ervaren ze een boodschap niet als het wijzende vingertje van de juf, maar als het berichtje van een vriendje op Facebook.”

08.30 uur

11.00 uur

Uitreiking Stimuleringsprijs

"Tineke Meens gebruikt sociale media om mensen in Tilburg gezonder te laten leven. Met deze unieke en inspirerende aanpak is zij volgens het publiek van de Kennisdag Duurzaam sporten en bewegen de overtuigende winnaar van de Stimuleringsprijs Buurtsportcoach & Combinatiefunctionaris", klomk het in 2013, toen Meens uit handen van voormalig hockeyinternational Floris Jan Bovelanders tijdens de Kennisdag in Den Haag een cheque ontving ter waarde van 1.500 euro die zij mocht investeren in haar werk.

lega's over het vak te sparren heb ik zelf ook veel geleerd.

Ik geef ook les aan hbo-leerlingen, en het is fantastisch om te zien hoe gedreven zij

die vervolgens op school een workshop slackline kwam geven. Daar reageerde het Jeugdjournaal weer op. Allemaal ontstaan uit die ene vraag op de Twitterwall.

"IN DE GYMZAAL HEBBEN WE RUIMTE GEMAAKT VOOR EEN FACEBOOK- EN TWITTERWALL"

zijn om kinderen een gezonde leefstijl mee te geven en meer te laten bewegen. Ik hoop wel dat zij hun ideeën delen met elkaar, en met de andere combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches. Je idee wordt misschien gekopieerd, maar kinderen worden er beter en gelukkiger van. En je geeft ervaring door."

11.00 uur

"In de gymzaal hebben we ruimte gemaakt voor een Facebook- en Twitterwall. Daar kunnen kinderen van alles op kwijt. Iemand had bijvoorbeeld gehoord van een nieuwe rage, slackline, balanceren op een koord, en plaatste er een bericht over. Ik heb dat berichtje op de schooltwitter geplaatst, en daar reageerde weer iemand op

Of kinderen oefenen een handstand tijdens hun vakantie, plaatsen vol trots een foto op de Twitterwall en anderen gaan dat nadoen. Je haalt met sociale media een geheel nieuwe wereld binnen. We geven kinderen taalopdrachten of spreken af dat die dag alleen complimentjes worden op-

Bewegingsonderwijs in Kenia

"Ik heb een aantal studiereizen mogen maken en onder meer bewegingslessen gegeven in Kenia, waar ze weinig materialen hebben en bijvoorbeeld geen matten voor het neerkomen. Tussen de schapen en geiten heb ik een les geïmproviseerd en na terugkomst heeft de school een Skypeproject opgezet tussen leerlingen hier en daar, over hun gymlessen en die bij ons, maar ook over voeding. Er ontstond een mooie wisselwerking."

geschreven. Of we laten ze vragen stellen. 'Hoe komt het dat we zo veel zweten tijdens het bewegen?' zette een kind op de muur. Op die tweet werd gereageerd door een arts die vervolgens kwam uitleggen hoe dat werkt met het lichaam. Die 'muren' zorgen ervoor dat er in en buiten de gymzaal andere, nieuwe dingen kunnen gebeuren.

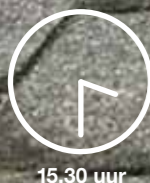
Om een gezonde leefstijl te bevorderen organiseren we soms bewegwedstrijdjes, bijvoorbeeld een springtounominatie. Het begint ergens in een klas en het eindigt ermee dat de hele school tien keer touwtje heeft gesprongen. Het sloeg zelfs over naar andere scholen. We zoeken daarbij samenwerking met heel veel partners: bonden, verenigingen, zorgverzekeraars, banken, maar bijvoorbeeld ook de frites tent om de hoek; zodat ze iets anders aanbieden voor de scholieren in de pauze."

13.30 uur

"Dramatisch dat gymuren in ons land zijn geschrapt om financiële redenen. Als je creatief bent, krijg je een hoop voor elkaar. Zeker voor kinderen met overgewicht is het zonde als er wordt bezuinigd op bewegingsonderwijs. Daar gaan ze niet zonder van leven! Uiteindelijk kost het je nog veel meer."

15.30 uur

"Na de lessen hebben we nog het naschoolse sporten, waarvoor soms verenigingen of externe mensen worden 'ingevlogen' om een sport te promoten." ■

15.30 uur

“De buurtsportcoach maakt het versc maar is op nog zo plekken nodig”

VSG, NISB en NOC*NSF over heden, verleden en toekomst van de buurtsportcoach

In een paar jaar tijd is de buurtsportcoach uitgegroeid tot een instituut. De groei van 0 naar 2.900 fte's in korte tijd heeft ook een keerzijde: Hoe professionaliseer je deze losse beroepsgroep, en bovendien: Hoe maak je hun goede werk zichtbaar? Drie zwaargewichten op verschillende domeinen laten hun licht over die vragen schijnen: André de Jeu (Vereniging Sport en Gemeenten), Remco Boer (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen) en Erik Lenselink (NOC*NSF).

FRISO SCHOTANUS

Om bij het begin te beginnen: Waar liggen de roots van de combinatiefunctionaris?

André de Jeu: “Het begon met de Alliantie School en Sport. Bij deze eerste samenwerking tussen onderwijs en sport zijn allerlei sportprogramma's ingezet. Daar is vervolgens het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen uit voortgekomen.”

Erik Lenselink: “Dat plan is er in 2007 gekomen, onder het bewind van Jet Bussemaker, om Nederland op grote schaal tot een actieve leefstijl te verleiden.”

Remco Boer: “Wat je niet zo vaak ziet is dat haar opvolgster, minister Edith Schippers, dit initiatief heeft versterkt en uitgebreid.

Zo kwam er de BOS-impuls (Buurt, Onderwijs en Sport). Gemeenten konden via deze regeling geld aanvragen om deze verbinding tussen school en sport tot stand te brengen, projectmatig. De BOS-impuls is een goede aanleiding gebleken voor de ontwikkeling en aanstelling van combinatiefunctionarissen.”

De Jeu: “Wij vroegen rond die tijd aan de gemeenten: Waar is nou echt behoefte aan? De projecten die werden ingezet, zoals de BOS-impuls, werden wel als positief ervaren, maar er was een gebrek aan continuïteit. Gemeenten gaven aan: stop eens met die projectendiarree. Vanuit de Vereniging Sport en Gemeenten heb-

ben wij daarom voorgesteld om op drie pijlers - accommodaties, mankracht en de inhoudelijke programma's - stevig te investeren. De BOS-impuls is vervolgens opgevolgd door de impuls Brede scholen, Sport en Cultuur, waarbij VWS en OCW besloten te investeren in de combinatiefunctionarissen. De ministeries vonden dat ook de gemeenten moesten meedoen. ‘Gratis bestaat niet’, zo was de gedachte: als je er een lokaal belang bij hebt, moet je er ook aan meebetalen. Zo is het idee van de cofinanciering ontstaan en gingen de combinatiefunctionarissen vanaf 2008 aan de slag, in de combinatie van onderwijs en sport of cultuur.”

Boer: “Het heeft dus een heel lange aanloop gehad en het is allemaal gericht geweest op het sterker maken van de verbinding tussen het aanbod van de georganiseerde sport en het onderwijs. Daarbij is gekeken naar de dagbesteding van een kind, om ook rond de voor- en naschoolse opvang verbindingen met sport tot stand te brengen: om de sportvereniging meer bij de school te betrekken, en de school meer bij de wijk.”

Sport en Bewegen in de Buurt

Wegens lokaal succes kwam er in 2012 een nieuwe (extra) financiële impuls voor gemeenten om combinatiefunctionarissen, werkzaam als buurtsportcoaches, in te zetten. Dit kwam voort uit het programma Sport en Bewegen in de Buurt, dat is ondertekend door het Ministerie van VWS, VNG, NOC*NSF, VNO-NCW en MKB-Nederland.

De Jeu: “De termen combinatiefunctionaris en buurtsportcoach worden nu al naar gelang de praktische inzet door elkaar heen gebruikt. Er zijn ook andere benamingen in omloop, zoals beweegmakelaar of buurtcoach. We hebben

“FEITELIJK
BEN JE MET
EEN BUURT-
SPORTCOACH
AAN HET DWEL-
LEN, TERWIJL
DE KRAAN NOG
STEEDS
WAGENWIJD
OPEN STAAT”

Remco Boer

wel de wil om het in heel Nederland hetzelfde te laten lijken, terwijl we dondersgoed weten dat geen enkele situatie precies hetzelfde is.”

Welke opdracht kreeg de combinatie-functionaris bij zijn aantreden mee?

Lenselink: “Dat was niet zo heel duidelijk. Gemeenten hadden veel vrijheid bij het creëren van deze functie; het ging om een logistieke combinatie van werken in de sport en werken op school. Het niveau van de functionaris en de exacte activiteiten, daar werd niet van bovenaf op gestuurd. Ik heb een voorkeur voor een meer coördinerende, initiërende buurtsportcoach, in plaats van een uitvoerende. Zo’n taakopvatting brengt ook meer onzekerheid met zich mee. Je bent immers minder zeker van het resultaat. Maar het bereik kan wel veel groter zijn.”

Boer: “Het sterke van de huidige regeling is dat het heel ‘open’ is, waardoor je recht kan doen aan de lokale context. Het kwetsbare eraan is dat er op het gebied van professionalisering, kennisuitwisseling en beroepsvorming nog maar weinig van de grond komt. We hebben recent een onderzoek gedaan in het kader van de kwaliteitsimpuls (kennisuitwisseling en ontwikkeling voor en door buurtsportcoaches). Daarin komt duidelijk naar voren dat de buurtsportcoaches een sterke behoefte hebben om zich door te ontwikkelen. Het zijn jonge professionals die met veel enthousiasme iets willen maken van hun functie. Het is best een complexe opdracht om te streven naar verbindingen waaraan al decennialang gewerkt wordt, maar die niet zomaar ontstaan. Daarbij is het werkgeverschap vaak heel diffuus en gefragmenteerd. Je kunt als buurtsportcoach een contract hebben bij een lokale Sportservice en dan mag je in een bepaalde gemeente een plannetje uitvoeren dat een beleidsmedewerker heeft geschreven. Je

hebt een sleutelbos van een aantal sportlocaties, en daar moet je je gang gaan.”

Dat maakt het succes toch ook sterk afhankelijk van de persoon van de buurtsportcoach?

Boer: “Ja, en er is weinig structuur waar ze op kunnen terugvallen. Ik denk dat wij als NISB een bijdrage kunnen leveren om die structuur tot stand te brengen. De animo voor de Lerende Netwerken (regionale bijeenkomsten waarbij opnieuw kennisuitwisseling centraal staat) is heel erg groot. Vragen waar buurtsportcoaches mee zitten zijn: Welke methodieken kan ik inzetten om groepen te bereiken die nu nog te weinig sporten? Waar moet ik rekening mee houden als ik mensen met een chronische aandoening of handicap aan het bewegen wil krijgen? Hoe kan ik mezelf beter profileren richting het bedrijfsleven? De behoefte van de buurtsportcoaches om zich door te ontwikkelen, te professionaliseren, is erg groot. Het is een jonge beroepsgroep; dat geldt voor het vak zelf en voor de mensen die het vak uitoefenen. De branche en beroepsvorming staan dus ook nog in de kinderschoenen.”

Structurele regeling

Hoe verloopt de aanstelling van een buurtsportcoach?

De Jeu: “Een gemeentecollege beslist of men mee wil doen aan de regeling en de raad moet daarmee instemmen. Het is een structurele regeling, maar een gemeente kan na verloop van tijd wel aangeven ermee te willen stoppen. Het was in de afgelopen periode van economische tegenspoed wel spannend of het instituut combinatiefunctionaris het zou overleven. Maar de praktijk heeft overduidelijk aangetoond dat gemeenten overtuigd zijn van het nut van de combinatiefunctionaris. We zijn met 0 begonnen in 2007, hadden er 31 in het tweede jaar en nu doen – op tien

na – alle gemeenten mee! We praten over 2898,5 fte’s, om precies te zijn.

Aanvankelijk kwam het geld van het Rijk en de gemeentelijke overheden, maar dat model hield op den duur geen stand. Er zijn andere partners bij gekomen die financieel

“IK HEB EEN VORKEUR VOOR EEN MEER COÖRDINERENDE, INITIËRENDE BUURTSPOORTCOACH, IN PLAATS VAN EEN UITVOERENDE”

Erik Lenselink

bijdragen: het bedrijfsleven, scholen en ook zorgverzekeraars. Er is zelfs ergens een lokale supermarkt die meebetaalt. Maar dat het nog steeds moeilijk is om de financiering rond te krijgen, is een ding dat zeker is. Gemeenten die mee willen doen, of die vragen hebben, komen terecht bij het projectbureau Sport en Bewegen in de Buurt van VSG. Wij zijn uitvoerder namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de bestuurlijke partner van het Rijk in deze. De projectmedewerkers werken samen met NISB en NOC*NSF; het is feitelijk ons gezamenlijke projectbureau.”

De rol van NISB is de laatste jaren verschoven van projectinitiator naar kennispartner. Jullie verzorgen onder andere de buurtscan.

Boer: “Wij proberen vooral de kennisbehoefte in kaart te brengen. Die zit als gezegd bij de buurtsportcoach zelf, die is er op gemeenteniveau vanuit beleidsdoelstellingen en uitvoering, dat zit ‘m in het instrumentarium, welke aanpak werkt en welke niet? We hebben met elkaar een goed werkende projectstructuur neergezet, met VSG, ZonMw (dat onder andere gezondheidsonderzoek subsidieert) en NOC*NSF. Gezamenlijk organiseren wij Lerende Netwerken, en daar heeft ieder

vanuit zijn expertise een inbreng in. We helpen ook bij het maken van een buurtactieplan: dat is de doorvertaling van gemeentelijk sportbeleid naar een uitvoeringsplan op het niveau van een buurt. Daarbij gebruiken we de buurtscan, een database die meerdere bestaande instrumenten bevat van onder andere sportraden en advies- en onderzoeksbureaus.”

Lenselink: “Zo heeft elke partij haar eigen inbreng. Wij zijn nadrukkelijk betrokken bij de uitvoering van de Sportimpuls, die ook tot het programma Sport en Bewegen in de Buurt behoort. ZonMw heeft daarvan de technische uitvoering in handen en wij hebben een aantal mensen in de regio rondlopen die sportclubs adviseren hoe ze het beste subsidie uit de Sportimpuls kunnen aanvragen. Eén van de criteria van de Sportimpuls is: Werk je samen met de buurtsportcoach? En zo ja, hoe? De gemeente moet ook de aanvraag kennen. Er is dus een aantal heel concrete verbindingen tussen de Sportimpuls en de buurtsportcoach.

In algemene zin bekijken wij beleidsmatig hoe we meer mensen aan het sporten krijgen. Daarbij kijken we ook naar sport en bewegen in de buurt. Wij hebben het Kennis- en Informatiesysteem Sport (KISS), waarmee tot op buurtniveau inzichtelijk is hoeveel inwoners lid zijn van sportverenigingen, en wat het profiel is van die inwoners. Deze informatie is ook door een buurtsportcoach te gebruiken, bijvoorbeeld als hij een accommodatieplan opstelt voor de wijk of gemeente. In deze context zijn wij dus een vereniging van sportclubs. Soms zijn de belangen anders dan bijvoorbeeld die van de gemeenten. Maar in 99 procent van de gevallen wordt goed en in harmonie samengewerkt. Het denkkader is hetzelfde.”

De Jeu: “De betrokkenen zijn allemaal heel gedreven mensen. Iedereen is er oprecht van overtuigd dat mensen meer moeten sporten en bewegen, en dat daarbij de

handen ineengeslagen moeten worden. Continuïteit is daarbij belangrijk. Het gaat ook om heel veel geld, zeker als je het over meerdere jaren beschouwt. Het is echt een sector geworden. Want het gaat niet alleen om die 2.900 fte's, daaromheen zijn ook nog veel meer mensen en organisaties betrokken."

Duivels dilemma

Hoe tevreden zijn jullie op dit moment over het instituut combinatiefunctionaris?
De Jeu: "Er heeft echt een cultuurverandering plaatsgevonden als je praat over de erkenning van de maatschappelijke meerwaarde van sport. Tegelijkertijd is de buurtsportcoach in korte tijd een begrip geworden. Over nut en noodzaak van de combinatiefunctionaris hoeven we niet meer te strijden. Tegelijkertijd staat het ook nog in de kinderschoenen. We zijn na-

"WE ZIJN NOG NIET VOLDOENDE IN STAAT OM DE MEERWAARDE VAN DE BUURTSPOORTCOACH IN GETALLEN UIT TE DRUKKEN"

André de Jeu

melijk nog niet voldoende in staat om de meerwaarde van de buurtsportcoach in getallen uit te drukken. Iedereen kan wel bedenken dat de inzet van een buurtsportcoach ervoor zorgt dat mensen meer gaan sporten en bewegen, maar het echt aantoonbaar maken, dat is een ander verhaal. Dit zullen we binnen een paar jaar tijd wel in kaart moeten hebben, want je moet wel kunnen onderbouwen waarom er zo veel geld uitgegeven wordt."

Boer: "Op lokaal niveau is duidelijk dat er goede dingen gebeuren, zijn er aantoonbare effecten aan te wijzen. Maar landelijk gezien is het monitoren en evalueren van deze regeling niet goed ingericht. Daar zijn ook politieke beweegredenen voor

geweest. Als je geen streefgetal noemt, kun je er ook niet op afgerekend worden."

De Jeu: "Er is geen geld verloren gegaan aan monitoring, het is zo goed mogelijk terechtgekomen op de plek waar het thuishoort. Op straat, in de wijken, bij verenigingen, bij de mensen die ermee aan de slag gaan. Maar dat heeft dus ook een weeffout opgeleverd. Want hoe bepalen we nu de *outcome*?"

Boer: "Je kunt niet zeggen: omdat we geïnvesteerd hebben in buurtsportcoaches, is de sportparticipatie op niveau gebleven. Er zijn zo veel belangrijke factoren die daarin meespelen dat je die relatie nooit één op één kunt leggen. Ik snap dat de minister haar vingers daaraan niet wil branden. Maar de Tweede Kamer gaat die vraag evengoed toch wel stellen."

En jullie willen het toch zelf ook weten?

Boer: "Ja! Het is een duivels dilemma. Zeker op gemeentelijk niveau zien we dat wethouders stellen: 'Ik investeer hier nu in, maar wat is het effect?' Als een wethouder zich voor de keus gesteld ziet: een leefruimte beweegvriendelijker maken of een buurtsportcoach aanstellen, wat wordt het dan?"

Lenselink: "Ik zou het heel fijn vinden als een ambtenaar, wethouder of de buurtsportcoach zelf goed naar zijn omgeving kijkt en vervolgens bekijkt wat de mogelijkheden zijn. En dat hij dan een beargumenteerde keuze kan maken voor een bepaalde interventie, zodat hij achteraf kan uitleggen hoe die keuze tot stand gekomen is. Ik denk dat men nu nog te vaak zomaar wat kiest en ermee aan de slag gaat."

De Jeu: "Tegelijk stel ik vast dat er een bedrag van grofweg 90 miljard euro omgaat in de zorg. Moet je nou precies van de 58 miljoen euro die de buurtsportcoach betreft, of 80 miljoen euro met de Sportimpuls erbij, tot achter de komma weten wat de efficiëntie van het programma is? In het hele zorgbudget is het programma

Sport en Bewegen in de Buurt, waartoe de Sportimpuls en de buurtsportcoach behoren, slechts een afrondingsgetal."

Verdubbelen

Hoe ziet de toekomst van de combinatiefunctionaris eruit? Kan er na de verkiezingen van 2016 ook zomaar een streep door deze regeling gaan?

De Jeu: "Dit misverstand zet ik graag even recht. Het is een structurele regeling. Dat houdt in dat het geld gereserveerd staat voor een lengte van jaren. Het vrijgeven van dat bedrag is afhankelijk van de jaarlijkse goedkeuring van de Rijksbegroting. De Tweede Kamer beslist daar dus uiteindelijk over. Om een einde te maken aan deze structurele financiering moet een politieke weg worden bewandeld. Maar dat is op dit moment helemaal niet aan de orde. Van links tot rechts is er draagvlak voor deze regeling. Het is een van de weinige regelingen waar de afgelopen jaren geld bij is gekomen. Wij zullen zelf meer en meer duidelijk moeten maken waarom de buurtsportcoach zo belangrijk is, en dat we het beschikbare budget graag zien verdubbelen! Dat is volgens mij nodig omdat op veel plaatsen echt het verschil wordt gemaakt met de inzet van de buurtsportcoach. Maar die inzet is op zo veel meer plekken nodig. We hebben ook meer fte's nodig om meer met gehandicapten-sport te doen, of met de aanpak van lastige jongeren. We weten dat er heel veel terreinen zijn waar we met sport- en beweegprogramma's veel kunnen bereiken. Als we het echt sterk willen opbouwen, zal het geld ook van andere beleidsterreinen vandaan moeten komen, en niet alleen van dat heel kleine sportbudget van VWS."

Boer: "Ik ben een *believer*, ik geloof in de kracht van sport. Ik zou het een prima idee vinden om het budget voor de buurtsportregeling te verdubbelen, maar ik zou veel liever een Minister van Volksgezondheid zien die zegt: 'Ik maak een fundamen-

tele switch van zorg naar gezondheid. Van investeren in curatie naar investeren in preventie, door middel van sport en bewegen.' Feitelijk ben je met een buurtsportcoach aan het dweilen, terwijl de kraan nog steeds wagenwijd open staat."

In dat pleidooi is voor de sportkoepel wellicht ook een belangrijke taak weggelegd.

Lenselink: "Als je kijkt naar de sportclubs, dan zijn er nog maar erg weinig verenigingen die zich bewust zijn van hun eigen maatschappelijke waarde. Nu is de cultuur van veel sportclubs nog gebaseerd op presteren en selecteren tot de besten overblijven. Daardoor haken mensen af, omdat ze het gevoel hebben er niet meer bij te horen. Langzaamaan zie je dat meer sportclubs een ander karakter krijgen, waarbij het minder gaat om presteren en de beste zijn - wel om het beste uit jezelf halen, vitaal en gezond zijn en het fijn hebben samen. Voor een buurtsportcoach is het makkelijker om bij zo'n vereniging aansluiting te vinden."

Boer: "Mondiaal zie je de onomkeerbare trend dat we naar een netwerksamenleving groeien. Van oudsher zijn we in Nederland sectoraal en in zuilen georganiseerd. Daar hebben we nog steeds last van. Er zijn professionals doende om dat te doorbreken en daarvan is de buurtsportcoach een heel goed voorbeeld." ■

Deze doelgroep heeft meer drempels te overwinnen”

Mensen met een beperking in beweging

Nederland telt 1,6 miljoen mensen in de leeftijd van 12 tot 79 jaar met een matige of ernstige lichamelijke – motorische, visuele of auditieve – beperking, terwijl naar schatting 130.000 Nederlanders verstandelijk beperkt zijn. Buurtsportcoaches Arjo Wijnhorst en Justin Zandbergen en teamleider Ed Claassens leggen uit op welke manier ze erin slagen om deze doelgroep in beweging te krijgen. “Sport is voor ons niet enkel een doel, maar vooral een middel om mensen te laten participeren in de maatschappij en ze hun sociale vaardigheden te laten verbeteren.”

ROELOF JAN VOCHTELOO

aal onderwijs. Inmiddels werken tien gemeenten hierin samen met het onderwijs, revalidatie- en zorginstellingen. We zijn begonnen met twee buurtsportcoaches, maar zijn nu met zijn vieren. Zelf werk ik 34 uur per week. In de eerste plaats geven we sportadvies aan mensen met een beperking. Welke beweegactiviteit past bij je en waar kun je dan terecht? We geven persoonlijk advies, maar men kan ook gebruikmaken van de zoekmodule op onze website. Sinds kort hebben we zelfs een app waarmee onze doelgroep naar aanbod kan zoeken en met elkaar in contact kan komen. Per jaar geven we ruim 300 mensen persoonlijk sportadvies. Met onze website bereiken we enkele duizenden mensen, maar hoeveel mensen hierdoor passend sportaanbod vinden is niet gemeten.”

Menukaart Sportimpuls

“Het is ook onze taak om sportaanbieders te adviseren bij het opzetten van aanbod voor mensen met een beperking. Hoe kom je aan goede trainers, in hoeverre moet je accommodatie aangepast worden en hoe houd je dit aanbod goed? Samen kijken we wat we kunnen gebruiken uit de Menukaart Sportimpuls en we zijn heel blij met de nieuwe interventie Iedereen Kan Sporten, die uitstekend past bij de manier waarop wij werken. Het is niet een doel an sich om de Menukaart te gebruiken, maar waar mogelijk doen wij er ons voordeel mee.

Arjo Wijnhorst, buurtsportcoach Arnhem

“Vijf jaar geleden ben ik bij de gemeente Arnhem in dienst getreden als buurtsportcoach en sinds 2,5 jaar werk ik onder de vlag van Uniek Sporten, het sportloket voor aangepast sporten in de regio. Uniek Sporten is ontstaan uit een pilot van de gemeente Arnhem en het speci-

“KINDEREN MET EEN BEPERKING HEBBEN HELAAS VAAK HET IDEE DAT ER GEEN VERENIGING IS WAAR ZE KUNNEN SPORTEN”
Arjo Wijnhorst

Zoals gezegd werken we samen met verschillende gemeenten en instanties. De meest recente ontwikkeling is het zoeken naar een goede koppeling met de onlangs opgerichte sociale wijkteams. Zo zoeken we continu naar logische partners om zo veel mogelijk mensen met een beperking aan het bewegen te krijgen en te houden. In dit laatste slagen we vooralsnog goed. Zo weten we dat er in deze doelgroep in de gemeente Arnhem de afgelopen vier jaar een stijging in de

“IK HEB ZELF EEN BEPERKING EN WEET ALS GEEN ANDER HOE LEUK HET IS OM TE SPORTEN”

Arjo Wijnhorst

sportparticipatie van tien procent heeft plaatsgevonden. In diezelfde tijd is het aantal sportaanbieders gestegen van 65 naar ruim honderd.”

Drempels

“Net als alle andere buurtsportcoaches heb ik het doel om mensen te activeren. In het domein gehandicaptensport heb je alleen wel te maken met een doelgroep die meer aandacht vraagt. Als een kind zonder beperking op school aan een leuke activiteit heeft meegedaan, is voor hem de stap naar een vereniging niet zo groot. Kinderen met een beperking hebben helaas vaak het idee dat er geen vereniging is waar ze kunnen sporten. Het is mijn taak om die kinderen ervan te overtuigen dat ze wel kunnen sporten, dat er ook nog eens voldoende passend sportaanbod is en dat ze het dus gerust eens kunnen proberen. Ik heb zelf een beperking en weet als geen ander hoe leuk het is om te sporten. Zelf heb ik altijd fanatiek rolstoelhockey gespeeld en nu doe ik recreatief aan zeilen en zwemmen. Die liefde voor en het belang van sport breng ik graag over op anderen.

In Nederland zijn we momenteel erg aan het zoeken naar hoe we mensen met een lichamelijke of verstandelijke beper-

“HET INTENSE PLEZIER DAT DEELNEMERS BELEVEN AAN BEWEGEN EN SPORTEN, DAT IS WAAR IK HET VOOR DOE”

Justin Zandbergen

king aan het bewegen kunnen krijgen. Ik merk dat we resultaat boeken met onze aanpak en dat we veel vragen van andere gemeenten en regio's krijgen. Of wij het beter doen dan andere gemeenten? Dat laat ik liever aan anderen over om te bepalen. Wel kan ik zeggen dat we met onze app vooroplopen.”

Justin Zandbergen, combinatiefunctionaris aangepast sporten, Almere

“Sinds augustus 2013 ben ik combinatiefunctionaris aangepast sporten bij de gemeente Almere. Die functie – vijftien uur

per week – voer ik uit binnen Triade, een instantie die in Flevoland en omgeving gehandicaptenzorg, jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg biedt. Tijdens mijn werk heb ik niet zozeer te maken met instanties, maar vooral met individuen die ik help met hun sportvraag.

Mijn cliëntenbestand telt ongeveer 250 mensen. Door me in de nabije toekomst ook te gaan richten op jongeren vanaf 16 jaar, probeer ik dat bestand uit te breiden naar 350 à 400 cliënten. Een deel van mijn cliënten valt onder de Tomingroep, een sociale werkplaats waar mensen met een lichte verstandelijke beperking ondersteuning

krijgen van mensen zonder beperking. Verder begeleidt Triade mensen met een laag IQ, die zelfstandig in de wijk wonen. Ook hen probeer ik aan de hand van hun sportvraag te plaatsen bij één van de sportverenigingen in Almere.”

super COOL

“Bij één van die verenigingen, schaatsvereniging ASV Almere, draait sinds vorig voorjaar het project super COOL. De vereniging, die zelf al een maatjesproject had, heeft met Triade en de Stichting Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere een subsidie van het Oranjefonds toegewezen gekregen om cliënten te werven en te koppelen aan een maatje. Zo'n 25 cliënten gaan nu één keer in de week samen met hun maatje schaatsen of skeeleren. Zij worden door hun maatje opgehaald en geholpen bij bijvoorbeeld het aantrekken van hun sportkleding. Naast het sporten zelf worden er ook regelmatig gezamenlijke activiteiten georganiseerd.

Het unieke aan super COOL is de snelheid waarmee maatjes zich aanmelden. Triade heeft zelf ook een maatjesproject en daar is het veel moeilijker om mensen te vinden. Zo'n schaatsvereniging staat midden in de maatschappij en zo'n project is dus ook meer zichtbaar en heeft eerder resultaat. De drie samenwerkende partijen zijn nu voornemens om dit project groter en breder te trekken. Het ultieme doel is dat alle sportverenigingen een maatjesproject als super COOL hebben.”

Uit hun schulp

“Het intense plezier dat deelnemers beleven aan bewegen en sporten en het sociale contact dat ze hiermee opdoen, dat is waar ik het voor doe. Het is mooi om te zien hoe ze buiten hun begeleiders en familie meer mensen leren kennen, dat ze uit hun schulp kruipen en midden in de maatschappij komen te staan.”

Ed Claassens, teamleider van de afdeling Sportbedrijf, Venlo

“Als teamleider van de afdeling Sportbedrijf van de gemeente Venlo stuur ik negentien fte's aan buurtsportcoaches en combinatie-

functionarissen aan. Ook ben ik projectleider voor de Sportregio Noord-Limburg en daaronder valt onder andere Iedereen Kan Sporten. Met dit programma proberen we mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en mensen met gedragsproblemen aan het bewegen en sporten te krijgen.

Deze doelgroep bestaat in onze regio uit zo'n 27.000 mensen. Enerzijds stimuleren we hen om in beweging te komen en aan activiteiten deel te nemen, anderzijds werken we samen met de sportaanbieders aan het creëren en verbeteren van passend sportaanbod voor deze doelgroep.”

Middel

“Sport is voor ons niet enkel een doel, maar vooral een middel om mensen te laten participeren in de maatschappij en ze hun sociale vaardigheden te laten verbeteren. Zo lopen we steevast de Nijmeegse Vierdaagse met zo'n honderd deelnemers en werken we dus elke keer zo'n drie kwart jaar naar dat ene hoogtepunt in juli toe. Met Iedereen Kan Sporten zijn 2,1 fte's aan buurtsportcoaches gemoeid. Die vier personen staan op de payroll van de gemeente Venlo, die dit project voor de regio uitvoert.

Iedereen Kan Sporten draait met een begroting van 191.000 euro per jaar. Het programma heeft ervoor gezorgd dat het aantal verenigingen met aanbod voor deze doelgroep is gestegen van 45 naar 131. Het aanbod is niet alleen gegroeid, maar ook veel gevarieerder geworden. Daarnaast is er onder deze doelgroep een forse groei te zien van deelname aan regionale en landelijke sportevenementen.”

Regionale samenwerking

“De regionale samenwerking verloopt heel goed. Deze doelgroep vergt een specialistische aanpak en is niet in gemeentegrenzen te vangen. Per gemeente apart beleid voeren is minder effectief dan met elkaar regionale en lokale activiteiten organiseren. Die activiteiten zijn wel op maat gesneden, want elke gemeente is weer verschillend. Zo werken we in Venray samen met enkele instellingen die gericht zijn op gedragspro-

blematiek, terwijl er in Venlo meer onderwijsinstellingen gevestigd zijn. Naast zulke instanties werken we uiteraard samen met de sportverenigingen in de regio.

Als projectleider overleg ik drie maal per jaar met een stuurgroep, die wordt ge-

“DE REGIONALE SAMENWERKING VOOR DEZE DOELGROEP IS NIET MEER WEG TE DENKEN”

Ed Claassens

vormd door de wethouders Sport van de verschillende gemeenten. Verder overleg ik zes maal per jaar met de betrokken beleidsambtenaren. Je zou denken dat met zeven betrokken partijen de besluitvorming stroperig verloopt, maar niets is minder waar. Door de kennisdeling op bestuurlijk en ambtelijk niveau gaat alles steeds makkelijker en worden de lijntjes steeds korter. Het is nu landelijk beleid dat er binnen regio's samengewerkt moet worden. Drie goede voorbeelden zijn al te vinden in Noord-Limburg, Arnhem en Noord-Holland.

Verdieping

“Het hoogtepunt van onze goede samenwerking op het gebied van gehandicaptensport was zonder twijfel het gezamenlijk organiseren van de Special Olympics Nederland in 2010. De regionale samenwerking voor deze doelgroep is niet meer weg te denken en heeft in 2012 zelfs een verdieping gekregen toen het Regioplan Sport is gelanceerd en we elkaar ook hebben gevonden op het gebied van verenigingsondersteuning. Met het oog op de huidige decentralisatieopgave kan ik me zo voorstellen dat de gezondheids- en zorgkant nog meer gekoppeld gaan worden aan Iedereen Kan Sporten. Op dat vlak zie ik wel kansen.” ■

Drie tips om succesvol aanbod op te zetten voor deze doelgroep

1. Zoek continu naar logische partners om zoveel mogelijk mensen met een beperking aan het bewegen te krijgen en te houden.
2. Probeer de verbinding te maken met verenigingen die midden in de maatschappij staan en zichtbare projecten (zoals super COOL), dan boek je eerder resultaat.
3. De doelgroep vergt een specialistische aanpak en is niet in gemeentegrenzen te vangen. Per gemeente apart beleid voeren is minder effectief dan met elkaar regionale en lokale activiteiten organiseren.

Frank de Kruijf, buurtsportcoach Huizen

“Als mensen sporten en bewegen zijn ze ook sociaal bezig”

“Het gaat niet alleen om sport. Mijn werkterrein is breder: mensen laten bewegen. Als mensen sporten en bewegen zijn ze ook sociaal bezig. Het maakt ze vitaal”, zegt Frank de Kruijf (53), sinds enkele maanden de eerste buurtsportcoach van de gemeente Huizen en voormalig voorzitter van de plaatselijke gymnastiekvereniging Turnlust. “Het zijn essentiële ervaringen die mensen moeten doormaken wanneer ze langer gezond en verantwoord thuis willen blijven wonen, dé trend van deze tijd.”

“Ga eerst goed inventariseren voordat je met definitieve plannen komt”

“Mijn focus ligt dus bij de oudere inwoners van Huizen. Een ander aspect van mijn werk is het mede opzetten van het hele buurtsportcoachtraject in Huizen. De gemeente heeft voor een jaar een kwartiermaker aangesteld, die dergelijke trajecten al in meerdere gemeenten heeft voltooid. Ik werk nauw met hem samen. Er is in Huizen ruimte voor 6,4 fte's. Rekeninghoudend met deeltijdfuncties zou het aantal buurtsportcoaches tot twintig kunnen oplopen.”

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Het is mijn taak invulling te geven aan een van de doelstellingen van de gemeente: ‘sportief Huizen, samen gezond’. Er zijn hier ongelooflijk veel initiatieven, dus ook de doelgroep is breed. Het kan gaan om kinderen die in een gezin opgroeien met weinig geld of andere problematiek, die kans lopen zonder sport groot te worden. Maar ook om ouderen, zonder sociaal netwerk, die geïsoleerd thuiszitten. Een nieuw idee is om de verzorgers in woonzorgcentra op te leiden, zodat zij ter plekke met de mensen aan de slag kunnen. Eigenlijk worden zij dan ook buurtsportcoach.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Het is absoluut niet de bedoeling dat de gemeente allerlei sportactiviteiten gaat aanbieden. De ideeën moeten bij de mensen zelf vandaan komen. Half februari is gestart met een informatieavond, waarvoor zo'n 110 instanties en verenigingen zijn uitgenodigd. Dit heeft geleid tot wel 27 gesprekken om kennis te nemen van initiatieven vanuit de samenleving. Je kunt je voorstellen dat mensen bijvoorbeeld wel een wijkvoetbaltoernooi zouden willen organiseren. Of dat ouderen eens per week willen wandelen. Het is de taak van de buurtsportcoach om al die wensen te ontdekken, mensen te stimuleren en ze als het nodig is bij de hand te nemen. Op die manier worden ook initiatieven uit het onderwijs – van kinderdagverblijf via primair onderwijs naar voortgezet onderwijs – en sport aan elkaar gekoppeld en willen we via een soort menukaart diverse sporten onder de aandacht van de jeugd brengen.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Samenwerking zoeken we zo breed mogelijk. Om de doelgroepen in beeld te krijgen, worden onder andere de sociale wijkteams, Versa Welzijn en de huisartsen ingeschakeld. Ook werken we samen met scholen, kinderopvang en de lokale sportverenigingen.”

Hoe zorg je voor borging en continuïteit?

“Initiatieven koppelen we zo veel mogelijk aan elkaar om het draagvlak zo groot mogelijk te maken. Samen zorgen we voor de continuïteit.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“Ik zou willen dat binnen afzienbare tijd de buurtsportcoach niet meer weg te denken is uit de Huizer samenleving; en dat er nog meer initiatieven zullen komen om de inwoners gezond en vitaal te houden.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Een moeilijke vraag, want dé buurtsportcoach bestaat niet. Er zijn veel soorten buurtsportcoaches, met veel verschillende doelstellingen en opdrachten. In het algemeen: ga eerst goed inventariseren voordat je met definitieve plannen komt. Sport en bewegen is geen doel op zich, maar een middel om lang(er) gezond en vitaal te leven. En daar kunnen buurtsportcoaches zeker aan bijdragen.” ■

Gezonde leerlingen op gezonde scholen

De buurtsportcoach is de spin in het web

Buurtsportcoaches organiseren sport- en beweegaanbod in de buurt en leggen verbanden met andere sectoren. Een belangrijke sector daarbij is onderwijs. Scholen die al werken met een buurtsportcoach zijn erg enthousiast. De kwaliteit en kwantiteit van het sport- en beweegaanbod verbetert en buurtsportcoaches zijn de spin in het web om binnen- en buitenschoolse activiteiten rond sport, bewegen en gezonde leefstijl te verbinden.

ROBERT BARREVELD

werk om zo'n gezond plein te creëren en dat verrast weinig mensen. Op het ROCA12 wordt al jaren fors ingezet op sport en bewegen, met name door de inspanningen van projectcoördinator Sebastiaan Kuijper. Met zijn werk heeft hij niet alleen op het ROCA12, maar in het gehele mbo-onderwijs een plek voor sport en bewegen helpen creëren.

Talentenbegeleiding

"Ik werk inmiddels al acht jaar in de onderwijs- en sportwereld", vertelt Kuijper. "Ik heb Communicatie gestudeerd, maar eigenlijk kwam ik daarna al heel snel in de sport terecht en in die wereld vervul ik momenteel een soort combinatiefunctie. Ik ben projectcoördinator op het ROCA12, maar begeleid ook twee dagen per week talenten van Topsport Gelderland." De maatschappelijke betrokkenheid zat er blijkbaar altijd al in bij Kuijper, want ook zijn werk bij talentontwikkelingsprogramma Topsport Gelderland is niet alleen gericht op presteren. Talenten krijgen er net zo goed begeleiding in de ontwikkeling van hun maatschappelijke carrière. Het in aanbouw zijnde Gezonde Schoolplein gaat weer een stap verder dan het ROCA12 en Kuijper tot nu toe gewend waren. Het wordt ook een gezonde, vitale plek voor de buurt. "Het moet voldoen aan de eisen die gelden voor het Gezonde Schoolplein. Het is de bedoeling dat straks de hekken verdwijnen, waardoor

Sebastiaan Kuijper, projectleider Gezond Schoolplein ROC A12, Ede

"Op een Gezond Schoolplein krijgen jongeren de ruimte om te bewegen en te spelen in een uitdagende, groene en rookvrije omgeving." Zo luidt de definitie van het Gezonde Schoolplein. Bij het ROCA12 in Ede zijn ze hard aan het

**“DE BUURTSPOORTCOACH
GAAT OP HET GEZONDE
SCHOOLPLEIN AAN DE
SLAG VOOR STUDENTEN,
MAAR OOK VOOR
BUURTBEWONERS”**

Sebastiaan Kuijper

**“WIJ WILLEN
STRUCTUREEL
SPORT AANBIEDEN
AANSLUITEND OP DE
SCHOOLTijd, WANT
DAN ‘VANG’ JE DE
KINDEREN VOORDAT
ZE NAAR HUIS GAAN”**

Iris Heijdelberg

het plein ook voor de buurt toegankelijk wordt en de buurtsportcoach er aan de slag kan voor studenten, maar ook voor buurtbewoners actief is met haar activiteitenprogramma.”

Gezonde kenniscampus

Ede is inmiddels een toonbeeld geworden van hoe sport en bewegen weer een plaats kunnen krijgen in het mbo-onderwijs. Het plein bij ROC A12 is daar een onderdeel van. “A12 is weer onderdeel van de Kenniscampus Ede, waar een aantal scholen toe behoort”, licht Kuijper toe. “De initiatieven op het gebied van sport en bewegen hebben zich vorig jaar als een olievlek verspreid naar andere scholen. Elke school binnen de campus moet straks bekijken wat precies haar doelgroep is en welke bewegingsaspecten prioriteit hebben, zodat een passend programma gemaakt kan worden. Gezamenlijk moeten we ooit komen tot een gezonde opleidingscampus,

de eerste in Nederland. Een campus waar de doorlopende leerlijn van het voortgezet onderwijs naar mbo en naar hbo zichtbaar wordt, met alle activiteiten die eraan gekoppeld zijn.”

Sportknooppunt

De buurtsportcoach heeft een belangrijke rol als verbinder in dat proces: verbinder tussen de buurt en de scholen én tussen de scholen en de verenigingen. “De docenten hier hebben de taak om sport en bewegen tijdens schooltijd zo goed mogelijk vorm te geven. En de buurtsportcoach is belangrijk voor het beweegaanbod na schooltijd. In dat kader hebben we met behulp van de Sportimpuls al Sportknooppunt Ede opgericht, vanuit de scholen zelf. Dat richt zich met name op sport en bewegen na school, in samenwerking met de sportverenigingen. Daar is ook Sportservice Ede bij betrokken en ook de buurtsportcoach krijgt daar een rol in.”

Iris Heijdelberg, directrice Parkschool Delft

Parkschool Delft voert het vignet Gezonde School. Dat betekent dat de basisschool op structurele wijze werkt aan de gezondheid van de leerlingen en het personeel. Op de Parkschool wordt al langer veel aan sport gedaan. “Het vignet is een erkenning”, zegt Iris Heijdelberg, directrice van de school. “Je moet aan bepaalde voorwaarden vol-

doen om deze status te krijgen en daar vol doen wij aan. Daar zijn wij heel blij mee.” Daar stopte het echter niet. De Parkschool besloot een buurtsportvereniging op te zetten.

Sport was dus al enigszins bekend terrein voor de Parkschool, maar de school besloot ook voeding serieuze aandacht te geven. “Wij hebben een gezond beleid opgesteld waarin richtlijnen staan voor bijvoorbeeld de lunch en traktaties. Ook de ouders hebben we deze richtlijnen gestuurd. Daar is heel positief op gereageerd. Door de kinderen iets minder, maar ze begrijpen het wel. Er komt nog heel af en toe een traktatie binnen waar wij niet blij mee zijn en die geven wij dan ook terug. We hebben het al vaak gecommuniceerd aan ouders, dus daar zijn wij nu streng in.”

Buurtsportvereniging

De 59-jarige directrice van de school heeft zelf haar hele leven gesport en vindt het dan ook niet meer dan normaal dat haar leerlingen dezelfde kans krijgen. De kinderen op de Parkschool komen over het algemeen echter maar weinig in aanraking met sport. “Dus willen wij ons daarvoor inzetten. In het verleden hebben we activiteiten georganiseerd die werden gesubsidieerd als onderdeel van de Brede School en het BOS-project, Buurt, Onderwijs en Sport.” Diverse maatregelen zijn inmiddels verankerd, zoals de Gezonde Traktatie die

een vaste plek in het beleid van de school heeft gekregen. De Parkschool besloot daarnaast via de Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten steun te vragen voor de oprichting van een buurtsportvereniging.

Spil en aanjager

“Wij willen structureel sport aanbieden aansluitend op de schooltijd, want dan ‘vang’ je de kinderen voordat ze naar huis gaan”, legt Heijdelberg uit. “Het moet een zo divers mogelijk aanbod zijn, gericht op een doelgroep die weinig met sport in aanraking komt en veel sporten dus niet kent. Wij hebben de gymzaal tot onze beschikking, hebben buiten een ‘court’ en liggen aan een park – genoeg ruimte dus voor sport. Het idee is dat wij enkele introductielessen verzorgen tijdens de gymlessen en dat de sportverenigingen vervolgens naar ons toe komen om trainingen te geven. En dan moeten we de drempel richting een vereniging zodanig verlagen dat de kinderen blijven sporten.” De buurtsportcoach moet een centrale rol krijgen in de buurtsportvereniging. “Hij moet de koppeling maken met verenigingen. In ons geval is hij deels ook werkzaam op de clubs. De buurtsportvereniging moet eigenlijk een klein bestuur krijgen en ik stel mij zo voor dat de buurtsportcoach de voorzitter wordt. Hij moet ook de ouders erbij betrekken, hij is de spil en aanjager.”

Jetta Klijnsma op bezoek

De Parkschool kreeg nog niet zo lang geleden bezoek van Jetta Klijnsma, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ze was onder de indruk van de initiatieven. De staatssecretaris merkte op dat het ‘zo fijn is voor kinderen om op deze manier mee te kunnen doen en te leren om samen in teams dingen voor elkaar te krijgen. De kinderen hebben zichtbaar veel plezier.’ Vertegenwoordigers van onder andere de gemeente, de scholen, Sport en Evenementen Haaglanden lichtten op verzoek van de staatssecretaris hun succesformule toe, die was gekomen om de kunst af te kijken. Dat

wil nog niet direct zeggen dat dergelijke initiatieven op meer overheidssteun kunnen rekenen. “We moeten kijken of wij onszelf straks kunnen bedruipen”, vindt Heijdelberg. “We kunnen altijd wel zeurden, maar als je iets wilt voor je kind, kost dat soms geld. Ouders hebben ook een verantwoordelijkheid. Deze ouders hebben echter niet veel te besteden. Wat dat betreft zou het fijn zijn als er een beetje steun komt. Komt het niet, dan moeten we het zelf doen. Zo simpel is het ook.”

Gezonde School

Een Gezonde School heeft veel voordelen: een prettiger leeromgeving, minder verzuim, betere prestaties en een lagere schooluitval. Binnen de Gezonde School-aanpak wordt gewerkt aan vier pijlers:

1. Signaleren en doorverwijzen: vroegtijdige signalering van bekende risicofactoren bij individuele leerlingen (zoals gescheiden ouders, pesten of overgewicht) en de geïndiceerde preventieve zorg die daarop volgt (individuele leerlingenzorg).
2. Gezondheidseducatie: het (klassikaal aanbieden van informatie en voorlichting over de gezondheid van leerlingen. Het doel is primair collectieve preventie.
3. Schoolomgeving: deze is gezond als de fysieke en sociale omgeving optimaal is voor leerlingen (om te leren) en voor het schoolpersoneel (om te werken).
4. Beleid en regelgeving: hieronder worden verstaan de afspraken, regels, protocollen en de handhaving.

Meer weten? Kijk op www.gezondeschool.nl.

Jean-Louis Da Costa Gomez, buurtsportcoach Zoetermeer

“Ik ben multicultureel ingesteld, dat helpt”

“Het is niet gemakkelijk hetzelfde te bereiken als de mensen die hier geboren zijn. Ik heb ook een gouden tand en tatoeages en voor velen voedt dat het beeld dat ze hebben van ‘de Antilliaan’. Maar het gaat er niet om hoe je eruitziet, het gaat om wat je kunt en wilt bereiken”, zegt Jean-Louis Da Costa Gomez (31). Hij is het voorbeeld van hoe je jezelf kunt ontwikkelen. Hij groeide op Curaçao op in zowel nette buurten als ghettowijken. “Maar ik kwam niets tekort. Op m’n zeventiende kwam ik in Nederland. Waar voor andere scholieren de broodtrommels nog werden klaargemaakt, was ik op mezelf aangewezen. Op de Antillen had ik veel aan sport gedaan, daar lag m’n hart.”

“De zaalvoetbalvereniging in de buurt heeft er in één klap honderd leden bij gekregen”

Da Costa Gomez studeerde Sportmanagement en zette zijn afstudeer- en stageplek bij Sportsupport Den Haag om in een werkplek bij Stichting Werkgever Sportclubs Den Haag. “Als je iets doet, doe het dan goed, dat opent wegen”, is zijn credo. “Ik wilde bijvoorbeeld voetbal op het hoogste niveau zien en ADO Den Haag zocht stewards. Dus werd ik steward.” Hij spreekt de taal van de jongeren. “En ik probeer ze te begrijpen. Ik ben multicultureel ingesteld, dat helpt.” Van Den Haag ging het naar Zoetermeer, waar Da Costa Gomez fulltime als buurtsportcoach aan de slag is.

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Zo veel mogelijk inwoners van Zoetermeer in beweging brengen. Ik richt me vooral op de behoefte van schoolgaande jongeren, van 6 tot 19 jaar.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Bij de basisscholieren voldoen we aan de wensen tijdens de gymlessen en de naschoolse activiteiten, en bij de jongeren op de middelbare scholen tijdens schooltijd. De naschoolse activiteiten doen we in samenwerking met de jongerenwerkers. Zij kennen de behoefte van de jongeren, af en toe roepen ze onze hulp ook in. Ik verzorg zelf alle soorten sportclinics voor de basisscholieren en organiseer schoolsporttoernooien, maar

ben ook vaak de tussenschakel. Dan zorg ik er bijvoorbeeld voor dat verenigingen hun tak van sport in- en naschools kunnen promoten door middel van clinics. Dat brengt de doelgroep in beweging en levert nieuwe leden op bij de vereniging.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Met de leerkrachten (gymdocenten), de jongerenwerkers in de wijken, sportverenigingen, sportbonden als de KNVB, straatvoetbalbond SVBN en Nevobo, de Krajicek Foundation, welzijnsorganisaties, ADO Den Haag, de diëtist, fysiotherapeuten, met andere afdelingen van de gemeente, zoals wijkmanagers en wijkagenten, maar ook met mijn tien combinatiefunctionariscollega’s. We hebben een heel groot netwerk en dat zetten we in om verbindingen te leggen tussen alle partijen.

Er is bijvoorbeeld veel vraag naar competitief zaalvoetbal en de KNVB heeft geen jeugdcompetitie te bieden op lokaal niveau. In samenwerking met de KNVB, de wijken, scholen, zaalvoetbalverenigingen en de gemeente hebben we een projectplan gemaakt en de Highschool zaalvoetbalcompetitie opgezet. Door gymdocenten en jongerenwerkers zijn er teams gemaakt die de betreffende school en wijk vertegenwoordigen. De bond levert de speel-schema’s, scheidsrechters en spelersspassen. De zaalvoetbalvereniging in de buurt heeft er in één klap honderd leden bij gekregen.”

Hoe zorg je voor borging en continuering?

“Die competitie is een succes gebleken, inmiddels zitten we op twaalf teams in twee leeftijdscategorieën: 12-15 en 16-19 jaar. We werken volgens een langetermijnvisie, maar evalueren voortdurend. Bij het verbeteren van zaken gaat het ons om de kwaliteit, niet om de kwantiteit.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“Het mogen blijven ontwikkelen van nieuwe projectkansen, Zoetermeer een echte sportstad maken en een regionale status laten krijgen. Ook hoop ik jongeren met een ‘stempel’ op de juiste manier te kunnen begeleiden en stimuleren, zodat ze uiteindelijk de top uit zichzelf willen halen.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Zeg wat je doet en doe wat je zegt. Kom altijd je afspraken na en blijf altijd jezelf, toon geen twee gezichten. Verdiep je in een persoon voordat je oordeelt en spreek iemand aan op zijn gedrag, niet op de persoon. Dus niet: ‘Wat ben je irritant’, maar: ‘Wat gedraag je je irritant’. Gedrag kun je immers veranderen, dat eerste niet.” ■

Je merkt gewoon dat de wijk leefbaarder wordt”

Werken aan één groot krachtenveld

“Mooi dat jullie er weer zijn, jongens.” In een Groninger gymzaaltje staan zes jongetjes in de leeftijd van 11 en 12 jaar te popelen om te beginnen met hun wekelijkse basketbaltraining. Na de introductie van trainer Skip lopen ze één voor één dribbelend van muur tot muur. Het tafereel wordt bekeken door Willem Kluin, namens het Huis voor de Sport Groningen werkzaam als coördinator SchoolSportClubs.

ROELOF JAN VOCHTELOO

kader), een school en een sportclub. De kinderen van de drie deelnemende scholen in de SPT-wijk - De Pendinghe, Bisschop Bekkers en De Wegwijzer - mogen gedurende het schooljaar één keer in de week sporten bij zo'n SchoolSportClub. Naast basketbal kunnen ze kiezen uit judo, kaboutervoetbal, unihockey en tafeltennis. “Normaal gesproken leveren de verenigingen zelf de trainers, maar de vaste trainer van Basketbalvereniging Groningen is er vanmiddag niet en daarom verzorgt Skip, tweedejaars ALO-student en Bslim-stagiair, nu de training.”

De SchoolSportClub

Doel van het SchoolSportClub-project is om basisschoolkinderen in wijken waar weinig sportaanbod is structureel in beweging te krijgen. De eerste stap die de aangesloten sportclubs zetten om dit te bewerkstelligen is het geven van clinics op de participerende scholen. Vervolgens mogen de kinderen zes keer gratis meetrainen

“De gemeente Groningen telt acht aandachtswijken”, zo trapt Kluin af. “We bevinden ons nu in de wijk SPT (Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk) en hier zijn in oktober 2012 met een Sportimpuls subsidie de eerste vier SchoolSportClubs van start gegaan.”

Een SchoolSportClub is een samenwerkingsverband tussen Bslim (zie

“WIJ PROBEREN DE KINDEREN EEN GEZONDE LEEFSTIJL AAN TE REIKEN, ZONDER DIE OP TE LEGGEN”

Willem Kluin

Bslim SchoolSportClub SPT Basketbalvereniging Groningen

Dát is de officiële naam van deze SchoolSportClub. Bslim is een sport- en participatieproject van de gemeente Groningen om kinderen in beweging te krijgen. Dit project draait sinds 2007. Vervolgens heeft de gemeente in 2011 een geslaagde pilot gedraaid van het in Rotterdam succesvolle project SchoolSportvereniging, dat onder de naam SchoolSportClub is geïntegreerd in Bslim en zelfstandig is gaan draaien in de wijk SPT (Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk). Basketbalvereniging Groningen uit Groningen-Zuid was vanaf het eerste begin bij het project betrokken en heeft nu ook SchoolSportClubs in Beijum en Lewenborg.

“DE VERENIGINGEN HEBBEN AL VEEL NIEUWE LEDEN KUNNEN VERWELKOMEN”

Willem Kluin

met de SchoolSportClub (SSC), waarna Kluin en vertegenwoordigers van de betreffende sportclubs tijdens een ouderbijeenkomst tekst en uitleg geven over het project. “In sommige culturen is men niet bekend met het verenigingsleven. Op zo’n avond geven wij aan waarom het goed is dat kinderen sporten en welke kosten er aan dit project verbonden zijn.”

Op de vraag waarom het zo belangrijk is dat kinderen sporten antwoordt Kluin: “Het is wetenschappelijk bewezen dat de leefbaarheid in de wijk daardoor beter wordt. Kinderen halen dan geen rozigheid uit en een kind dat beweegt presteert ook op andere vlakken beter dan een kind dat op straat zwerft of wat achter z’n computer hangt. Bewegen is gezond. Wij proberen de kinderen een gezonde leefstijl aan te reiken, zonder die op te leggen.”

Contact met ouders

De Sportimpulssubsidie is in SPT inmiddels afgelopen en nu draait het project met een subsidie van de wijkraad. Volgend schooljaar draait het project volledig op de contributie van de deelnemende kinderen. Die was in de eerste twee jaren 50 euro, maar is nu 75 euro en zal volgend schooljaar 100 euro zijn. “We waren bang dat door deze noodzakelijke contributieverhoging enkele kinderen zouden afhaken, maar dat is gelukkig niet het geval gebleken. Ik heb de afgelopen drie jaar veel tijd geïnvesteerd in het contact met de ouders. Daardoor weten ze me te vinden en durven ze ook bij me aan te kloppen om bijvoorbeeld een aanvraag bij het Jeugdsportfonds in te dienen. Die ouderbetrokkenheid is enorm belangrijk.”

SchoolSportClubs in SPT

Leden per jaar

Basketbal (BGV) – 8 kinderen
Kaboutervoetbal (vv Potetos) – 12 kinderen
Unihockey (Floorball Academie) – 12 kinderen
Tafeltennis (TTV) – 15 kinderen
Judo (Dijkmansport) – 35 kinderen

De vijf SSC’s in de SPT-wijk hebben gezamenlijk ruim zeventig leden (zie kader). Kluin rekent voor dat op de drie deelnemende basisscholen zo’n duizend kinderen zitten en legt uit dat de SSC’s vooral bedoeld zijn voor de groep die nog niet in beweging is. “Toen wij in oktober 2012 van start gingen, lag de sportparticipatie op deze drie scholen iets boven de vijftig procent. Dat was ruim onder het landelijk gemiddelde. Inmiddels is dit met dertien procent gestegen en daar ben ik erg tevreden mee.”

Tussenstap

Bij de start van het project had Kluin al meer kinderen dan hij had verwacht en sindsdien zijn de SSC’s goed blijven scoren. “Natuurlijk hebben we te maken met kleine ups en downs, maar het is wel duidelijk dat we in een behoefte voorzien. Dat de verenigingen ook tevreden zijn, blijkt uit het feit dat ze nog allemaal betrokken zijn bij het project. Vroeger nodigden ze kinderen uit om bij hen te komen spelen, maar toen kwamen ze niet. Met deze tussenstap tonen de verenigingen hun maatschappelijke karakter en hebben ze al veel nieuwe leden kunnen verwelkomen.” Vanuit de SSC hebben al bijna veertig

kinderen de overstap naar voetbalclub vv Potetos gemaakt. De afstand naar de basketbalvereniging in Groningen-Zuid is redelijk groot, maar toch zijn daar ook een paar kinderen naar doorgestroomd. Eén van hen is zelfs uitverkozen voor de regioselectie. “Talentontwikkeling op dat niveau is natuurlijk niet ons hoofddoel, maar dit was wel een mooi moment.”

Vinkhuizen, Beijum, Lewenborg

Terwijl Skip zijn pupillen één voor één van het scoren probeert af te houden en daarbij niet geheel toevallig telkens een stapje te laat is, legt Kluin uit dat de gemeente vanwege het succes in de SPT-wijk ook voor de wijken Vinkhuizen, Beijum en Lewenborg Sportimpulssubsidies heeft aangevraagd. Deze zijn toegekend – “We hebben het over circa 100.000 euro per wijk voor twee jaar” – en in augustus 2014 zijn ook in deze wijken de eerste SchoolSportClubs gelanceerd.

“In die drie wijken hebben we eerst de sportbehoefte gepeild en daar bij de Groninger verenigingen vervolgens passend aanbod bij gezocht. Ook hier is het de bedoeling dat de SSC’s na afloop van de subsidieperiode zelfstandig gaan draaien. In augustus horen we of we ook in Oosterpark en De Wijert-Noord SSC’s kunnen opstarten.”

Coördinator

Kluin is sinds 2011 werkzaam voor Huis voor de Sport Groningen en wordt vanuit de buurtsportcoachregeling betaald. Hij doet een paar uur per week aan verenigingsondersteuning, maar het grootste deel van zijn werkzaamheden bestaat uit

“DE KINDEREN ZIJN VERDRAAGZAMER NAAR ELKAAR TOE EN GEDRAGEN ZICH OOK BETER TEGENOVER HUN TRAINER”

Willem Kluin

het coördineren van de SSC's. "Ik ben vanaf de start van het project SSC-coördinator in SPT, maar stuur nu ook de coördinatoren in Vinkhuizen, Beijum en Lewenborg aan. Elke wijk is anders, maar toch is het belangrijk om gezamenlijk een rode draad aan te houden. Dat ik iets bijdraag aan het leefbaarder maken van een wijk die door de buitenwacht als hopeloos wordt bestempeld, dat vind ik het mooiste aan mijn werk."

Toen hij in 2011 in de wijk kwam werken was de gymzaal net uitgebrand, nadat een paar jongens deze in de fik hadden gestoken. Dat was toentertijd niet het enige incident. "Veel schoolkinderen hadden een grote mond en je moest sterk in je schoenen staan als je hier werkzaam wilde zijn. Ik kom zelf van de ALO en heb op verschillende plaatsen gymles gegeven, maar zo erg als hier had ik het nog niet meegemaakt. Door de SSC's, maar ook door andere interventies, zoals De Vreedzame Wijk, Fit, Slim en Gezond en JOGG, gaat het nu een stuk beter. Je merkt gewoon dat de wijk leefbaarder wordt."

Dat laatste zit 'm volgens Kluin in kleine dingen. "In de kantine achter ons is het nu rustig, terwijl hier eerder om de haverklap gedoe was. De kinderen zijn verdraagzamer naar elkaar toe en gedragen zich ook beter tegenover hun trainer. Het duurt zeker tien tot vijftien jaar voordat alles is zoals het zijn moet, maar het is hier al veel fijner werken dan voorheen. Daardoor ga je ook vrolijker naar je werk."

Volgende stap

"Naast het bestaande aanbod in SPT pakken we volgend schooljaar het meiden-

voetbal weer op. Ook kijken we naar de mogelijkheden voor freerunning en gymnastiek", zegt Kluin, terwijl Skip de jongens een afsluitend partijtje laat spelen. "De volgende stap binnen de SSC's is het integreren van het project De Vreedzame Wijk. Dat doen we door de verschillende trainers een cursus te laten volgen. In samenwerking met Kind in de Wijk zullen we ook kijken hoe we nog meer en betere verbindingen kunnen leggen in de wijk, zodat er straks sprake zal zijn van één groot krachtenveld. Daar zal ook JOGG een belangrijke rol in gaan spelen." Tot slot is het de bedoeling dat een deel

van Kluins functie, namelijk het voeren van gesprekken met de ouders, wordt overgenomen door vrijwilligers uit de wijk. "In de eerste plaats zijn dit voor mij relatief dure uren en daarnaast wordt hierdoor het geheel nog krachtiger. De mensen uit de wijk zelf kennen iedereen al en zijn nog beter in staat om verbindingen te leggen en de ouders te overtuigen van de kracht van de SSC's."

De training zit erop. Na een high five met de zes jongens loopt Skip met twee netten ballen richting de deur. "Geef maar hier", zegt Kluin. "Ik neem ze wel mee." ■

Ouders stap voor stap betrekken bij het aanleren van een actieve leefstijl

Stap 1: Ouders bereiken

Om ouders te betrekken bij het beweeggedrag van hun kind, is de eerste stap contact met ze te leggen. Zoek ze op, zet sleutelfiguren in of maak gebruik van andere ouders.

Stap 2: Ouders bewustmaken

De volgende stap is om ouders bewust te maken van het belang van sport en bewegen voor hun kinderen en vervolgens hun invloed hierop. Uiteindelijk doel is dat ouders de intentie hebben hun kinderen te stimuleren om meer te sporten en te bewegen. Wijs ouders op de mogelijkheden, toon begrip en bouw vertrouwen op.

Stap 3: Ouders ondersteunen

Bij de derde stap worden ouders ondersteund bij de stap van intentie naar daadwerkelijk gedrag. Dat betekent dat ouders hun eigen gedrag dusdanig aanpassen dat ze daarmee sport- en beweeggedrag van kinderen stimuleren. De ouders gaan nu tot actie over. Laat ze zelf hun doelen bepalen, geef complimenten en voorkom belemmeringen.

Kijk voor het uitgebreide stappenplan op www.nisb.nl.

Wat is de Sportimpuls?

De Sportimpuls is een subsidierегeling die lokale sport- en beweegaanbieders financieel ondersteunt bij het opzetten en uitvoeren van activiteiten gericht op mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of hiermee dreigen te stoppen.

Daarbij wordt gebruik gemaakt van sport- en beweegaanbod dat elders al succesvol is geweest en op de Menukaart Sportimpuls staat. Het is van belang dat het aanbod aansluit bij de vraag van de doelgroep en aanvullend is op de bestaande situatie in de buurt. Ook staan borging en samenwerking centraal. Lokale samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders, onderwijs-, welzijns-, zorginstellingen, GGD'en en bedrijven.

De Sportimpuls kent naast de 'reguliere' ronde nog twee specifieke rondes: de Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten en de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht. Er zijn inmiddels al honderden Sportimpuls projecten van start gegaan, verspreid over heel Nederland. In vrijwel alle gevallen is daarbij een buurtsportcoach betrokken.

Menukaart Sportimpuls

De Menukaart Sportimpuls is een overzicht van succesvol sport- en beweegaanbod dat de afgelopen jaren ontwikkeld is door sportbonden, beweegaanbieders, fitnessorganisaties en andere organisaties. Er kan een keuze gemaakt worden uit meer dan honderd verschillende interventies, van het halen van een Beweegdiploma tot een bewegingsstimuleringsprogramma voor senioren (GALM) of 'nieuwe' sporten als Beeball en Freerunnen. Iedere Sportimpuls aanvrager moet gebruik maken van een of meer interventies van de Menukaart Sportimpuls.

Inspiratie om je te richten op 'wat werkt!'

Veel van de buurtsportcoaches in dit magazine noemen interventies die ze gebruiken. Die ze bijvoorbeeld in de Menukaart Sportimpuls of op www.effectiefactief.nl hebben gevonden. De sport- en beweeginterventies die daarin worden genoemd zijn erkend. Dat wil zeggen dat ze al op minimaal drie locaties in het land zijn ingezet, goed op papier staan en zijn beoordeeld door onafhankelijke praktijkprofessionals. Ook zijn ervaringen van deelnemers en uitvoerders van deze activiteiten uitgebreid getoetst.

Er bestaan drie niveaus binnen het erkenningsstelsel dat gehanteerd wordt in Nederland: Goed beschreven, Goed onderbouwd en Effectief. En het is nog helemaal niet zo gemakkelijk om die laatste stap te behalen. Daar moeten interventies vaak jarenlange effectstudies voor uitvoeren. De meeste sport- en beweeginterventies zijn erkend op de eerste twee niveaus. ■

TOP 5

Interventies die het meest voorkomen in de gehonoreerde aanvragen van de Sportimpuls 2014

- 1) SPORTDORP
- 2) FITNESS 2.0
- 3) LIFE GOALS CUP
- 4) BEWEEGKUUR
- 5) GALM

**“DOOR DE OUDERS
MEER BIJ HET
BEWEGEN TE
BETREKKEN, KAN ER
NOG VEEL TERREIN
GEWONNEN WORDEN”**

Anoek van der Velden

VRAGEN AAN BUURTSPOORTCOACH ANOEK VAN DER VELDEN

Wat is jouw functie?

“In januari 2014 ben ik als sportjuf in dienst getreden bij Kinderopvang 't Kroontje in Veghel. Sinds in Veghel het leefstijlprogramma LEFF – gericht op kinderen tussen 0 en 13 jaar boven een gezond gewicht – is geïntroduceerd, ben ik ook een paar uur in de week als buurtsportcoach werkzaam voor de gemeente. Ik ben één van de vier buurtsportcoaches in Veghel. Naast het in beweging krijgen en houden van deze kinderen werk ik met de gemeente en turnvereniging Educa samen in het project Guppiesport.”

Kun je LEFF eens nader toelichten?

“Als LEFF-bewegcoach is het mijn doel om te zorgen dat kinderen bewegen leuk vinden en makkelijk kunnen inpassen in hun dagelijks leven. Ze moeten niet alleen plezier in bewegen krijgen, maar het ook houden. Aan het eerste LEFF-programma deden veertien kinderen mee en nu draaien we het programma met zeven kinderen. Zij zijn óf geselecteerd door onze coördinator óf ze hebben zichzelf aangemeld, waar-

bij het kan zijn dat ze ons via de GGD of huisarts hebben gevonden. Deze kinderen komen tien weken lang twee keer per week na schooltijd bij elkaar. Tijdens het eerste uur krijgen ze informatie over gezonde voeding en gedrag, om in het tweede uur gezamenlijk te gaan sporten.”

Wat gaat er goed bij LEFF en wat kan beter?

“Ik beschik niet over de exacte resultaten van LEFF in Veghel, maar uit landelijke onderzoeksresultaten blijkt dat de deelnemers een betere kwaliteit van leven ervaren. Ik heb zelf het idee dat een deel van de doelgroep bewust hun eet- en beweegpatroon heeft aangepast, maar dat er ook kinderen zijn die na een goede periode zijn teruggevallen in hun oude gewoonten. Het contact met de ouders en daarmee de nazorg is in mijn ogen voor verbetering vatbaar. Door hen meer bij het bewegen te betrekken, kan er nog veel terrein gewonnen worden. Ook de samenwerking met andere zorg- en onderwijsinstanties kan geoptimaliseerd worden, zodat we meer kinderen op een goede manier in beweging kunnen krijgen.

Verder ben ik erg tevreden over de manier waarop LEFF is neergezet.”

Over welke vaardigheden moet een goede buurtsportcoach beschikken?

“Je moet goed kunnen plannen en enthousiast zijn. Daarnaast moet je kunnen improviseren en schakelen tussen de verschillende doelgroepen. Daarbij wordt er voor de sportactiviteiten ook een beroep gedaan op je creativiteit. Je moet betrokken zijn bij de kinderen en ook kennis van deze doelgroep hebben. Zelf heb ik aan de HAN de opleiding Sport en Bewegingseducatie afgerond. Voor LEFF en Guppiesport heb ik aparte cursussen gedaan en verder leer je natuurlijk in de praktijk.”

Wat vind je het leukst aan je werk?

“Het leukst vind ik dat mijn werk afwisselend is. Ondanks het feit dat mijn dagen er vaak hetzelfde uitzien, is geen dag hetzelfde.” ■

Rik Geurts, buurtsportcoach Boxmeer

“Met wat meer verdieping probeer je de kinderen enthousiast te maken door en voor de sport”

Rik Geurts (22) deed zijn eindstage als ALO'er bij Stichting Doejemee en kreeg daar vervolgens een functie aangeboden. De stichting is een samenwerkingsproject tussen de gemeente Boxmeer, diverse basisscholen, de kinderopvang, peuterspeelzalen en aanbieders van vrijetijdsactiviteiten. Kinderen van ongeveer 2 tot 13 jaar kunnen binnen en buiten schooltijd samen met vriendjes en vriendinnetjes kennismaken met diverse activiteiten.

“Wij zien gaming niet als een bedreiging, we proberen de spelletjes te vertalen naar de gymles”

Geurts verzorgt vanuit de stichting gymlessen op vier basisscholen in Boxmeer-Noord: een gemengde buurt met mensen van verschillende leeftijden en achtergronden. In zijn woonplaats Vierlingsbeek zette hij mede het project Symphonica in Sporto op, voor de zogeheten Brabantse Dorpen Derby, een jaarlijks project van de provincie Noord-Brabant om de leefbaarheid in de dorpen te vergroten en verbeteren. Vorig jaar stond de Derby in het teken van sport, met als hoofddoel meer mensen in beweging te krijgen. “Dat deden wij door verschillende verenigingen aan elkaar te koppelen, met steeds een combi tussen een sportclub en een culturele club. Verenigingen opereerden altijd als eilandjes en visten in dezelfde vijver. Door samen te werken konden ze van elkaar leren en het leverde ook nieuwe leden en vrijwilligers op. Heel Boxmeer raakte betrokken en er ontstond veel draagvlak.” Uit 83 inzendingen voor de Dorpen Derby werd Symphonica in Sporto vorig jaar als winnaar gekozen.

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Ik richt me op kinderen in de basisschoolleeftijd door scholen te ondersteunen met aanbod onder schooltijd en het organiseren van naschoolse activiteiten. Met wat meer verdieping probeer je de kinderen enthousiast te maken door en voor de sport.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Doejemee krijgt een vraag van de school over iets waarbij zij ondersteuning nodig heeft. Bijvoorbeeld over het stimuleren van het bewegen in het algemeen. Of: Hoe kunnen we het schoolplein een bredere functie geven? Wij brengen de exacte vraag van de school in kaart en betrekken de kinderen bij de oplossing.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Met de buitenschoolse opvang, scholen, verenigingen en buurthuizen. Je moet zorgen voor een goede informatiestroom.”

Hoe zorg je voor borging en continuering?

“Door in te spelen op feitelijke situaties. Bijvoorbeeld kijken hoe je - als straks overall het continurooster op de scholen wordt ingevoerd - toch naschoolse activiteiten kunt houden. En als de gymzaal niet beschikbaar is, ga je naar buiten. In de Tweede Kamer is gepleit voor een derde uur gymles op de basisscholen. Dat zou een prachtige kans zijn. Daarnaast moet je met de jongeren proberen aan te sluiten bij naschoolse cultuuractiviteiten, zoals Halloween. Er is tegenwoordig veel te doen over gaming. Wij zien dat als een kans, niet als een bedreiging, in die zin dat we de spelletjes proberen te vertalen naar de gymles. Dan gaan ze op een andere manier leven en komen kinderen maar wat graag in beweging.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“Na enkele jaren basisonderwijs zou ik weleens de stap willen maken naar het middelbaar onderwijs.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Als je gaat kijken naar waar de behoeften liggen van scholen en de buurt, dan is het zaak dat altijd heel concreet uit te diepen en helder te maken. Wat willen mensen, wat wil een school graag bereiken?” ■

Je ziet ze echt helemaal opfleuren”

De buurtsportcoach organiseert laagdrempelige activiteiten voor ouderen

Voor ouderen is een goed sociaal netwerk van groot belang. Het stelt ze in staat om langer actief te blijven en mee te doen in de maatschappij. Een buurtsportcoach die in de wijk laagdrempelige beweegactiviteiten organiseert kan voor deze doelgroep van groot belang zijn, weten Ilvie van Schijndel (Den Bosch) en Katelijn Hertogs (Hilversum).

ROELOF JAN VOCHTELOO

De gemeente 's-Hertogenbosch telt zo'n 50.000 vijftigplussers en als één van de vier buurtsportcoaches voor deze doelgroep ben ik verantwoordelijk voor de wijk West. In deze aandachtswijk is een hoge mate van vergrijzing en hier wonen veel mensen met een lage sociaaleconomische status. Dit werk doe ik 24 uur per week en daarnaast doe ik nog andere werkzaamheden op de afdeling Sport en Recreatie van de gemeente 's-Hertogenbosch.”

Coördinator Katelijn Hertogs: “In Hilversum zijn twee buurtsportcoachteams actief: kinderopvangorganisatie Bink voor kinderen en jongeren en ouderenzorgorganisatie HilverZorg voor ouderen. Bink en HilverZorg zijn met inzet van uren en geld verantwoordelijk voor de cofinanciering van zestig procent van de buurtsportcoachteams; de andere veertig procent is afkomstig van de subsidie van de buurtsportcoachregeling.

De gemeente Hilversum heeft Sportservice 't Gooi ingehuurd om deze teams te coördineren. Het buurtsportcoachteam HilverZorg bestaat uit vijf buurtsportcoaches, die allen twee dagen in de week werkzaam zijn in hun eigen wijk. Als coördinator buurtsportcoaches maak ik werkplannen, houd werkbesprekingen, verzorg een deel van de externe communicatie en zoek samenwerking met zorg- en welzijnsinstellingen om onze doelgroep te bereiken.”

Buurtsportcoach Ilvie van Schijndel: “In april 2013 ben ik begonnen als Medewerker Sport en Bewegen 50-Plus bij de gemeente 's-Hertogenbosch. Mijn functietitel was in eerste instantie Medewerker Sport en Bewegen Senioren, maar bij het noemen van die titel stond ik vaak direct al met 1-0 achter.

“HET BEREIKEN VAN INACTIEVE VIJFTIGPLUSERS IS EEN STUK LASTIGER DAN HET INFORMEREN VAN KINDEREN”

Ilvie van Schijndel

“DE BEWONERS IN HET VERZORGINGSTEHUIS HEBBEN AL EEN GOEDE BAND MET DE BUURTSPOORTCOACH VANUIT DIENS ANDERE FUNCTIE”

Katlijn Hertogs

Activiteiten en wijkgericht werken

Van Schijndel: “Toen ik begon als buurtsportcoach heb ik allereerst gekeken naar wat er in de wijk al was qua beweegaanbod, om vervolgens te helpen bij het uitbreiden ervan. Zorgverlener Vivent coördineert in 's-Hertogenbosch het Meer Bewegen voor Ouderen. In West waren er zes groepen MBvO-gymnastiek en vijf groepen MBvO-dans. Daarnaast waren er reeds vijf goedlopende groepen 50Plus Sport, georganiseerd door de gemeente. De meeste activiteiten werden overdag aangeboden. Ik ben dan ook begonnen met het uitbreiden van het aanbod in de avonduren, om ook de jonge, werkende senioren iets aan te kunnen bieden. Het uitbreiden van het aanbod doe ik in samenwerking met sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en lokale initiatiefnemers.

Het bereiken van inactieve vijftigplussers is een stuk lastiger dan het informeren van bijvoorbeeld kinderen, die je allemaal via de scholen kunt bereiken. Ik heb contact met de wijkcentra en het wijkplein, maar

“UIT DE WERKWIJZEN VAN BUURTSPOORTCOACHES UIT ANDERE GEMEENTEN FILTEREN WIJ IDEEËN EN ACTIVITEITEN”

Katlijn Hertogs

ik moet ook juist in gesprek komen met de vijftigplussers die thuis zitten. Daarom heb ik contact met huisartsen, fysiotherapeuten en praktijkondersteuners die legio patiënten zien en ze kunnen doorverwij-

zen naar mij. Met deze vijftigplussers heb ik dan telefonisch contact of ik ga bij ze langs met het doel om ze vanuit de zorg te begeleiden naar een passende beweeg- of sportactiviteit.

Verder organiseer ik twee keer per jaar een fittest, die wordt uitgevoerd door lokale partijen in de wijk. Dan moet je bijvoorbeeld denken aan fysiotherapeuten, opticiens, audiciens en de GGD. Deelnemers kunnen zich na afloop van de fittest tegen gereduceerd tarief inschrijven voor kennismakingslessen op het gebied van sport en bewegen. Hier kwamen de laatste keer zo'n tachtig vijftigplussers op af.”

Hertogs: “Een groot deel van de activiteiten voor ouderen komt voort uit de bestaande beweegactiviteiten van HilverZorg voor hun bewoners in de verzorgingstehuizen. Activiteiten zoals valpreventie met behulp van beweeggames, duofietsen, koersbal en stoelgym zijn nu ook toegankelijk voor ouderen die zelfstandig wonen in de wijk. Daarnaast hebben de buurtsportcoaches ingespeeld op de behoefte om te gaan zwemmen in warm water en om te gaan wandelen in de buurt. Naast het zelf aanbieden van beweegactiviteiten verwijzen de buurtsportcoaches ouderen ook door naar andere beweeggroepen in de wijk. Om de ouderen in de wijk te kunnen informeren hebben ze contact met zorginstellingen, fysiotherapeuten, huisartsen en wijkverpleegkundigen. Elke wijk is anders en het is belangrijk om met al deze partijen duurzame relaties op te bouwen. Dat doe je stap voor stap en niet met alle partijen tegelijkertijd.

De HilverZorg-medewerkers hebben de rol van buurtsportcoach bij hun functie als welzijnscoördinator of wijkassistent

gekregen. Een van de voordelen hiervan is dat de bewoners in het verzorgingstehuis al een goede band hebben met de buurtsportcoach vanuit diens andere functie. Het zou andere buurtsportcoaches veel meer tijd kosten om een band met ze op te bouwen. Het wijkgericht werken van de buurtsportcoaches past erg goed bij de maatschappelijke ontwikkeling van de ouderen- en andere organisaties in Nederland, die ook veel wijkgericht zijn gaan werken.”

Stapje voor stapje

Van Schijndel: “Ik ben tevreden over de ouderenparticipatie in de wijk West, maar zoals altijd is er nog veel te winnen. De samenwerking met de zorg is bijvoorbeeld redelijk goed, maar kan wat mij betreft nog veel intensiever. Het liefst zou ik elke dag mensen bellen of bij ze langsgaan om passend sportaanbod voor ze te vinden. Hoe meer actieve senioren, hoe beter.”

Hertogs: “Ik heb mijn verwachtingen wel wat bij moeten stellen. Het blijkt niet erg makkelijk om de doelgroep – oudere mensen met bewegingsarmoede en/of gezondheidsrisico – te bereiken, informeren en het benodigde steuntje in de rug te geven. Stapje voor stapje komen we waar we willen zijn.”

Collega's

Van Schijndel: “'s-Hertogenbosch was één van de eerste gemeenten die echt heeft ingezet op de groep van vijftigplussers en het is leuk om te zien dat steeds meer gemeenten dit voorbeeld volgen. Eerst waren mijn directe collega's en ik de enige buurtsportcoaches in dit domein, maar gelukkig krijgen we steeds meer collega's.”

“HET LIEFST ZOU IK ELKE DAG MENSEN BELLEN OF BIJ ZE LANGSGAAN OM PASSEND SPORTAANBOD VOOR ZE TE VINDEN”

Ilvie van Schijndel

Hertogs: “Ik praat met collega's van Sport-service Nederland, die ook bijdragen aan het bevorderen van bewegen onder ouderen in andere regio's. Via internet kijk ik wat elders voor ouderen wordt aangeboden en tijdens de landelijke kennisnetwerkdag van NISB heb ik contact met buurtsportcoaches uit andere gemeenten. Uit hun werkwijzen en uit succesvolle beweeginterventies, zoals GALM, filteren wij ideeën en activiteiten.”

Opfleuren

Van Schijndel: “Het leukste aan mijn werk vind ik dat je mensen die weinig sociale contacten hebben en die moeite hebben om de eerste stap te zetten echt helpt. Door te sporten of bewegen werken ze niet alleen aan hun gezondheid, ook de sociale contacten zijn belangrijk. Je ziet ze echt helemaal opfleuren als ze er weer even uit zijn. Om die reden zet ik mij met veel plezier in voor een goede overdracht vanuit de zorg naar de sport.”

Hertogs: “Ik geniet elke dag van het contact met de buurtsportcoaches, maar ook met alle instanties waarmee we op dit vlak samenwerken. Ik draag met veel plezier bij aan het stimuleren van bewegen en bewustwording van een gezonde voeding voor jong en oud in de gemeente Hilversum.” ■

Johan Annema, buurtsportcoach Nieuwegein

“Je moet niet alleen je hand ophouden, maar zorgen voor wederkerige relaties”

Johan Annema (35) richtte onder de vlag van Ajax en de gemeente Amsterdam de Ajax Campus op voor ‘kansloze’ jongeren uit achterstandswijken. Hij was KNVB-medewerker bij het project Meedoen Alle Jeugd door Voetbal en lanceerde in 2014 SportID Nieuwegein, dat beweegaanbod creëert voor onderwijs, ouderen en mensen met een beperking (Special Olympics) en verenigingskader ondersteunt. Inmiddels is ook de aanzet gegeven tot samenwerking met het bedrijfsleven.

“Verbinding maak je door te zorgen dat er gedeelde waarden ontstaan”

“We noemen het Buurtsportcoach in Company en hopen een elftal bedrijven te interesseren”, vertelt Annema. “Het mes snijdt aan twee kanten: enerzijds willen bedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemend bezig zijn, anderzijds zijn wij op zoek naar alternatieven voor de subsidies die wegvallen. Maar je moet niet alleen je hand ophouden, maar zorgen voor wederkerige relaties. Met de vitaliteitsscan en een beweegprogramma kunnen we iets doen voor de werknemers, maar we willen bedrijven in Nieuwegein ook dichterbij de inwoners brengen. Ook de Rabobank heeft ingezet op lokale binding en kwam bij ons met een programma. Bij het nadenken over hoe we jongeren konden prikkelen te bewegen, kwamen we op het idee scholen elkaar te laten uitdagen: een challenge op het gebied van kennis, dans, muziek en sport, eindigend in een battle in de sporthal. Rabobank ondersteunde het initiatief en deelde bij de finale de medailles en beker uit.”

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Zo veel mogelijk inwoners in beweging krijgen en het regisseren van samenwerkingsverbanden. De doelgroep is heel breed, van 2 tot en met 80 jaar.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Door herkenbaarheid van het merk SportID te creëren. Je moet een loketfunctie vervullen voor de inwoners. Daarnaast zoek je voortdurend naar partners, op alle gebieden.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Met welzijnsorganisaties, sportaanbieders, de gemeente, het bedrijfsleven, het onderwijs en de gezondheidscentra. Artsen kunnen bijvoorbeeld doorverwijzen naar ons programma Bewegen op recept. Sinds kort werken we ook samen met de Hogeschool Utrecht en wordt er onderzoek gedaan naar de behoeften van mensen en naar het effect van sport. We weten eigenlijk nog nauwelijks wat sport als middel doet. Als je dat effect ‘meetbaar’ kunt maken, kun je bedrijven ook makkelijker overtuigen om hun werknemers te stimuleren te gaan bewegen of om de waarden van sport te gebruiken om personeel intrinsiek te motiveren.

Verbinding maak je door te zorgen dat er gedeelde waarden ontstaan. Uiteindelijk moet de samenwerking zo worden ingericht dat je samen betrokken bent en er iets gemeenschappelijks ontstaat. Hoe je dat moet doen leer je in de praktijk, niet op de ALO. Je bent deels aan het ondernemen, maar moet ook heel goed op de interactie letten. Anders bedenkt je iets en blijkt het totaal niet aan te sluiten bij de behoeften van anderen.”

Hoe zorg je voor borging en continuïteit?

“Door de ketenaanpak zodanig in te richten dat alles afgestemd is op informeren, zodat men weet dat het beweegprogramma er is en vanzelfsprekend en duurzaam wordt. Daarnaast zijn effectmeting en een goede onderlinge samenwerking met partners belangrijk. Het programma moet niet alleen afhankelijk zijn van de buurtsportcoach.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“Dat alle sportstimulering in Nieuwegein onder SportID Nieuwegein, één sport- en beweegloket, komt te hangen. En dat zich dusdanige partnerships met het bedrijfsleven gaan ontwikkelen dat je niet louter meer afhankelijk bent van gemeente of overheid. We moeten nóg meer dwarsverbanden creëren, zodat er synergie ontstaat om het beweegklimaat in Nederland naar een hoger plan te tillen.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Creëer herkenbaarheid, wees proactief en vooruitstrevend. Gebruik de waarden en krachten van de sport in het maatschappelijke middenveld. Sta open voor vernieuwing.” ■

In de buurt ben je eigenlijk een soort celebrity”

Een goede buurtsportcoach creëert
een veiligere en socialere buurt

Een goede buurtsportcoach gaat verder dan het begeleiden van sportieve activiteiten. Hij creëert samen met anderen een sociaal veilige buurt, en sport en bewegen is een uitstekend middel om veiligheid en cohesie binnen een buurt te laten ontstaan. De buurtsportcoach wordt vaak omschreven als een verbinder, iemand die de verschillende partijen bij elkaar brengt en ze het belang van samenwerking doet inzien. Hij maakt buurtbewoners onderdeel van projecten door ze eigen verantwoordelijkheid te geven en zoekt waar mogelijk de koppeling met sportverenigingen. Ook daar behoort een klimaat te heersen waar mensen plezier hebben in sport en zichzelf kunnen zijn.

ROBERT BARREVELD

lander met Marokkaanse wortels is geboren en getogen in Utrecht en kent de stad dan ook op zijn duimpje. Op een zomerse maandag in mei heeft hij periodiek overleg met beweegmakelaar Merel Heine op het kantoor van Harten voor Sport. Want zo hebben ze de taken verdeeld in Utrecht: de beweegmakelaar regelt als verantwoordelijke voor het beweegaanbod de planning, de eventueel noodzakelijke accommodaties en de contacten met andere partijen, de uitvoering ligt bij de buurtsportcoach. Met de zomer voor de deur staan er veel toernooien en andere buitenevenementen op het programma, dus wil Boudellah het overleg zo snel mogelijk afwerken en weer op de fiets springen richting de volgende afspraak.

Jeugdtrainer Ajax én buurtsportcoach

“Ik heb een opleiding Commerciële Economie gedaan en hield me vroeger bezig met computerboekhouden”, vertelt Boudellah lachend, gevraagd naar zijn achtergrond. De liefde voor sport was er echter van jongs af aan, en toen hij kort zonder baan kwam te zitten en iemand hem vroeg of hij weleens had gedacht aan ‘iets’ in het voetbal, was de keuze snel gemaakt. Inmiddels heeft de 43-jarige Boudellah verscheidene KNVB-coachdiploma's gehaald en is hij ambitieus genoeg om er op termijn nog een diploma bij te halen. “Dat zou UEFA-A zijn,

Raffy Boudellah, buurtsportcoach Utrecht

De Johan Cruyff Foundation (JCF) en de Richard Krajicek Foundation (RKF) ondersteunen tal van opleidingen en projecten om door middel van sport de veiligheid in de buurt te bevorderen. De RKF steunt ook Harten voor Sport, de stichting die in opdracht van de gemeente Utrecht werkt aan het vergroten van de sport- en beweegdeelname in de stad. Eén van de buurtsportcoaches bij Harten voor Sport is Raffy Boudellah. De Neder-

“EEN VROUW WILDE HAAR TEVRE-
DENHEID LATEN BLIJKEN, MAAR
HAD MOEITE MET HET NEDER-
LANDS. ZE STAK HAAR DUIM OP.
DAN IS MIJN DAG GOED”

Hassan Bouyardane

dan mag ik assistent zijn bij een club in het betaald voetbal.” Hij was jaren trainer bij Elinkwijk, een grote naam in het amateurvoetbal. Tegenwoordig is hij een van de jeugdtrainers bij Ajax. Daarnaast zet hij zich als buurtsportcoach in voor ‘zijn’ stad.

Scholarshippers

Dat in een stad als Utrecht de buurtsportcoach een grote bijdrage kan leveren aan de veiligheid van de buurt, vindt Boudellah niet meer dan logisch. Dat bleek recent bijvoorbeeld op het Maasplein bij de Maaspleinschool in de Rivierwijk, waar ook een playground van de Richard Krajicek Foundation ligt. Boudellah: “Jongeren zorgden daar voor overlast, er waren steeds opstootjes. Op een gegeven moment durfde niemand er meer te spelen. Maar sinds wij er toernooitjes en andere evenementen organiseren, is de sfeer veranderd en komen er steeds meer kinderen op het plein.” Een positieve, veilige omgeving voor sport en spel wordt in Utrecht mede gecreëerd door gebruik te maken van ‘scholarshippers’, zoals Boudellah en Heine ze noemen. Scholarshippers zijn jongeren tussen de 15 en 27 jaar, die een jaarlijkse beurs van 1.000 euro voor een opleiding ontvangen van de Richard Krajicek Foundation en in ruil daarvoor honderd uren moeten maken als begeleider van activiteiten op een RKF-playground. Dat moeten ze bovendien doen op een playground in hun eigen buurt, en dat principe lijkt een gouden greep. Jongeren die verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen buurt blijken veelal een positieve invloed op leeftijdsgenoten en dus op de veiligheid in de buurt te hebben. Maasplein is in dat opzicht wel een moeilijk geval, zo blijkt uit de gesprekken. “Het is er niet makkelijk om scholarshippers te vinden”, licht Heine toe.

Win-winsituatie

De problemen op Maasplein waren serieus en werden met name veroorzaakt door jongens van 12 jaar en ouder. Het is dan ook één van de plekken in de stad

“JONGEREN DIE NAAST HET VOETBALVELD ‘HANGEN’ WORDEN ENTHOUSIAST GEMAAKT OM OP HET VELD ACTIEF TE WORDEN”

Ires Libert

waar Boudellah zijn werk goed moet afstemmen met de stichting Jongerenwerk Utrecht (JoU), die op haar beurt nauw contact heeft met de politie over problemen in de buurt. “Inmiddels hebben wij er in overleg met JoU voor gezorgd dat ook op Maasplein jongens zelf meer verantwoordelijkheid krijgen”, vertelt Boudellah met gepaste trots. Stichting JoU is slechts één van de vele instanties waar hij mee te maken heeft in zijn werk als buurtsportcoach. Hij is ook regelmatig te vinden op Utrechtse scholen, zeker daar waar scholaren hun opleiding volgen. Samen met de scholen houdt hij nauwgezet in de gaten dat de uitverkorenen met een RKF-beurs ook hard werken aan goede schoolprestaties. “Zij moeten hun best doen omdat ze geld krijgen van RKF, maar hebben ook de goede naam van Harten voor Sport hoog te houden. Daarom zit ik er kort op, samen met de begeleiders op school, zodat ik goed weet hoe het gaat en daarop kan inspelen. En ik geef de school weer feedback over de voortgang op de playgrounds. Als het goed loopt, is het een win-winsituatie.”

Celebrity

Ook in een buurt als Kanaleneiland liggen genoeg uitdagingen voor een buurtsport-

coach. En ook daar ziet Boudellah vooruitgang en pikt hij de jongeren eruit die meer kunnen en willen doen voor hun wijk. Al met al zijn er genoeg hoogtepunten om zijn werk leuk te houden, en dan is het contact dat hij onderhoudt met de Utrechtse sportverenigingen nog niet eens genoemd. In de hele ketenaanpak ter bevordering van een veilige, sportieve buurt spelen ook deze verenigingen een

“SINDS WIJ TOERNOOITJES OP HET MAASPLEIN ORGANISEREN, IS DE SFEER VERANDERD EN KOMEN ER STEEDS MEER KINDEREN”

Raffy Boudellah

belangrijke rol. Goed contact met hen leidt soms heel direct tot mooie resultaten. “Een tijd geleden had ik op een van de scholen contact met een jongen met overgewicht. Hij kon aardig voetballen, maar hij moest wel iets aan zijn gewicht doen. Ik heb hem gezegd dat ik wellicht kon regelen dat hij mee kon doen aan trainingen bij Elinkwijk, als hij iets aan zijn gewicht deed. Wat denk je? Binnen no time was hij afgetraind.”

Het contact met verenigingen wordt gemakkelijk doordat Boudellah naast

zijn werk als buurtsportcoach ook actief is op scholen en verenigingen. Door op beide locaties sportclinics te geven hoopt hij jongeren te interesseren voor een lidmaatschap. Mede daardoor zijn de lijnen kort en ziet hij snel mogelijkheden voor jongeren om een sport die ze op de playgrounds hebben ontdekt bij een vereniging te gaan bedrijven. Boudellah kent iedereen. Dat helpt hem ook bij zijn werk in de wijken. Iedereen groet hem of spreekt hem aan. Zoals hij zelf zegt: “Eigenlijk ben ik een soort celebrity.”

Hassan Bouyardane, buurtsportcoach Den Haag

Hassan Bouyardane was zelf zo’n scholar-shipper. De 26-jarige geboren Marokkaan deed de mbo-opleiding Sport en Beweging en kwam in aanmerking voor een beurs van de Richard Krajicek Foundation. Als scholar-shipper, maar ook via een stageprogramma van zijn opleiding was hij in zijn schoolperiode al veelvuldig op de Haagse playgrounds te vinden. “Elk jaar werden enkele stagiaires gescout die een baantje kregen bij Streetsport Den Haag”, blikt Bouyardane terug. Streetsport is een Haags sportstimuleringsprogramma waarbij de jeugd onder begeleiding van gediplomeerde sportleiders laagdrempelig en in een sociaal veilige omgeving gebruik kan maken van het beweeg- en sportaanbod op de playgrounds. Bouyardane ‘scoorde’ zo’n bijbaantje, en al snel was hij fulltime actief.

Haags project Crownies

“Toen ik mijn studie had afgerond, bleek dat er behoefte was aan iemand met kennis van sportzaken die in de buurt ook een maatschappelijke rol kon vervullen. Sport moest niet het einddoel zijn, maar meer een middel om de sociale cohesie in de buurt te bevorderen, en dat werd een taak voor de buurtsportcoach. Echt iets voor mij!” Bouyardane is voornamelijk actief in het stadsdeel Laak, waar hij en zijn collega’s meewerkten aan een pilot voor het inmiddels in heel Den Haag bekende project Crownies. Met Crownies sparen

Haagse jongeren punten door in de wijken klusjes te doen en met die punten kunnen ze bijvoorbeeld een kaartje voor een film of een middagje karten kopen. De buurtsportcoaches in Laak besloten een uur klussen te koppelen aan een uur sporten, en zo konden jongeren ook met sport Crownies verdienen.

Prachtwijken

Contact tussen de buurtsportcoaches en alle andere relevante partijen in de wijken is er veelvuldig in Den Haag. Bouyardane zit elke drie weken bij het zogenoemde uitvoerdersoverleg. “Daar komen bijna alle zaken aan bod die spelen en daar kan ik bijvoorbeeld bij een maatschappelijk werker aangeven of ik iemand ken die het verkeerde pad dreigt op te gaan. Of ik kan kwijt dat ik iemand ken die juist positieve dingen laat zien en meer wil sporten. Dan kan het goed zijn om contact te zoeken met een voetbalclub.”

Bouyardane scout nu zelf jongeren voor het RKF-scholarshipprogramma. Bovendien krijgt hij veel waardering van buurtbewoners die blij zijn met de grotere sociale controle en de toegenomen veiligheid in de wijk. “Laatst kwam er een vrouw op me af die haar tevredenheid wilde laten blijken. Ze had moeite met het Nederlands en stak uiteindelijk maar haar duim op. Dan is mijn dag goed. Wij werken veel in achterstandswijken. Ze worden vaak krachtwijken genoemd, maar wat mij betreft zijn het prachtwijken.”

Ires Libert, sportconsulent gemeente 's-Hertogenbosch

Ze is geïnteresseerd in gezondheid en haalt graag het beste uit anderen. Het zijn eigenschappen die prima passen bij een sportconsulent, en het is dan ook niet toevallig dat de 31-jarige Ires Libert zeven jaar geleden in Den Bosch solliciteerde op die functie. Na haar opleiding Sportmanagement besteedde ze bewust enige tijd aan reizen en daarna was het tijd voor een nieuwe stap. “Ik wilde graag bij een gemeente werken omdat je dan ook invloed hebt op hoe sport wordt uitgezet”,

legt ze uit. “En eigenlijk ook omdat de beleidskant mij aanspreekt. Ik ben begonnen als projectmedewerkster voor kinderen tot 12 jaar; daarna groeide ik door naar de functie van consulent en werd ik verantwoordelijk voor alle stedelijke projecten in dezelfde doelgroep. Vervolgens kreeg ik een soortgelijke functie voor de doelgroep 21 tot 55 jaar.”

Olievlekprincipe

Als sportconsulent bij de gemeente 's-Hertogenbosch werkt Libert feitelijk voor 'SPORT, een initiatief van de gemeente om sport en bewegen in de stad te stimuleren. In die rol geeft ze onder meer cursussen aan mensen die in Den Bosch citytrainer willen worden. Door de cursus en praktijkervaring bij sportaanbieders zijn citytrainers in staat activiteiten en evenementen te organiseren en te begeleiden. De cursus is toegankelijk voor jong en oud en er worden geen eisen gesteld aan opleidingsniveau. Het belangrijkste is dat mensen zelf initiatief nemen om mee te werken aan projecten die veilig sporten en bewegen mogelijk maken. “De cursus is juist ook bedoeld om mensen die zelf niet veel aan sport doen actiever te maken, waarna zij op hun beurt weer anderen interesseren. In de training besteden wij dan ook veel aandacht aan hoe je mensen uit de buurt bij de projecten betreft, hoe je ze benadert, hoe je mensen werft en hoe je de projecten aantrekkelijk maakt. Sociale cohesie bevorderen en een veiligere buurt creëren is vooral het resultaat van de activiteiten die worden georganiseerd.

Het is een olievlekprincipe. Jongeren die naast het voetbalveld ‘hangen’ worden enthousiast gemaakt om op het veld actief te worden en op hun beurt zelf weer anderen te interesseren.”

Matchmaker

De citytraining bestaat uit zeven bijeenkomsten waarin deelnemers theorieles krijgen en ook praktische tips krijgen aangereikt. Daarna doen ze bij organisaties in de stad nog vijftien uur praktijkervaring op. Dat zijn veelal organisaties die zich al bezighouden met sport, zoals sportverenigingen, maar bijvoorbeeld ook scholen en welzijnsorganisaties. “Door deze samenwerking is er direct een koppeling tussen de gemeente en partners in de stad”, aldus Libert. “Na verloop van tijd laten wij de citytrainer los. Wij maken de ‘match’ en vervolgens gaan de citytrainer en de maatschappelijke partij samen verder.”

Zo’n partij waar een citytrainer praktijkervaring opdoet kan ook een buurtsportcoach zijn. De trainer kan dan helpen bij activiteiten op de wijkpleinen of de RKF-playgrounds en de Cruyff Courts. Libert: “En ‘juweeltjes’ kunnen op den duur wellicht zelf ergens worden aangenomen als coach, maar dat is niet ons primaire doel.” Door koppeling met de juiste partners resulteert een goed doordachte ketenaanpak zo in een veiligere en socialere buurt. Eigenlijk sta ik aan het begin van die keten, en dat vormt een mooie uitdaging.” ■

Foundations bieden opleiding specifiek voor buurtsportcoach

Een goede buurtsportcoach gaat verder dan het organiseren en begeleiden van sportieve activiteiten. Hij creëert samen met anderen een sociaal veilige sportbuurt. De Richard Krajicek Foundation en de Johan Cruyff Foundation bieden daarom buurtsportcoaches, maar ook hun leidinggevend, ondersteuning om hun functie goed te kunnen uitoefenen. Daarom is speciaal voor deze doelgroep de training ‘Naar een sociaal veilig sportklimaat’ ontwikkeld.

Meer informatie over het opleidingsprogramma is te vinden op www.buurtsportcoach.org

Nederland kleurt groen

In de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland en Zeeland nemen alle gemeenten deel aan de Brede impuls combinatiefuncties

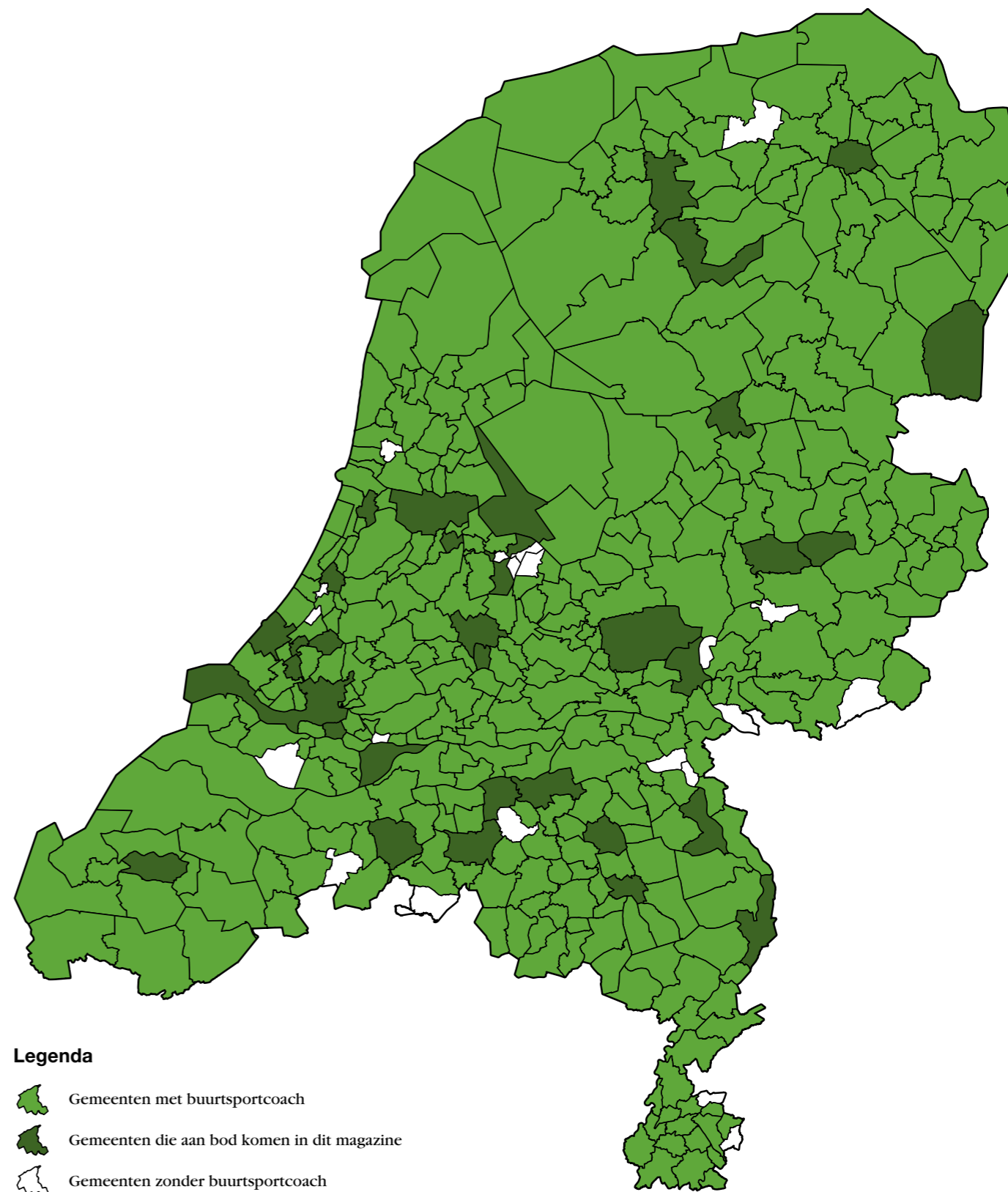
De deelnemende gemeenten voorzien 2897 fte's te realiseren eind 2016

Op 1 januari 2015 staat de teller op 2607 fte's

Anno 2015 doen van de 393 Nederlandse gemeenten 371 gemeenten mee aan de Brede impuls combinatiefuncties (94,4%)

Alle Waddeneilanden doen mee aan de Brede impuls combinatiefuncties

Er is ook 0,5 fte actief op St. Eustatius

De aanpak is veel meer integraal dan vroeger”

Kinderen maken kennis met sport en bewegen

Uit onderzoek blijkt dat kinderen al in een vroeg stadium overgewicht of een motorische achterstand kunnen ontwikkelen. Het is daarom goed om kinderen in de leeftijd tussen 0 en 4 jaar al kennis te laten maken met sport en bewegen, vooral omdat er voor deze groep nog weinig regulier aanbod is. Kinderen kun je hiermee op weg helpen naar een gezonde en sportieve leefstijl teneinde overgewicht en obesitas tegen te gaan. Daarnaast is het belangrijk voor de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling. Kinderen worden door het speel- en beweegaanbod sociaal-emotioneel sterker.

ROBERT BARREVELD

aanbod voor de jeugd vóór school, op school en na school op het gebied van breedtesport valt onder mij”, aldus Visser. Zelf volgde hij de opleiding Sport en Bewegen aan het CIOS in Goes.

Integrale aanpak

In Dordrecht werken alle relevante partijen steeds meer en beter samen om kinderen zo vroeg mogelijk aan het sporten en bewegen te krijgen en problemen op dat gebied zo snel mogelijk te signaleren. Wat doet Dordrecht dan zo goed? “Wij slagen erin de verschillende partijen die een rol spelen in dit beleid zo goed mogelijk met elkaar te verbinden”, weet Visser, die zijn loopbaan begon als sportbuurtwerker, een voorloper van de buurtsportcoach. “Elke partij heeft daarbij eigen prioriteiten. De Dienst Gezondheid en Jeugd wil de achterstanden in gezond gewicht in beeld hebben om daar vervolgens een programma op los te laten. De gemeente zet eveneens serieus in op dit probleem. Dordrecht is een JOGG-gemeente (Jongeren Op Gezond Gewicht). Ook wij als Sportbedrijf profiteren van goed zicht op deze doelgroep, want wij willen de jeugd aan het bewegen krijgen en houden. In onderling overleg worden zaken op elkaar afgestemd. Uit mijn tijd als sportbuurtwerker weet ik nog dat partijen vaak op eigen houtje op dezelfde doelgroepen afgingen. De aanpak in nu veel meer integraal.”

Marvin Visser, projectleider breedtesport 0-12 jaar, Sportbedrijf Dordrecht

In Dordrecht hebben ze in de loop der jaren goede systemen en projecten ontwikkeld om al vroeg beweegachterstanden en andere problemen te signaleren. Een drijvende kracht achter die projecten is Marvin Visser (36), projectleider breedtesport voor de leeftijdscategorie van 0 tot 12 jaar bij Sportbedrijf Dordrecht, dat onderdeel is van de gemeente. “Het volledige sport-

“DE FITHEIDSTEST LEIDT TOT VEEL VROEGERE SIGNALERING DAN JAREN GELEDEN”
Marvin Visser

Beweeg ABC

Een vruchtbaar beleid ter stimulering van bewegen en het aanpakken van problemen staat of valt met goede signalering. Dordrecht maakt daarvoor gebruik van het Beweeg ABC, een leerlingvolgsysteem voor beweegvaardigheid dat een gezonde en sportieve leefstijl onder basisschoolleerlingen bevordert. Daarbij staat een individuele aanpak centraal en vindt interventie plaats waar nodig. “De fitheidstest voor basisschoolleerlingen van groep 3 tot en met 8 is een goed voorbeeld binnen het leerlingvolgsysteem”, zegt Visser. “Wij organiseren op twaalf basisscholen fitheidstesten waarmee wij ook de gewoonten en de leefstijl van de kinderen goed in beeld krijgen. Ze vullen een vragenlijst in, worden gemeten en gewogen en doen allerlei motorische tests. Zo hebben wij een compleet beeld van zo’n 1.700 leerlingen, waardoor we de Jeugdgezondheidszorg overgewichtcijfers kunnen bieden. Op basis daarvan brengt de GGD alle leefstijlontwikkelingen in beeld, die zij op haar beurt in profielen kan gieten ten behoeve van de scholen, die zo op de juiste manier kunnen werken aan hun Gezonde Schoolbeleid. Het betreft hier dus één testmoment waarmee veel partijen worden bediend. Integraler kan het niet. En met de resultaten wordt ook echt iets gedaan. Kinderen worden uitgenodigd voor een individueel gesprek met een schooldiëtist of JGZ-medewerker. Op groepsniveau kan een school bijvoorbeeld zien dat in groep 8 veel suikerhoudende dranken worden genuttigd, en op school- en wijkniveau kunnen wij op basis van de testresultaten programma’s en interventies inzetten. Zo kunnen we op alle niveaus ingrijpen. Met de fitheidstest bereiken we alleen nog niet de allerjongste jeugd, maar het leidt wel tot veel vroegere signalering dan jaren geleden. Vroeger werden kinderen in Dordrecht door JGZ alleen in groep 2 en in groep 7 gescreeend, nu gebeurt dat elk jaar.”

Totaalaanpak

Om de lijnen zo kort mogelijk te houden, hebben alle betrokken partijen periodiek

“OUDERS KRIJGEN BIJVOORBEELD HET ADVIES OM MET HET KIND DEEL TE NEMEN AAN EEN BEWEEGGROEP OP HET KINDERDAGVERBLIJF”

Denise Homminga

overleg in een werkgroep, waar ook een buurtsportcoach in zit. Het gehele beleid in Dordrecht ten aanzien van bewegen en gezondheid voor de jeugd tot 12 jaar is verdeeld in twee groepen: 0-6 jaar en 6-12 jaar. Beide categorieën hebben een eigen buurtsportcoach die veelvuldig overleg heeft met de werkgroep. Bij de jongste kinderen zijn signalering en een adequate ketenaanpak moeilijker, maar ook bij deze kinderen worden inmiddels steeds betere resultaten geboekt. Visser: “Consultatiebureau, kinderdagverblijf, diëtist, fysiotherapeut – ze zitten allemaal in hetzelfde netwerk. Deze totaalaanpak heet in Dordrecht Doe ff Gezond. Dat maakt doorverwijzen makkelijk. Het klinkt simpel, maar tot vier à vijf jaar geleden leefden deze partijen in afzonderlijke werelden. Toen zat iemand van het consultatiebureau nooit aan tafel met iemand van de peuterspeelzaal, terwijl ze met precies dezelfde doelgroep bezig zijn.”

Om problemen op latere leeftijd te voorkomen kun je niet vroeg genoeg beginnen met sporten en bewegen, weten ze in Dordrecht. Voor de jongste kinderen, van 2 tot

“HET VERGT VAN ALLE PARTIJEN EEN ANDERE WERKWIJZE DAN VOORHEEN, MAAR WE KUNNEN NU HEEL SNEL SCHAKELLEN.”

Maartje Vissers

en met 6 jaar, is daarom de zogenoemde Kriebellijn ontwikkeld. Die lijn bestaat uit de fasen Gymkriebels, Sportkriebels en Zwemkriebels. “Het is een programma voor ouders en kinderen waarin tips over sport en bewegen zijn gekoppeld aan tips over voeding en opvoeding. Bewegen is in deze leeftijds categorie heel belangrijk. Gewoonten die je leert tussen je tweede en zesde levensjaar bepalen immers groten deels hoe gezond en actief je leven gaat zijn.”

Maartje Vissers, buurtsportcoach 0-6 jaar gemeente Dordrecht

Een buurtsportcoach die heel direct te maken heeft met het beleid dat Marvin Visser omschrijft, is de 32-jarige Maartje Vissers. Ze werkt in Dordrecht in vier wij-

ken en op twaalf scholen die onderdeel zijn van Doe ff Gezond. Eerder gaf zij les als bredeschoolcoördinator in Rotterdam.

Sportaanbod voor kleuters

Vissers houdt zich onder meer in uitvoerende zin bezig met de Kriebellijn. “Ik verzorg de Gymkriebels: gymlessen ter voorbereiding op het bewegingsonderwijs vanaf groep 3. Daarbuiten geef ik ook Sportkriebels: dat zijn kennismakingslessen met sport voor kleuters die aansluiten op het sportaanbod van Dordtse verenigingen. Elke week wordt een andere sport behandeld en in de laatste week is er een instuif waarbij alle sporten nog eens de revue passeren en ook ouders en broertjes en zusjes worden uitgenodigd. Zo kunnen de ouders zien wat er is geleerd. Verder krijgen de ouders een overzicht van het sportaanbod voor de kleuters in de gemeente.”

Voor de allerjongsten zijn er de Beweegkriebels. “Het is een cursus van vijftien weken waarbij ouders met hun peuters naar de les komen. Het is een combinatie van bewegen en opvoedtips waarbij ouders ook onderling tips kunnen uitwisselen. Van mij krijgen ze bijvoorbeeld tips voor beweegspelletjes thuis en verder is er een klim- en klauterparcours.”

Korte lijnen

Vissers bespreekt het beweegprogramma voor de jongste jeugd en alle andere relevante zaken maandelijks in een werkgroep. Daar heeft ze onder meer contact met het consultatiebureau, kinderdagverblijven, een schoolverpleegkundige, een diëtist en de GGD. Bij de jongste jeugd passeren regelmatig dezelfde beweegproblemen de revue. Door de centrale rol die Vissers in de buurt vervult, kan ze bij problemen ouders snel de juiste weg wijzen. “Feitelijk begint de leeftijds categorie waar ik mij op richt bij 2 jaar. Wat opvalt in die categorie is bijvoorbeeld dat heel kleine kinderen nog te veel op hun tenen lopen of dat de stand van de voeten niet helemaal goed is. Dat bespreek ik dan met de ouders. Ik heb een keer contact gehad

met een Poolse moeder van een kind dat niet goed liep. Zij had moeite met de Nederlandse taal. Toen heb ik contact gehad met de peuterspeelzaal en ook daar probeerden ze haar duidelijk te maken dat het goed was de huisarts te bezoeken. Een halfjaar later liet ze mij de zooltjes zien die haar kind had gekregen. Doordat de lijnen kort zijn en ik wist wie ik moest benaderen, zijn uiteindelijk de juiste maatregelen genomen.”

Snel schakelen

De lijnen met het consultatiebureau zijn al net zo kort. “Het consultatiebureau doet bijvoorbeeld altijd mee aan de thema’s die vallen onder JOGG. Dit jaar is het thema

“VOORHEEN ZAT IEMAND VAN HET CONSULTATIEBUREAU NOOIT AAN TAFEL MET IEMAND VAN DE PEUTERSPEELZAAL”

Marvin Visser

‘gratis bewegen’ en dan dragen zij dat thema ook uit. En als ik een bepaald aanbod voor de jongste doelgroep heb, loop ik binnen en hoef ik alleen maar mijn flyers af te geven. Ook krijg ik weleens een mailtje van het consultatiebureau met de opmerking dat ze een specifiek probleem bij een kind hebben gezien: of ik hulp kan bieden. Het vergt van alle partijen een andere werkwijze dan voorheen, maar we kunnen nu heel snel schakelen.”

Denise Homminga, buurtsportcoach 0-4 jaar gemeente Zwartewaterland

Voortbordurend op de eerdergenoemde Beweegkriebels startte Sportservice Overijssel nog niet zo lang geleden een beleid tot structurele verbetering van een gezonde leefstijl voor kinderen tussen 0 en 4 jaar. Spil in die nieuwe aanpak is een Coach actieve leefstijl. In de Overijsselse gemeente Zwartewaterland wordt die rol vervuld door de 27-jarige Denise Homminga. “Ik focus steeds meer op de leef-

stijlontwikkelingen van jonge kinderen, maar ik ben gewoon buurtsportcoach, hoor”, zegt ze zelf. “Ik heb de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding afgerond en gaf ook een aantal jaren les, tot deze functie voorbijkwam. Door mijn achtergrond en goede contacten met sportverenigingen kwam ik snel in aanmerking.”

Peuters in Beweging

Het geven van gym- en beweeglessen op scholen en kinderdagverblijven is nog steeds een belangrijk onderdeel van het werk van Homminga, maar haar werkzaamheden raken steeds meer aan welzijn. Om overgewicht en bewegachterstanden te bestrijden en het plezier in bewegen bij kinderen te vergroten, houdt ze zich bezig met twee grote projecten. “Voor kinderen vanaf 4 jaar is dat Kids On The Move. Ik kom natuurlijk heel direct in contact met de doelgroep op de scholen waar ik lesgeef, maar ik promoot het programma ook op de andere scholen. Ook daar ken ik de mensen: het is een kwestie van de koffiekamer binnenlopen tijdens de pauze en leraren aanspreken.” Het andere project heet Peuters in Beweging, dat past binnen de kaders van de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht en aansluit op de methode Kinderdagverblijf in Beweging. Die methode vormt een vroege basis voor het planmatig bewegingsonderwijs op de basisschool en biedt de jongste kinderen al enige oefenstructuur in rollen, springen, balanceren en mikken. Het nieuwe project moet leiden tot een groter beweegaanbod voor de jongste kinderen, dat nu beperkt is.

Screening

Kinderfysio Zwartewaterland diende, via de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht, een succesvolle subsidieaanvraag in voor Peuters in Beweging. Dat vormde het beginpunt van het programma met een screening van alle peuters. “Ouders krijgen een rapportje mee en krijgen bijvoorbeeld het advies om met het kind deel te nemen aan een beweeggroep op het kinderdagverblijf”, legt Homminga

uit. Die beweeggroepen vallen onder de noemer Peuterfit. “In dit project heeft de kinderfysiotherapeut een belangrijke rol, maar er zijn onder meer ook een diëtist en een orthopedagoog betrokken. Bij de startbijeenkomst van dit project hebben we ook sportverenigingen uitgenodigd die iets kunnen aanbieden voor de kinderen van 0 tot 4 jaar. Er waren ook scholen aanwezig. Het beweegaanbod voor deze leeftijd is klein. We hebben gewoon zo veel mogelijk partijen uitgenodigd en gevraagd: Wat kunnen jullie voor deze kinderen betekenen?”

Beweeggroepen

Veel peuters worden dus doorverwezen naar de beweeggroepen op het kinderdagverblijf. Daar moeten de kinderen vooral plezier hebben in beweging. Homminga: “Je kunt denken aan activiteiten als dansen en klauteren.” Homminga geeft zelf beweeglessen en is als buurtsportcoach ook voor dit project een spin in het web. “In de werkgroep waarin ik overleg met andere partijen zit ook standaard iemand van de GGD die zich richt op de groep 0-4 jaar. Ook het consultatiebureau is nauw betrokken. Zij zien nu eenmaal heel veel baby’s.”

Homminga hoopt dat het project inderdaad snel leidt tot betere en meer beweging bij de jongste kinderen. “Het zou mooi zijn als ze tijdens de beweeggroepen, die eigenlijk een soort gymles voor peuters zijn, iets tegenkomen waar ze enthousiast over zijn en dat ze kunnen voortzetten op een club.” ■

Goed werkgever- schap is een must

Meegroeien met de medewerkers

Ze begonnen stuk voor stuk met een enkeling of hooguit een handjevol krachten, maar zijn nu gegroeid tot een flinke werkgever. Dat brengt het nodige met zich mee. Goed werkgeverschap is vanzelfsprekend een must. Arbeidsvoorwaarden, opleidingsmogelijkheden en goede functieprofielen zijn noodzaak. Drie voorbeelden uit de praktijk, van sportwerkgevers die met hun medewerkers meegroeiden: het Utrechtse Harten voor Sport, Sport & Evenementen Haaglanden en SportSupport uit Kennemerland.

EDWARD SWIER

**“WE KUNNEN ELKAAR
HELPEN. DAT KAN DE
UITVOERINGSORGANISATIES
IN NEDERLAND EEN HOOP
UITZOEKWERK SCHELEN”**

Ronald Hennekes

portSupport

SportSupport bestaat ruim vijftien jaar als zelfstandige sportstimuleringsorganisatie en bedient behalve Haarlem ook Velsen, Bloemendaal, Heemstede en Hillegom. In die tijd groeide de onderneming van letterlijk een handjevol medewerkers, vijf, naar een kleine vijftig nu. Met dertig fte's buurtsportcoaches behoort SportSupport tot de grotere werkgevers in de branche.

Dat daar goed werkgeverschap bij hoort, is een vanzelfsprekendheid: de buurtsportcoach verdient niet anders. Goede, heldere arbeidsvoorwaarden en een goede pensioenregeling zijn van belang. Dat er voor de buurtsportcoaches (nog) geen aparte cao bestaat, betekent natuurlijk niet dat zij zonder goede afspraken kunnen. In de CAO PO is wel een apart stuk over de combinatiefunctionaris/buurtsportcoach opgenomen.

Bij SportSupport vallen de buurtsportcoaches echter onder de CAO Welzijn. Bas de Wit: “Omdat sommigen deels ook in het onderwijs werken, hebben zij via de school ook met de CAO PO te maken. Je hebt dus rekening te houden met verschillende regelingen, zoals bij het opnemen van verlof. Dat kan alleen door onderling goede afspraken te maken.”

De Wit, vanaf het begin van de Impuls Brede scholen, sport en cultuur betrokken bij de inzet van de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches, erkent dat “nu de club steeds groter wordt, steeds meer zaken moeten worden geformaliseerd. Dat is geen probleem, als je dingen vastlegt is het alleen maar duidelijker voor iedereen.” Het werkt in alle geledingen. ‘Op kantoor’ is door de toename van het aantal personeelsleden een duidelijk organisatiemodel ontstaan. Bovendien schrijven alle buurtsportcoaches nu - met indien nodig daarbij begeleiding vanuit de organisatie zelf - een jaarplan.

Lokale kennisdragers

SportSupport ondersteunt de buurtsportcoaches door ze de mogelijkheid te bieden van elkaar te leren. Twee keer per jaar worden zogeheten Kennisdagen georganiseerd, waarbij iedereen de kans krijgt zijn kennis te delen én te leren van collega's. “Het maakt dat wij de kwaliteit kunnen verhogen.” Omdat veel van de medewerkers hun standplaats ‘buiten de deur’ hebben, onderkent De Wit het belang van de zogeheten ‘terugkomdagen’. “Dat zijn

“ALS JE DINGEN VASTLEGT IS HET ALLEEN MAAR DUIDELIJKER VOOR IEDEREEN”

Bas de Wit

de momenten dat we door elkaar geïnspireerd raken en onderlinge binding creëren.”

Qua scholing en ontwikkeling kunnen werknemers van SportSupport zich ook blijven ontplooien. Zo is er de EHBO-cursus en bijbehorende opfriscursus en wordt er momenteel een cursus verenigingsondersteuning gegeven. Ook MRT (motorische remedial teaching) behoort tot het pakket dat personeelsleden de kans geeft zich te ontwikkelen.

Het vervult De Wit met trots dat de buurtsportcoach alsmaar meer baggage heeft én in Haarlem en omgeving steeds meer een gezichtsbepalende figuur is geworden. “Mijn collega’s worden heel nadrukkelijk gebiedsgericht ingezet. Dat maakt dat ze meer en meer een buurtfunctie krijgen. Als ik met de buurtsportcoach door een wijk rijd, worden ze overal vrolijk toegezwaaid of aangesproken. Het zijn echt de lokale kennisdragers geworden. Daar mogen we heel trots op zijn.”

Harten voor Sport

Met de Tour de France in Utrecht voor de deur werd het personeelsbestand van Harten voor Sport begin dit jaar flink uitge-

breid. Dankzij de komst van het internationale wielerevenement is nu in veel Utrechtse wijken en op de scholen extra aandacht voor (leren) fietsen: van fietslessen voor vrouwen die daar nooit de kans voor hebben gehad tot Bike Repair Cafés en vaste fietstochten vanuit de wijk.

Door de ‘tijdelijke’ impuls heeft Harten voor Sport momenteel 22 medewerkers (16 fte’s). Zij richten zich op de Utrechtse jeugd, maar helpen ook volwassenen in kwetsbare posities, zoals eenzame ouderen en mensen met een chronische aandoening. De organisatie heeft met negen beweegmakelaars en buurtsportcoaches op 1 augustus 2013 een vliegende start kunnen maken en is sinds die tijd in omvang dus meer dan verdubbeld.

Stelde directeur Ronald Hennekes voor zijn eerste medewerkers de functieprofielen en takenpakketten samen door dagenlang te surfen op het internet en door overleg met zusterorganisaties uit Rotterdam en Den Haag, al snel werd duidelijk dat er zo veel zaken bij goed werkgeverschap horen dat de organisatie dat niet alleen afkon. “De eerste lichting functieomschrijvingen voldeed, maar was wel erg eenvoudig.”

De werkgeversorganisatie WOS (Werkgevers in de Sport) bood uitkomst. “Zij beschikken over veel kennis en bemiddelden bij het aantrekken van een HR-specialist die hielp bij het samenstellen van profielen, en een raamwerk voor functionerings- en beoordelingsgesprekken. Er is daardoor zo veel meer helder geworden, voor de werkgever en werknemer.”

Collectieve cursussen

Harten voor Sport is op dit terrein veel collega-werkgevers in de branche vooruitgesnel en heeft zijn zaakjes goed op orde. Wat Hennekes betreft is het geen gek idee als de diverse werkgevers vaker met elkaar van gedachten wisselen en leren van elkaars ervaringen. “Ik zal niet direct alle ontwikkelde producten en verworven kennis waarvoor wij betaald hebben zomaar in het publieke domein gooien. Maar we kunnen elkaar wel helpen. Dat kan de uitvoeringsorganisaties in Nederland een hoop uitzoekwerk schelen. De WOS speelt hierin een sleutelrol.”

Harten voor Sport volgt de CAO Sport. “Mogelijk verandert dat

in de toekomst, als we meer op zorg en welzijn inzoomen.” In de CAO Sport is er aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van werknemers, en daar heeft Harten voor Sport dus oog voor. “Wie bij ons zijn persoonlijke ambities kenbaar maakt en een cursus voorstelt waarvan wij vinden dat die ook de organisatie voordeel oplevert, vindt daar een luisterend oor voor. Bovendien doen we de nodige collectieve cursussen, zoals die over de methode Vreedzaam. Daarbij leert men om gezamenlijk, met ouders, kinderen, de school of de vereniging, beslissingen te nemen en conflicten op te lossen.”

Hennekes, die samen met Rob Nillezen de directie voert, heeft de indruk dat de organisatie inmiddels behoorlijk ‘staat’. “Opleidingsplannen, arbeidskostenregelingen, pensioenen; alles is geregeld, zoals dat hoort bij goed werkgeverschap. Maar ook een nieuwe insteek of dimensie, welke dat ook is, kunnen we aan. Dat is ook juist de lol. Wij noemen ons niet voor niets sociaal ondernemers. Het is goed voor iedere organisatie dat er ontwikkeling is, zodat je in beweging blijft. Letterlijk en figuurlijk.”

Sport & Evenementen Haaglanden

Sport & Evenementen Haaglanden ging in 2009 van start, met vier fte’s aan combinatiefunctionarissen. Het personeelsbestand is inmiddels flink gegroeid, tot 21 fte’s. “We hebben nu zo’n 33 mensen in dienst en werken met 466 partners samen. We zijn weliswaar geleidelijk gegroeid, maar het vraagt natuurlijk wel wat van de organisatie. Je groeit mee met je mensen, zij met jou”, aldus directeur Luthmarnick Maria.

Toch is veel hetzelfde gebleven. Zo wordt nog altijd gewerkt met de richtlijnen van de algemene arbeidsvoorwaarden die destijds bij de oprichting werden vastgesteld. Sport & Evenementen Haaglanden koos ervoor niet bij een specifieke cao aan te haken. “We hebben gekozen voor een mix van het beste uit de CAO Welzijn en CAO Sport.”

Op andere punten veranderde er wel het nodige. Zo vragen steeds meer opdrachtgevers – scholen, buurtverenigingen, instellingen – van de buurtsportcoach dat hij in de avonden of weekenden beschikbaar is. “Zij vinden dat het bij de functie past, en

“OPLEIDINGSPLANNEN, ARBEIDSKOSTENREGELINGEN, PENSIOENEN; ALLES IS GEREGLD, ZOALS DAT HOORT BIJ GOED WERKGEVERSCHAP”

Ronald Hennekes

“DE BUURTSPOORTCOACHES IN DELFT HEBBEN DE AFGELOPEN JAREN AL 1,9 MILJOEN EURO VOOR EXTRA ACTIVITEITEN WETEN TE VERWERVEN”

Luthmarnick Maria

de handvatten geeft om het uitvoerende werk te doen.” Diverse buurtsportcoaches hebben zodoende al geleerd samen met een projectmanager plannen voor nieuwe, aanvullende subsidieaanvragen te schrijven. “Zo hebben de buurtsportcoaches in Delft de afgelopen jaren al 1,9 miljoen euro voor extra activiteiten weten te verwerven.”

Met de nieuwe wet- en regelgeving zal ook Sport & Evenementen Haaglanden, dat zich voornamelijk op Delft en Rijswijk richt, in de komende jaren meer begeleiding in de zorg- en welzijnssector gaan verlenen. Daarmee zal het aantal partners waarmee samengewerkt wordt nog verder groeien. Maria: “Tussen die huidige 466 partners zitten ook partijen die je maar één of twee keer per jaar spreekt, maar elke samenwerking is belangrijk. Hoe meer mensen het belang inzien van onze branche, hoe groter onze rol kan worden.” ■

4 tips voor goed werkgeverschap

1. Buurtsportcoaches kunnen onder verschillende cao's vallen. Zoals de CAO Welzijn of Sport, of de CAO PO omdat sommigen deels in het onderwijs werken. Houd daarom rekening met verschillende regelingen, zoals bij het opnemen van verlof. Dat kan alleen door onderling goede afspraken te maken.
2. Bied buurtsportcoaches de gelegenheid om van elkaar te leren, bijvoorbeeld tijdens kennisdagen.
3. Wissel als werkgever vaker van gedachten met andere werkgevers, leer van elkaars ervaringen. Dat kan een hoop uitzoekwerk schelen. De WOS kan behulpzaam zijn, bijvoorbeeld bij het samenstellen van profielen, of een raamwerk voor functionerings- en beoordelingsgesprekken.
4. Groei mee met je mensen, dan groeien zij mee met je organisatie. Houd rekening met ieders expertise en specialismen, maar pas eventueel ook een roulatiesysteem toe waarbij mensen steeds andere taken vervullen.

eigenlijk delen we die mening wel.” Werd de beschikbaarheid buiten kantooruren aanvankelijk met iedere werknemer mondeling afzonderlijk afgestemd, inmiddels staat die vermeld in de functieomschrijvingen, zodat er geen onduidelijkheid over kan bestaan. “Het is ons streven dat iedereen elk jaar een andere taak binnen de organisatie gaat vervullen”, zegt Maria. “We kunnen die voorwaarden dan in het nieuwe functieprofiel meenemen. Daarbij letten we er wel op dat iemand niet jaren achtereen op de minder populaire uren werkt. Je kan van een medewerker niet vragen alle klappen maar op te vangen.”

Roulatiesysteem

Door het regelmatig wisselen van functie worden de buurtsportcoaches van Sport & Evenementen Haaglanden als vanzelf all-rounder. “Vanzelfsprekend houden we sowieso al rekening met ieders expertise en specialismen. Maar feit is dat mensen door zo'n roulatiesysteem steeds waardevoller worden.”

Zo kan het gebeuren dat de buurtsportcoach zo veel ervaring opbouwt dat hij meer en meer een sturende functie krijgt. “We geven nu ook een cursus projectmanagement aan onze mensen, waarbij men leert een evenement aan te sturen, anderen

DE VLIEGENDE BRIGADE

Of ik wilde komen werken bij ‘De Vliegende Brigade’, dat was de vraag van de gemeente Amsterdam. 22 was ik en wat je noemt ‘op de toppen van mijn kunnen’. Niets of niemand kon mij tegenhouden. Man, vrouw, kind of hond, iedereen liep een straatje voor mij om. Zelfs mijn grootste rivaal van de ALO Amsterdam, de Academie voor Lichamelijke

Opvoeding waar ik net mijn opleiding had afgerond, liep uit respect vaak een andere kant op. Niet dat ik een agressieve jongen was, mijn uitstraling alleen al was voldoende om iemand met een verkeerd idee op andere gedachten te brengen.

Afgetraind, droog, met spieren als kabels onder een strakke bruine huid, paradeerde ik door het leven. Meisjes vlogen als gevechtsvliegtuigen om me heen en bombardeerden mij met aanzoeken.

Of ik alsjeblieft één nachtje met ze wilde doorbrengen.

Soms honoreerde ik zo'n verzoek grootmoedig.

Natuurlijk wilde ik werken bij De Vliegende Brigade van de gemeente Amsterdam.

Net afgestudeerd als leraar Lichamelijke Opvoeding stond ik te popelen om mijn studie in praktijk te brengen.

Geboren in het bejaardenreservaat Buitenveldert, maar op 12-jarige leeftijd verhuisd naar de jachtvelden van de Bijlmermeer, leek ik de ideale achtergrond te hebben voor De Vliegende Brigade van de gemeente Amsterdam.

De Vliegende Brigade hield zich bezig met het organiseren van en leiding geven aan sportactiviteiten voor de jeugd tijdens de zomervakantie, in de verschillende wijken van deze mooie stad.

Op het informatiebord van de ALO had een uitnodigingsbrief gehangen.

“De gemeente Amsterdam zoekt bevoegde, net afgestudeerde leraren Lichamelijke Opvoeding, die hun leven willen geven voor de goede zaak.”

Kinderen wier ouders geen geld hadden voor dure zomervakanties en die dus gedwongen thuis moesten blijven, moesten worden beziggehouden met sport en spel.

Eenzijds om ze te onderwijzen in de verschillende onderdelen van sport en spel, anderzijds om ze

ervan te weerhouden op verkeerde ideeën te komen.

Ik meldde me aan bij De Vliegende Brigade en werd tot mijn vreugde aangenomen. In mijn eigen wijk de Bijlmermeer werd ik samen met andere net afgestudeerde ALO'ers en CIOS'ers te werk gesteld, om de jeugd op straat en in de sporthal te laten sporten en spelen tot ze er letterlijk bij neerviel, naar later bleek onder het mom van de oude Engelse kostschoolgedachte.

De Engelse kostschooljongen werd elke dag zo uitgeput dat zelfs ‘het masturberen’ niet in het viriele jongensbrein kon opduiken, laat staan een andere criminele gedachte.

Voor de jongens uit de Bijlmermeer moesten gedurende de dag zo worden afgemat met sport en spel, dat ze elke avond uitgeblust in hun bedjes zouden liggen en niet op andere gedachten konden worden gebracht.

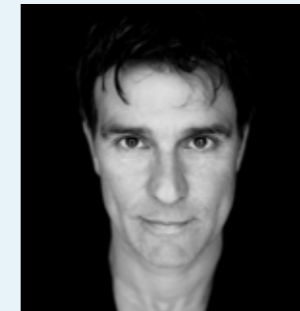
Meisjes waren ook van harte welkom, maar waren slechts een bijvangst van de jongens.

Na een uitputtende sportdag vol voetbal, volleybal, basketbal, tennis, badminton en allerlei vormen van hindernisbaan was het de bedoeling dat ze doodmoe naar huis zouden gaan, om pas de volgende ochtend weer uit hun bed te komen voor een nieuwe sport- en speldag bij De Vliegende Brigade. Die zomervakantie bij De Vliegende Brigade heb ik zo veel geleerd over lesgeven, didactiek, de methodiek van sport en spel alsmede de psyche van de spelende mens, dat ik er de rest van mijn leven mijn voordeel mee heb gedaan.

Elke dag na het werk lag ik doodmoe in bed, niet in staat tot iets anders dan slapen.

Mijn ex-vriendin klaagt er nog weleens over.

“ELKE DAG NA HET WERK LAG IK DOODMOE IN BED, NIET IN STAAT TOT IETS ANDERS DAN SLAPEN”

Viggo Waas is een Nederlands cabaretier, acteur, televisieprogrammamaker, schrijver en zanger.

Marianne Dekker, buurtsportcoach Rotterdam-Zuid

“Het gaat om de mensen, niet zozeer om welke sport er wordt aangeboden”

Burgemeester Ahmed Aboutaleb sprak afgelopen najaar van een revolutie toen hij het complex van Hockeyclub Feijenoord vlak naast de moskee mocht openen. “Hier wonen de meeste kinderen, dan moet je de beste mogelijkheden naar ze toe brengen, van sport tot cultuur. Deze kinderen gaan straks de kracht van de stad bepalen”, sprak de burgervader van Rotterdam. Paul Veldhuijzen en Marianne Dekker (25) stonden vijf jaar eerder aan de wieg van het succes van de HC. “Het was de droom van Paul. Hier in Rotterdam-Zuid waren toen maar ongeveer zeven sportaanbieders, terwijl dat er in qua omvang vergelijkbare gebieden zo’n 200 zijn”, zegt Dekker.

“Er is hier een grote sportarmoede en daar spelen we op in”

Dekker was destijds nog studente Pedagogische Wetenschappen. “Paul zag cijfers van vroegtijdige schoolverlaters en met al zijn kennis en inzichten wilde hij sport inzetten, in dit geval een hockeyclub. Ik werd verliefd op het idee en op de kids toen we aan de slag gingen om trainingen te geven. Het is hier enorm multiculti; we zijn de wijken in gegaan, om tijdens de gymles clinics te geven bij de scholen en op de Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds, om iedereen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met de sport. Via Rotterdam Sportsupport konden we ook naschoolse trainingen geven. We speelden toen nog competitie op een veld van collega-vereniging Leonidas. Een jaar geleden werd ons eigen veld en clubhuis aangelegd.” De bevoegenheid van Dekker – die fulltime voor HC Feijenoord werkt, die wordt gefinancierd door gemeente en sponsors – werkt als een olievlek. “Ondertussen heb ik een Positief Pedagogisch Beleid ontwikkeld om trainers op te leiden. Hadden we vorig jaar januari tachtig leden, inmiddels zijn er 230 jeugdleden en zijn we bezig de eerste seniorenteams op te zetten. Een explosieve stijging dus. Qua contributie zitten we heel laag en een derde van de jongeren wordt geholpen door het Jeugdsportfonds. Je proeft de waardering bij jong en oud. Wat Paul ook vaak zegt: het gaat om de chemie, om de mensen, niet zozeer om welke sport er wordt aangeboden.”

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?
 “Het continue informeren van iedereen, het verbinden van de verschillende culturen. We *empoweren* kids in de leeftijd van 4 tot en met 18 jaar. Ze krijgen structuur aangeleerd waar ze later veel baat bij hebben. En we leren ze zelf verantwoordelijkheid te nemen.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?
 “We creëren zelf de vraag, want geen kind wordt hier wakker en denkt: ik ga hockeyen. Er is hier een grote sportarmoede en daar spelen we op in. We gaan gewoon in de wijken staan, op een postzegel van kunstgras met sticks en ballen, in de speeltuin of op het schoolplein, en we gaan hockeyen. En na een poosje is het meester Paul en juf Marianne.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?
 “Met de scholen, de gemeente, met wijkorganisaties, collega’s van andere projecten, zorginstellingen, andere verenigingen, met de Johan Cruyff Foundation en de Richard Krajicek Foundation; eigenlijk met iedereen die in Rotterdam-Zuid met sport bezig is. Als er workshops en bijeenkomsten worden georganiseerd, gaan we eropaf. We geven presentaties, netwerken en zoeken aansluiting voor samenwerking.”

Hoe zorg je voor borging en continuering?
 “Dat is nog lastig. We zijn jong en willen van alles. We leiden mensen op, maar een echte vereniging moet ook gedragen worden door commissies, zoals elke normale hockeyclub die heeft. We zijn bezig ook in die taken te voorzien en hopen ouders bereid te vinden de club te dragen. Sommige mensen hebben geen mobiele telefoon of laptop, maar ook hen moet je zien te bereiken en van alle informatie voorzien.”

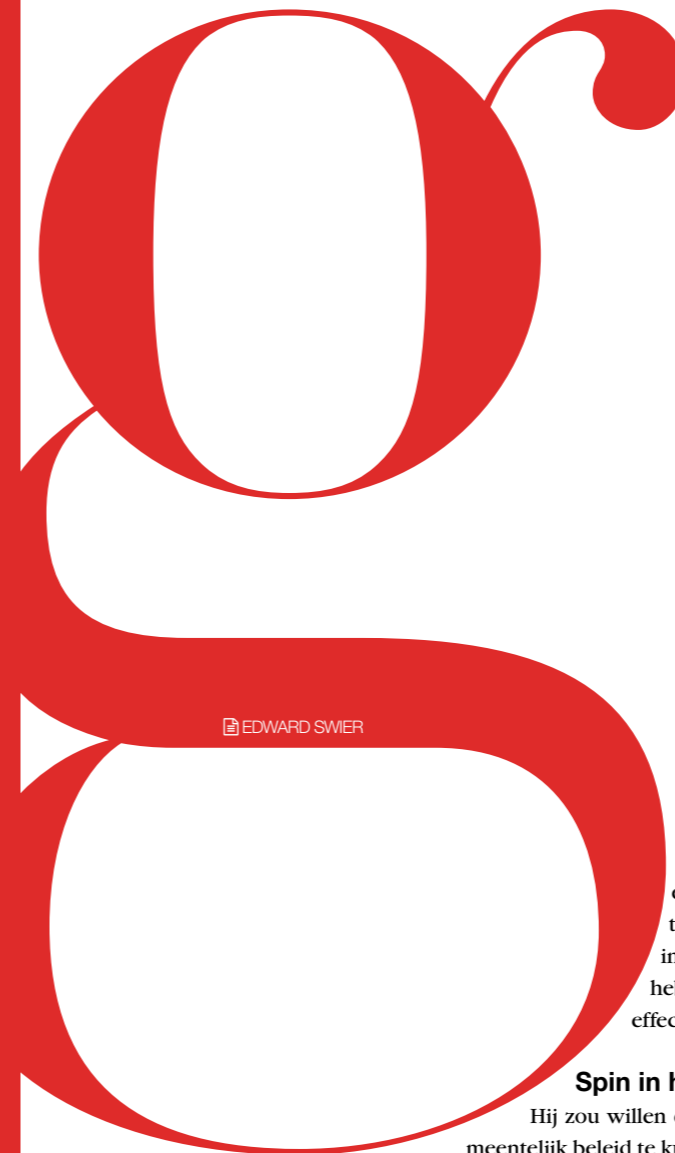
Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?
 “Het zou fantastisch zijn als hier een soort klein olympisch dorp kan worden gecreëerd. We hebben inmiddels de beschikking over een beachcourt en zouden ook nog sporten als atletiek en wielrennen willen toevoegen. Daarnaast willen we de link met de zorg maken, voor kinderen met een rugzakje. De stap die we hier nog moeten maken is uitvinden hoe we kunnen worden voorzien van informatie over de achtergronden van alle kinderen.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?
 “Elke buurtsportcoach probeert op zijn eigen fantastische manier zo veel mogelijk te bereiken. Buurtsportcoaches zijn zó belangrijk: wij verbinden en staan midden in de samenleving. Ik hoop vooral dat de functie blijft bestaan en waar mogelijk wordt uitgebreid.” ■

Niet ieder effect is direct in een grafiekje te vangen

In Emmen schrijven buurtsportcoaches tegenwoordig álles op

Dat de buurtsportcoach zijn waarde heeft, is wel duidelijk. Maar sommigen willen dat ook terugzien in grafiekjes en tabellen. De politiek is altijd naarstig op zoek naar effectmetingen, hoe lastig die soms ook te maken zijn. De buurtsportcoaches in Emmen hebben dan ook geleerd álles op te schrijven.

EDWARD SWIER

“NEEM VAN MIJ AAN DAT DE BUURTSPOORTCOACH, OOK ALS JE DAT NIET DIRECT ZWART OP WIT TERUGZIET IN CIJFERS, GOED WERK VERRICHT”
Vincent Mooi

geduld is een schone zaak. Daar is Vincent Mooi het volmondig mee eens. Als coördinator van de twaalf buurtsportcoaches in Emmen weet hij dat er veel goed werk gebeurt in zijn gemeente, maar om dat nu zomaar even in cijfers te vatten is geen sinecure. “We hebben in Nederland weinig geduld. Feitelijk moet je er tien jaar voor uittrekken om de effecten écht goed in grafieken, tabellen en statistiekjes te kunnen verwerken.”

Spin in het web

Hij zou willen dat hem en zijn collega's die tijd gegund wordt, maar weet hoe het werkt. Om het gemeentelijk beleid te kunnen verantwoorden, zijn politici altijd naarstig op zoek naar cijfers. Iedereen weet dat de buurtsportcoach zijn waarde heeft, maar sommigen willen dat meteen terugzien in getallen.

Mooi: “Ik ben de eerste om eerlijk toe te geven dat iets niet heeft gewerkt, als het niet gewerkt heeft. Dan zouden we een project ook meteen anders invullen. Maar neem van mij aan dat de buurtsportcoach, ook als je dat niet direct zwart op wit terugziet in cijfers, goed werk verricht. De buurtsportcoach is de spin in het web, de bruggenbouwer. Ik hoef niet uit te leggen wat er gebeurt als je die weghaalt.”

Zijn buurtsportcoaches schrijven tegenwoordig álles op. “In een Wordbestand, een Excelsheet - we zoeken nog naar de ultieme methode. We geven ze mee: noteer wat je doet, voor wie, welke acties je ondernam, hoeveel mensen er meededen, wie zich voor het vervolg hebben opgegeven. Van alles willen we zo veel mogelijk cijfers hebben. Als de politiek getallen nodig heeft, dan zijn ze voorradig.” Participatiecijfers bewijzen nog niet of er werkelijk een gezondere leefstijl is bereikt. “Maar we stellen ook alles in het werk om de effectiviteit van de sportinterventies te meten.”

Zaadjes zaaien

Inmiddels tonen de statistieken wel degelijk aan: de buurtsportcoach heeft effect. Bestudering van KISS, het Kennis- en Informatiesysteem Sport van NOC*NSF waarin fundamentele kengetallen met betrekking tot de sportparticipatie in Nederland worden weergegeven, en waarin tot op buurtniveau inzichtelijk is hoeveel inwoners lid zijn bij sportverenigingen, leert dat er in een aantal wijken in Emmen duidelijk waarneembaar een positieve correlatie zichtbaar is tussen de inzet van de buurtsportcoach en de ledenontwikkeling bij een aantal sportverenigingen.

Mooi wijst met trots op een aantal projecten in de gemeente Emmen. Zo kreeg de Mixed Hockeyclub Emmen weer levensvatbaarheid dankzij de inzet van de buurtsportcoach. Twee jaar lang werd een buurtsportcoach

“VAN ALLES WILLEN WE ZO VEEL MOGELIJK CIJFERS HEBBEN. ALS DE POLITIEK GETALLEN NODIG HEEFT, DAN ZIJN ZE VOORRADIG”
Vincent Mooi

ingezet om het Funkey-hockeyprogramma, opgezet via de Sportimpuls regeling, voor kinderen van 4 tot en met 8 jaar, in het basisonderwijs te introduceren, ontwikkelen en continueren. De buurtsportcoaches – alle twaalf speelden ze een rol – fungeerden als schakel tussen scholen, leerkrachten, ouders, kinderen en hockeyvereniging. Mooi: “Het is een enorme impuls voor de hockeyclub gebleken, het heeft de vereniging tussen de vijftig en zestig jeugdleden opgeleverd.” Dankzij de nieuwe spirit blijft de nieuwe aanwas toestromen. “De club heeft haar aanzuigende werking behouden. Buurtsportcoaches zaaien zaadjes die jaren later nog uitkomen.”

Professionele aanjager

Ook in het sociale domein zijn mooie resultaten geboekt. De wijk Angelslo was duidelijk toe aan meer beweging. Veel inwoners hadden overgewicht, er was veel werkloosheid en onder de grote groep allochtonen was sport en bewegen geen vanzelfsprekendheid. “Er is met de buurtsportcoaches die daar vol energie aan de slag zijn gegaan met zowel jeugd als senioren veel bereikt. Angelslo is, zoals het project ook heette, echt een Sportwijk geworden. Er is iets moois ontstaan tussen de bewoners, de buurtvereniging is nieuw leven ingeblazen. De mensen zijn vitaler. Scholen, sportverenigingen, zorg- en welzijnsorganisaties en wijkbewoners hebben elkaar gevonden en kunnen het nu zelf af. Maar daar was wel een professionele aanjager voor nodig.”

Maak een gedegen plan

Emmen telt 108.000 inwoners, 70 scholen en 220 verenigingen, en is evenals alle andere gemeenten in Drenthe een JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht)-gemeente. Mooi is als regisseur vanzelfsprekend een warm pleitbezorger van de JOGG-

methodiek: hij streeft een samenleving na waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is. Mooi pleit ervoor de JOGG- en andere projecten tijd te geven. “In onze gejaagde maatschappij moeten we scoren; iedereen wil direct resultaat zien. Terwijl ik zeg: maak een gedegen plan, werk aan de toekomst en kijk waar je over vijf jaar staat. Tegen die tijd zijn de effecten écht meetbaar.” ■

SUCCESSFACTOREN IN DE SPORT

Voor sommige ouders is sport een vast onderdeel van de opvoeding. Voor die van mij was dat muziek. En toch was ik al snel lid van een sportclub. Als jong meisje ging ik met een klasgenootje mee naar een hockeyclub bij mij in de buurt en vervolgens hockeyde ik jaren. De combinatie van gezelligheid en sportief bezig zijn sprak mij aan. Wat ik toen nog niet besepte, was dat ik diep van binnen meer wilde dan alleen maar gezelligheid. Als aankomend student raakte ik in de introductieweek van de universiteit verzeild op een roeivereniging. Ook daar sprak de combinatie van gezelligheid en sportiviteit mij aan. Eenmaal in de roeiboot kwam de sluimerende ambitie omhoog en begon ik specifieke doelen voor mijzelf te formuleren.

Een aantal jaar later vormde ik met mijn roeipartner Marit van Eupen en coach Josy Verdonkshot een team op weg naar de Olympische Spelen – en dat uiteindelijk zelfs drie keer. De basis van alle drie de keren was steeds hetzelfde. Als team hadden we een gezamenlijk doel: het beste uit onszelf halen op het hoogst mogelijke podium. Dat doel benoemen kostte niet veel tijd. Waar we meer tijd voor nodig hadden, was het invullen van het proces. Hoe gingen we ons doel bereiken? Dan heb ik het over sportspecifieke factoren zoals techniek, tactiek en fysiek, maar ook over bijvoorbeeld de onderlinge samenwerking en communicatie. En om te weten of we op de goede weg richting ons doel bleven, benoemden we procesdoelen. Zo konden we tijdig bijsturen indien dat nodig was.

“ONZE COACH WAS VAN ONSCHATBARE WAARDE, MISSCHIËN WEL DE BELANGRIJKSTE SCHAKEL IN ONS PROJECT”

In dit hele traject was onze coach van onschatbare waarde, misschien wel de belangrijkste schakel in ons project. Want door zijn inzet konden wij onze aandacht blijven richten op onze sportieve prestaties en bijzaken aan ons voorbij laten gaan. En dat dat succesvol was, is achteraf makkelijk te zeggen.

Tegenwoordig ben ik zelf de coach. Een rol die ik niet bewust heb nagejaagd, maar een verzoek van een huidige toproeier bracht het balletje aan het rollen. Krap een jaar later coachte ik haar in een twee op de wereldkampioenschappen. Ik heb geleerd uit de adviesrol en in de coachrol te stappen. Niet te denken hoe ik iets graag deed, maar te denken aan wat zij nodig hebben. En dat de één soms net iets anders nodig heeft dan de ander. Een hele (leuke) uitdaging, waarbij vertrouwen de basis is. Vertrouwen in het gestelde doel en in het proces, maar ook vertrouwen in elkaar. Mijn roeisters hebben een gezamenlijk doel: het beste uit zichzelf halen op (weg naar) het hoogst mogelijke podium. En als coach mag ik dat traject begeleiden. Dagelijks fiets ik met een glimlach op mijn gezicht langs de Bosbaan; wat een geweldige baan heb ik.

Mijn weg in de sport heeft mij naar het hoogste podium gebracht. Maar dat is begonnen aan de basis, met plezier in bewegen, waar niemand nog dacht aan Olympische Spelen. De essentie van sport is je eigen grenzen verleggen. En dat is het mooiste dat er is! Anderen helpen hun grenzen te verleggen is het een na mooiste.

Kirsten van der Kolk en Marit van Eupen kwamen drie maal uit op de Olympische Spelen in de lichte dubbeltwee. In 2004 (Athene) veroverde het duo brons, in 2008 (Peking) goud.

Open Club, de vereniging van de toekomst

Coaches Breda Actief tonen sportclubs hoe ze ophaalbrug kunnen neerlaten

De Open Club is de vereniging van de toekomst. Er zijn sportclubs die meer zouden kunnen dan het aanbieden van de sport zelf. Juist die clubs moeten niet op een eilandje blijven zitten, maar de ophaalbrug neerlaten. Goed voor de club zelf, maar ook voor de omgeving. De Open Club Coach kan helpen bij dat proces.

“WE WILLEN NIET MET EEN MEETLAT BEPALEN WANNEER EEN CLUB NU WEL OF GEEN OPEN CLUB IS”
Suzan Zwiars

EDWARD SWIER

et is vaak makkelijk om iemand het werk uit handen te nemen. “Kom, laat mij maar even.” Maar uiteindelijk schiet de ander daar weinig mee op. Hij heeft er weinig van geleerd. Juist daarom biedt de Open Club Coach assistentie, advies en begeleiding, maar is het de bedoeling dat sportclubs zelf het werk verrichten; zodat men het zelf in de vingers heeft als de Open Club Coach verder trekt en een volgende vereniging zijn hulp aanbiedt. In Breda zijn de eerste resultaten meer dan bemoedigend.

In iedere buurt een Open Club

De stichting Breda Actief stimuleert, inspireert, faciliteert en adviseert inwoners en organisaties om deel te nemen aan sport en vrijwilligerswerk. Op vrijwilligersgebied helpt men vraag en aanbod in Breda te verbinden. Bovendien is er een grote afdeling Sport en Bewegen die het beleid van de gemeente uitvoert en voor begeleiding van sport in de wijken en op scholen zorgt. Tot de ruim dertig fte's die Breda Actief heeft, hoort ook een drietal Open Club Coaches (buurtsportcoaches). Aanvankelijk presenteerde de gemeente Breda de sportkantine als het Buurthuis van de Toekomst. Die benaming bleek voor velerlei uitleg vatbaar, de essentie ontging veel verenigingen. Suzan Zwiars, adviseur Sport en Bewegen bij Breda Actief: “Toen NOC*NSF met de term Open Club kwam, voelden we direct dat die meer indruk maakte en beter de lading dekte. Verenigingen haakten er ook makkelijker op in.” NOC*NSF inspireert en stimuleert sportclubs om meer ‘open’ te worden. De sportkoepel heeft als motto: ‘Voor elke buurt een Open Club’. Door als club meer in te spelen op de behoefte van de eigen leden, betrokkenen en buurtbewoners is zij in staat om niet-leden, niet aangesloten sporters en buurtorganisaties aan zich te binden. Het geeft bovendien verenigingen de mogelijkheid hun vleugels uit te slaan en de connectie te maken met de buurtbewoner of buurtorganisaties waar voorheen aan voorbij werd gegaan.

“DE OPEN CLUB COACH REIKT HANDVATTEN AAN EN GEEFT ADVIES. HIJ ZAL HET NIET VAN DE VERENIGING OVERNEMEN”

Suzan Zwierts

Verlengstuk

Wil een vereniging de weg inslaan om een Open Club te worden, maar ontbreekt daarvoor de knowhow, dan kan Breda Actief de vereniging in kwestie begeleiden. Het is echter een misvatting om te denken dat de Open Club Coach de verenigingen al het werk uit handen neemt. Dat moeten verenigingen ook niet willen, zegt Zwierts. “Want gaat de Open Club Coach dan weer elders aan de slag, dan staat de vereniging nog steeds voor dezelfde uitdaging.”

Nee, de Open Club Coach geeft handreikingen, beantwoordt vragen en helpt met het zoeken naar oplossingen. Coacht. Zwierts: “De Open Club Coach is juist daarvoor in het leven geroepen. Hij zal het niet van de vereniging overnemen. De Open Club Coach zal handvatten aanreiken, advies geven en waar nodig het proces leiden.” Natuurlijk kan zo nu en dan een taak worden overgenomen. “Zo kan de Open Club Coach naar een wijkgerelateerde bijeenkomst komen op een tijdstip dat de vrijwilligers van de vereniging vanwege werkzaamheden elders zijn of vanwege een te druk schema verhinderd zijn. Hij vormt dan tijdelijk het verlengstuk van de vereniging. De Open Club Coach helpt bij het aanjagen van het proces, het is aan de verenigingen zelf om een werkgroep met vrijwilligers samen te stellen.”

Een praktijkvoorbeeld? Een club wil bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding gaan verzorgen voor de jeugd, zowel voor jongeren van de club zelf als uit de buurt. Dan helpt de Open Club Coach bij de analyse (‘Is er überhaupt behoefte aan?’), het opzetten van de begeleiding en de implementatie ervan. Maar daarna is het toch echt aan de vereniging zelf om de begeleiding te continueren.

Dak- en thuislozen

De eerste resultaten voor het werken met Open Clubs in Breda zijn bemoedigend. Inmiddels loopt al een aantal projecten. Zo wilde Stichting Maatschappelijke Opvang Breda e.o. in samenwerking met Breda

Actief sport als middel inzetten voor (dreigend) dak- en thuislozen. Sportverenigingen kregen de kans hun maatschappelijke betrokkenheid te tonen, terwijl de dak- en thuislozen via hun betrokkenheid bij sport geholpen werden bij hun re-integratie. Het project, begonnen met een straatvoetbalcompetitie, kreeg een enthousiasmerende naam, Sportsurprise, en werd tijdens de Verkiezing van de Sportgemeente van het Jaar zowaar bekroond tot Beste Initiatief op sport- en beweeggebied 2013/2014.

De dak- en thuislozen werd overigens alle tijd gegund om te wennen bij de betrokken sportclub. Na een aantal bezoeken kon worden gekozen om onder begeleiding van de vereniging, en met ondersteuning, zelf te gaan sporten óf vrijwilligerswerk te gaan doen. Zwierts: “Beide bieden structuur.” Het hielp ook de verenigingen. “Vanzelfsprekend staan niet alle verenigingen direct te springen als je ze vraagt om een project met dak- en thuislozen te gaan doen. Tot de clubs merken dat het niet alleen maar mannen met onverzorgde baarden zijn. Dat je de vooroordelen weg kunt nemen en dat van hun aanwezigheid ook voor anderen een stimulans uitgaat.”

Geen meetlat

Breda Actief waakt er overigens voor een Open Club exact te benoemen. “We willen geen strakke randvoorwaarden stellen en met een meetlat bepalen wanneer een club nu wel of geen Open Club is. Het gaat om het idee, de gedachte erachter. Verenigingen moeten het ook niet doen om de eventuele subsidie. Ze moeten erachter staan, de intrinsieke motivatie hebben om het te willen.”

Er zijn zo veel manieren om betrokkenheid bij de wijk, de bewoners en de omgeving te tonen. Te vaak denken verenigingen dat dit alleen kan als ze de beschikking hebben over een eigen kantine. Clubs die hun sportruimte huren en niet over een eigen accommodatie beschikken, kunnen zich ook inzetten als Open Club. Met de hulp van een Open Club Coach is het makkelijker daar invulling aan te geven: hij kan verenigingen op het juiste spoor zetten.

Wat Zwierts betreft heeft het concept van de Open Club Coach een mooie toekomst voor zich. Er is nog veel winst te boeken. “Het zou mooi zijn als verenigingsondersteuners en ondersteuners van de diverse sportbonden elkaar beter weten te vinden. Hoe beter verenigingen weten waar ze ondersteuning kunnen krijgen, hoe meer er te bereiken valt.” ■

Inspiratiebijeenkomsten Open Club

In haar streven verenigingen te prikkelen opener te worden en elkaar daartoe te inspireren, organiseert NOC*NSF in samenwerking met NISB, diverse sportbonden en lokale sportorganisaties inspiratiebijeenkomsten in het land. Tijdens deze Open Club sessies kunnen clubbestuurders en andere enthousiastelingen zowel in een plenaire bijeenkomst als tijdens rondetafelgesprekken van elkaars ervaringen leren.

Op www.nocnsf.nl is meer over deze bijeenkomsten en de Open Club gedachte te vinden.

vrijwilligerswerk / sport en bewegen

VRIJWILLIGERS ORGANISATIE

#BREDADEWIJKIN

#OPENCLUBSBREDA

ADVIES

ONTMOETEN

Succesvol met vrijwilligers?
breda-actief.nl

Breda Actief
www.breda-actief.nl

Volg ons via

In opdracht van
 Gemeente Breda

Pedja (Predrag) Djurdjevic, buurtsportcoach Amsterdam

“Je moet ook investeren in ouders”

“Ik ben een ervaringsdeskundige, een positieve ADHD’er”, lacht Pedja Djurdjevic (38). “Ik heb op het speciaal onderwijs gezeten en was een hyperdruk kind. Sport had destijds een heel goede invloed op mij.” Zijn roots liggen in Montenegro, maar hij groeide op in Amsterdam en groeide uit tot rolmodel op Amsterdam-IJburg. “Ik ben van de werkvloer, van de mensen. Toen ik in 2012 naar een bijeenkomst in de Stadsschouwburg werd gelokt, ging ik in sportoutfit. Kreeg ik ineens uit handen van de wethouder de Sportpenning van Amsterdam uitgereikt.” Die kreeg hij vanwege het positief promoten van de vechtsport en de verbindingen die hij wist te maken tussen buurt, school en sport.

“Ik heb niet veel met e-mail, ik benader iedereen persoonlijk en ga op de koffie”

Djurdjevic is nog Nederlands jeugdkampioen karate geweest. “Het heeft me geholpen bij de ontwikkeling van mijn karakter. Later ben ik gaan kickboksen en deed ik een mbo-opleiding in de zorg. Bij mijn stage in een jeugdgevangenis merkte ik dat ik een betere band kreeg met probleem- en draai-deurjongeren wanneer ik met ze ging sporten. In mijn hbo-opleiding ben ik me gaan focussen op de psychologie van adolescenten. Daarnaast bood ik sport aan in het gevangeniswezen en maakte een plan van aanpak met gedragswetenschappers.

Ik ben streetwise en combineer dat met een pedagogische achtergrond. Op IJburg zijn heel veel jongeren zonder dagbesteding, een situatie die tot afglijden kan leiden. Ik ging de wijken in, bedacht een plan en huurde de sporthal af. Meteen volle bak! Het stadsdeel vroeg me om er een project te gaan draaien en combinatiefunctaris te worden. Daar kan ik nu al zes jaar mijn passie in kwijt.

Belangrijk is om een brug te slaan tussen school en vereniging. Ik kwam met het idee weerbaarheidstrainingen te geven en word sindsdien op alle scholen neergezet waar probleemgedrag onder de jongeren is. Zo heb ik ook lesgegeven op mijn eigen school van vroeger. Stond ik daar ineens als sportpedagoog.” Ondertussen had hij Kimekai Gym opgericht. “Een opvoedclub. Je hebt je aan bepaalde gedragsregels te houden. Jongeren leren er sociale vaardigheden en leren zich persoonlijk te ontwikkelen. We geven moderne vechtsportles - we slaan niet op het hoofd - waarbij teamspirit, enthousiasme, respect voor elkaar en een positieve instelling centraal staan.”

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Kinderen in contact brengen met de juiste sport. Als het om voetbal gaat, bel ik een collega. We betrekken ouders erbij en lichten toe waarom sport zo cruciaal is.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Inlevingsvermogen is heel belangrijk. We benaderen jongeren rechtstreeks om achter specifieke vragen en behoeften te komen.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Met buurtregisseurs, scholen, hulpverleners, ouders, het Jeugdsportfonds, het stadsdeel, de welzijnsorganisatie, verenigingen, jeugdzorg, politie en justitie. Ik heb niet veel met e-mail, ik benader iedereen persoonlijk en ga op de koffie.”

Hoe zorg je voor borging en continuering?

“Je kunt veel investeren in het kind, maar als ouders niet motiveren wordt het moeilijk. Dus moet je ook investeren in ouders. Zet koffie klaar, zorg voor een ruimte om te bidden. Ouders mogen bij ons de hele les volgen. Moeders met hoofddoeken staan gewoon tussen de andere moeders in.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“Een eigen goodwillorganisatie opzetten, om te professionaliseren waar ik nu mee bezig ben. Nu ben ik gebonden aan bepaalde programma’s, dan zou ik volledige vrijheid qua invulling hebben.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Netwerken is van groot belang: concentreer je niet alleen op het kind, maar ook op zijn omgeving. Nodig vriendjes en familie uit, zorg dat zij een vangnet vormen. Leer de straattaal kennen. Jezelf pedagogisch scholen is ook heel goed. We zijn sporters, maar ook pedagogen in sport.” ■

“Betrokkenheid, daar draait het om”

Ambassadeur Rabobank weet waar in de wijk behoefte aan is

Dichtbij en betrokken. Het is geen loze kreet. De Rabobank in Helmond steunt initiatieven van burgers, helpt de buurtsportcoach waar mogelijk en heeft via een wijkfonds budget voor goede ideeën. Iedere wijk in de gemeente heeft haar eigen ambassadeur: een medewerker van de bank.

EDWARD SWIER

Sinds de start van de regeling rond de combinatiefunctionaris en zijn opvolger de buurtsportcoach is de betrokkenheid van andere partijen dan de landelijke en lokale overheid steeds meer toegenomen. De inzet van de buurtsportcoach wordt voor veertig procent door het Rijk gefinancierd, de overige zestig procent dient een gemeente lokaal te organiseren. Aan deze cofinanciering betalen behalve de gemeente vaak vele andere partijen mee. Naast private sponsors, stichtingen, verenigingen en zorgverzekeraars springen ook bedrijven bij, zoals Rabobank. Zij denken mee, leveren materiële hulp of ondersteunen speciale projecten. In Helmond heeft Rabobank een unieke vorm van samenwerking met de plaatselijke bevolking en de buurtsportcoaches van Jibb Helmond gevonden.

Toegevoegde waarde

Jibb organiseert in heel Helmond zo veel mogelijk sport- en beweegactiviteiten voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Naast alle scholen in Helmond, ruim zeventig sportaanbieders, welzijnsorganisaties, wijkverenigingen, BSO-organisaties en de gemeente, werkt ook Rabobank mee aan het initiatief om zo veel mogelijk mensen in beweging te krijgen én te houden.

Wie een goed idee heeft voor een initiatief waarmee een grote groep bereikt wordt en het algemeen welbevinden bevordert wordt, kan daarvoor een subsidie aanvragen bij de bank. De bank beoordeelt per wijk of de activiteit in aanmerking komt voor ondersteuning. Per wijk is een bedrag van 10.000 euro per jaar beschikbaar. “Maar lang niet altijd gaat het alleen maar om geld. Vaak wil men vooral dat wij onze betrokkenheid tonen of onze contacten gebruiken om meerdere partijen erbij te betrekken”, aldus Sanne van Eijk.

Van Eijk is één van de ambassadeurs voor de wijk Helmond-Noord. Ze heeft regelmatig contact met buurtsportcoach Gerard Feijen en bezoekt vergaderingen van de wijkraad. “In bijna elke wijk (elf in totaal) heeft de bank medewerkers die de rol van ambassadeur vervullen.” De ambassadeurs ervaren echt toegevoegde waarde. “Het werkt geweldig. Als bewoner van de wijk ken je veel mensen, en hierdoor leer je er ook steeds meer kennen. Het is bovendien hartstikke leuk om te helpen bij een evenement in je eigen buurt, of op zijn minst er aanwezig te zijn. Het is gemakkelijker zo’n taak te vervullen als je betrokken bent. Als er goede initiatieven zijn, doen we daar met een aantal collega’s graag aan mee. Een vergadering van een buurtvereniging of wijkraad leeft ook meer als je ook werkelijk in die buurt woont. Van beide kanten.” Van Eijk en haar collega’s gaven al enkele malen uitleg over hun ambassadeurschap tijdens dergelijke bijeenkomsten en worden er regelmatig over aangesproken.

Coöperatief gedachtegoed

Omdat de ambassadeurs de wijk goed kennen, kunnen zij beter dan wie ook beoordelen of de aanvraag voor een toelage zinnig is. Zij zijn dan ook betrokken bij toewijzing van geld of steun aan de projecten waarvan zij weten dat deze de wijk versterken. Wisten in het begin maar weinig burgerinitiatieven of vrijwilligers in de wijk de weg naar het potje te vinden (“Het bedrag werd niet elk jaar volledig gebruikt”), inmiddels is er een structurele stroom van aanvragen. Een mail is voldoende om een bijdrage uit het wijkfonds aan te vragen. Een toelichting van de plannen en een globale begroting is vanzelfsprekend wel een vereiste. De ambassadeur neemt persoonlijk contact op met de aanvrager.

Wijkraden, verenigingen, winkeliers, clubs, stichtingen, maar ook individuele jongeren of ouderen kunnen hun verzoek indienen. “Ook buurtsportcoach Gerard Feijen weet ons te vinden als hij steun voor zijn activiteiten nodig heeft.”

Als gezegd: het gaat lang niet altijd om geld. Een financiële bijdrage is mooi, betrokkenheid evenwel onbetaalbaar. Van Eijk: “Als we ons gezicht laten zien, zijn mensen vaak al blij.” Ook het netwerk en de kennis van de bank worden op waarde geschat. Zo hielp Rabobank recent bij twee sportieve activiteiten op het Dr.-Knippenbergcollege

“LANG NIET ALTIJD GAAT HET ALLEEN MAAR OM GELD. VAAK WIL MEN VOORAL DAT WIJ ONZE BETROKKENHEID TONEN”

Sanne van Eijk

in Helmond. “En op verzoek van inwoners van Helmond stonden we onlangs ook op een 50+-beurs. Dat zijn de momenten dat we onze sociale contacten met de bewoners extra kunnen aanhalen.”

Juist vanuit die gedachte riep Rabobank het fonds ooit in het leven. Dichtbij en betrokken, luidt een slogan van de bank. Deze komt voort uit het coöperatieve gedachtegoed van de bank en vormt de diepere grondslag voor de investeringen in de Helmondse wijken. “Door initiatieven als deze sta je dicht bij de mensen. Iedere Rabobank in Nederland heeft haar eigen werkgebied en investeert in de mensen in dat gebied, zodat uiteindelijk het hele gebied er beter van wordt.” ■

Dorien Willems, buurtsportcoach Rijssen-Holten

“Na afloop vloeiden er zelfs tranen, zo geslaagd was het”

“Het is goed dat buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen laten zien wat er allemaal gebeurt en wat het belang daarvan is”, zegt Dorien Willems (32), buurtsportcoach in de gemeente Rijssen-Holten, waar zij ook als trainster verbonden is aan de atletiekvereniging. “Overheidssubsidies kunnen immers opdrogen en daarmee alleen red je het niet. Ik werk voornamelijk vanuit de basisscholen van scholenvereniging PCPO. Vanuit het Lekker Fit!-programma probeer ik bijvoorbeeld kinderen bewust te maken van het belang van het maken van gezonde keuzes.”

“Verbinding maak je door met elkaar in gesprek te gaan en te blijven”

“Twee schoolpleinen in de gemeente hebben een buurtfunctie gekregen, om zo sociale cohesie te creëren”, vertelt Willems. “We gaan de buurt in en brengen mensen bij elkaar. Vanuit school, de kerken, buurtbewoners, de fysio, de tandarts, de jongerenwerker, de eigenaar van de snackbar. Daaruit is het project WIJ(K) Lekker fit! ontstaan. Er worden Burendagen georganiseerd en vanuit die bijeenkomsten zijn weer veel initiatieven ontstaan. Bijvoorbeeld ons lokale Sportdorp, in 2014 voor het eerst. Dat is een (gratis) sportieve week voor alle kinderen, juist ook van ouders die van de bijstand of de voedselbank leven. Sportverenigingen geven clinics en ook het bedrijfsleven is erg enthousiast en ondersteunt het. Een groep mensen uit de dagbesteding helpt met de horeca en verricht hand- en spandiensten. Er was volop sprake van integratie en na afloop vloeiden er zelfs tranen, zo geslaagd was het.”

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Mensen bij elkaar brengen rond sport en ze op een gezonde manier in beweging brengen. Van jong tot oud. In ons beleidsplan staat: ‘It takes a village to raise a child’. Als je iets wilt doen aan het eetgedrag en beweegpatroon van kinderen, kortom: de gezonde leefstijl, dan is het bereiken van (groot) ouders met een positieve boodschap ook essentieel.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Ik ga de buurt in en kijk wat nodig is. We nodigen buurtbewoners uit, organiseren een buurtdag in de wijken en vragen waar hun behoeften liggen. Ook de scholen kunnen aangeven wat ze willen en nodig hebben. Vervolgens maak je koppelingen tussen vraag en aanbod.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Met alle sportverenigingen, de negen basisscholen, het bedrijfsleven, de zorg, zoals de diëtist, fysiotherapeut en dagactiviteitencentra, en met studenten van de ROC's. Verbinding maak je door met elkaar in gesprek te gaan en te blijven.”

Hoe zorg je voor borging en continuïteit?

“We zitten midden in die fase. Ik streef er uiteraard naar dat de activiteiten in de toekomst worden voortgezet. We hebben een visie ontwikkeld wat een gezonde leefstijl betreft. Er is vastgelegd waar we met de scholen, ouders en kinderen mee bezig zijn geweest. Scholen zijn intrinsiek gemotiveerd geraakt en kwamen bijvoorbeeld zelf met het idee het schoolplein een buurtfunctie te geven. We evalueren welke activiteiten goed passen, en waar nodig worden activiteiten bijgesteld.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“Mijn droom is een leven lang sporten voor iedereen in Rijssen-Holten. En vanuit die sportgedachte wil ik mensen binden, verbinden en in hun kracht zetten. Het mooiste zou zijn als er een team van buurtsportcoaches zou ontstaan om dat alles te realiseren.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Luister goed naar mensen. Ze weten vaak zelf ook wel dat hun eetgedrag misschien anders moet en dat ze meer zouden moeten bewegen, maar zitten niet te wachten op een oordeel. Blijf ze altijd positief benaderen.” ■

aan zorg naar preventie

Sport en bewegen spelen een belangrijke rol

Gezondheid en vitaliteit zijn belangrijke maatschappelijke thema's. Gezondheid heeft niet alleen veel invloed op de persoon (kwaliteit en lengte van leven), maar ook voor de sociale omgeving en de maatschappij. Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat hij kan participeren op de arbeidsmarkt en zelfstandig thuis kan blijven wonen. Binnen de gezondheidszorg wordt preventie een steeds belangrijker thema. Door preventie kunnen mensen langer gezond blijven en beter blijven functioneren. Sport en bewegen spelen een belangrijke rol bij preventie en het stimuleren van een gezonde leefstijl.

ROBERT BARREVELD

Friesland, werkt de 29-jarige Marije Plantinga. Ze is sportconsulent en projectleider Sport op Basisscholen, een Fries initiatief om de vakleerkracht bewegingsonderwijs terug te laten keren in het basisonderwijs. Plantinga werkte hiervoor drie jaar bij het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB). "Daar richtte ik mij al op de jeugd. Met die expertise en mijn opgebouwde netwerk werd ik vervolgens in 2012 aangenomen bij Sport Fryslân."

De start - De Friesland Zorgverzekeraar

Sport op Basisscholen (SoB) neemt een groot deel van de tijd van Plantinga in beslag. Ze heeft veel vertrouwen in het project. "Het is allemaal begonnen door De Friesland Zorgverzekeraar", weet ze. "Zij constateerden een toenemend aantal botbreuken onder de Friese jeugd en vernamen van Sport Fryslân dat wij de vakleerkracht voor beweging terug wilden in het basisonderwijs. Dat sloot volledig aan op de bevindingen van de verzekeraar. Immers, betere gymlessen kunnen uiteindelijk leiden tot minder blessures. Zo is het project gestart."

SoB is een groeiend succes en krijgt steeds meer navolging in andere provincies. In Friesland drijft het project voor een groot deel op het uitvoerende werk van de combinatiefunctionaris, oftewel de buurtsportcoach. Hij geeft zelf gymlessen of begeleidt het bewegingsonderwijs op de scholen, maar doet veel meer dan dat. De buurtsportcoach stimuleert leerlingen in het aanleren van een gezonde leefstijl, door hen meer te laten bewegen op het schoolplein en door voorlichting over voeding te geven via onder meer het programma Lekker Fit!

Gezamenlijk project

De rolverdeling is helder. "Besluiten over de budgetten voor SoB, de communicatie en dus ook het beheer van de website liggen allemaal bij verzekeraar De Friesland. Maar het opstarten van het plan, het creëren van

Marije Plantinga, projectleider Sport op Basisscholen Sport Fryslân

Bij Sport Fryslân, het sportkenniscentrum in de provincie

draagvlak voor de vakleerkracht en het meekrijgen van meer gemeenten is de verantwoordelijkheid van Sport Fryslân. Ik zit in een projectgroep met drie leden van De Friesland. Eén van die leden zit in het managementteam en heeft direct contact met de Raad van Bestuur." SoB is met recht een gezamenlijk project. Veertig procent van het geld komt van het Rijk, De Friesland draagt twintig procent bij aan de inzet van de buurtsportcoaches en de rest wordt opgehoest door de gemeente. "Hier in Friesland eisen wij dan wel dat tachtig procent van de tijd van de buurtsportcoaches die werken aan SoB ten goede komt aan het bewegingsonderwijs."

**"WE BEREIKEN NU
ZEKER 30.000 VAN DE
60.000 LEERLINGEN
OP DE FRIESE BASIS-
SCHOLEN"**

Marije Plantinga

De buurtsportcoach in Friesland wordt nauw betrokken bij de ontwikkeling van SoB, maar hij wordt feitelijk aangestuurd door de gemeente waar hij werkt. "Een dienstverlenende taak van Sport Fryslân is het sportwerkgeverschap", legt Plantinga uit. "Wij regelen de personeels- en salarisadministratie en juridische zaken, en ontzorgen zo de gemeenten. Maar de gemeente bepaalt hoe de buurtsportcoach wordt ingezet."

Plantinga is tevreden over de ontwikkeling van SoB. "Er is best nog een aantal gemeenten dat niet meedoet, maar we bereiken nu zeker 30.000 van de 60.000 leerlingen op

de Friese basisscholen. De zorgverzekeraar kan dus goed zien dat de investering er-gens toe leidt.”

Menco van der Weg, buurtsportcoach gemeente Heerenveen

Een buurtsportcoach die in Friesland dagelijks werkt in het kader van Sport op Basisscholen is Menco van der Weg. “Ik heb de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding in Groningen gedaan en van daaruit een tijd in het voortgezet onderwijs gewerkt”, licht hij toe. Daarna was hij betrokken bij een stimuleringsproject voor de breedtesport. “Eigenlijk een soort voorloper van de combinatiefunctionaris en de buurtsportcoach. En sinds 2009 werk ik bij de gemeente Heerenveen.”

Begeleiden

Toen SoB begon, verzorgde de 33-jarige Van der Weg zelf gymlessen. “Nu gaat dat niet meer, het programma is te groot. Ik ben verantwoordelijk voor zes basisscholen. Daar zitten er twee bij met respectievelijk 450 en 360 kinderen. De kwaliteit willen we vooral waarborgen door nieuwe methoden te implementeren en groepsleerkrachten te scholen. We hebben een samenwerking met CIOS Heerenveen en ALO Groningen. Studenten komen op de scholen gymlessen geven en buurtsportcoaches ondersteunen.”

Menco van der Weg

Verenigingen betrekken

In samenwerking met sportverenigingen, kinderopvangorganisaties, Sport Fryslân en het Jeugdportfonds wil Van der Weg zo veel mogelijk kinderen structureel aan het bewegen krijgen. SoB is daarbij een belangrijke basis, maar naast SoB en initiatieven als het Gezonde Schoolplein en de lesmethode Lekker Fit! zoekt hij steeds naar nieuwe manieren om verenigingen bij het beleid te betrekken. “Zo houden wij jaarlijks een enquête om per wijk en per school te zien hoe actief de kinderen sporten en of ze lid zijn van een vereniging. Ik sprak vorig jaar met een jongetje dat niet sportte en vroeg hem naar de reden. Uiteindelijk kwam de aap uit de mouw: zijn ouders hadden er geen geld voor. Ik heb het besproken met de schooldirectrice en uiteindelijk hebben wij via het Jeugdportfonds kunnen regelen dat hij op badminton ging. Dat doet hij nog steeds.”

MRT

Een nieuw initiatief waaraan Van der Weg samen met andere buurtsportcoaches werkt in de gemeente Heerenveen is de implementatie van MRT, motorische remedial teaching. MRT richt zich op het stimuleren, ontwikkelen en laten samenwerken van de hersenen, om zodoende tot beter bewegen en uiteindelijk ook beter leren te komen. “Wij zijn een plan aan het schrijven, maar het staat nog in de kinderschoenen. Via zorgverzekeraar De Friesland hebben alle buurtsportcoaches een opleiding gevolgd zodat wij bevoegd zijn om MRT aan te bieden. We hebben een protocol gemaakt dat op den duur verankerd moet worden in het schoolbeleid.”

Arend-Jan Hekkelman, programmamanager Sport op Basisscholen De Friesland Zorgverzekeraar

Bij De Friesland Zorgverzekeraar is het vooral Arend-Jan Hekkelman die de lijnen uitzet als het gaat om Sport op Basisscholen. De 53-jarige duizendpoot werd opgeleid tot leraar Aardrijkskunde en Geschiedenis en deed vervolgens de meest

“DE BUURTSPOORTCOACH IS NIET MEER WEG TE DENKEN. MAAR DE RESULTATEN ZIE JE PAS OVER VIJFTIEN A TWINTIG JAAR”

Arend-Jan Hekkelman

uiteenlopende dingen. Na werk bij onder meer de RDW, Ordina en zorgverzekeraar Menzis begon hij in 2012 bij De Friesland. “Als interim-manager, om een aantal lastige klussen te klaren”, zegt hij daarover. “Daarin was ik vrij succesvol en vervolgens waren er nog wat brandjes die geblust moesten worden. Eén daarvan was SoB, dat door enkele positiewisselingen enigszins was stilgevallen. Ik heb het weer opgepakt en al vrij snel kwam Marije Plantinga van Sport Fryslân aan boord. In de zomer van 2012 zaten we op twaalf deelnemende gemeenten, nu op 22. Daar zijn wij heel trots op.”

De structuur

“Ik zit als programmamanager SoB in een projectgroep met in totaal vier mensen”, vervolgt Hekkelman. “Daar zit ook de communicatiemanager van De Friesland in, iemand die voornamelijk de digitale media beheert en Marije Plantinga, als projectleider SoB. Ik beheer het budget en handel daarbij in directe opdracht van de Raad van Bestuur.” De projectgroep heeft vooral een operationele rol. “Daarboven zit een stuurgroep waarin de directeur van Sport Fryslân en ik zitting hebben. Wij nemen

de strategische besluiten. En dan is er nog een adviesraad die zowel de project- als de stuurgroep adviseert over de lange termijn.”

Onzekere toekomst

Wat Hekkelman betreft moet het project nog veel breder gedragen worden. De Friesland werkt momenteel hard aan een factsheet met allerlei feiten en cijfers over SoB, waarmee het project en de mooie resultaten die zijn geboekt bij nog veel meer gemeentebesturen bekendheid moeten krijgen. Hoe SoB er over vijf jaar voor staat kan Hekkelman moeilijk zeggen. “Ons strategisch plan loopt officieel tot 1 januari 2017, dan gaan wij op in Achmea. Nu is De Friesland nog zelfstandig, met een eigen Raad van Bestuur, eigen commissarissen en een eigen pot geld. Die zelfstandigheid is recentelijk verlengd tot 2020, maar wat daarna met SoB gebeurt, is onzeker. Als de stekker eruit gaat, moeten we lobbyen voor meer overheidssubsidie of moeten wij de ingangen die we hebben bij bedrijven gebruiken en met de pet rond gaan.”

Resultaten

Zelf is Hekkelman ervan overtuigd dat SoB moet blijven bestaan. “De buurtsportcoach, de vakleerkracht dus, is niet meer weg te denken. Maar de resultaten zie je pas over vijftien à twintig jaar. Diabetes type 2 kun je voor voor een belangrijk deel voorkomen door goede voeding en door voldoende en goed te bewegen. Als ik kinderen nu meekrijg in de juiste richting, krijgen zij over twintig jaar geen diabetes. Op die manier kunnen wij de zorgkosten en dus ook de premies binnen de perken houden.”

Sander Palm, buurtsportcoach gemeente Deventer

Waar het gezondheid en vitaliteit betreft valt ook in het bedrijfsleven veel te winnen. Buurtsportcoach Sander Palm (35) vervult wat dat betreft een opmerkelijke rol in de gemeente Deventer. Als buurtsportcoach zoekt hij nadrukkelijk de koppeling met het bedrijfsleven. Toen hij in 2012 aan de slag ging, moest hij voor Sportbedrijf De-

venter onderzoeken of samenwerking met het bedrijfsleven een verdienmodel kon opleveren.

“Ik heb lang geleden het CIOS gedaan en daarna in Zwolle een opleiding Sport en Beleid aan de CALO gevolgd”, kijkt Palm terug op het begin van zijn loopbaan. Na werk als sportinstructeur en als verenigingsondersteuner bij SportService Zwolle emigreerde hij in 2007 naar Frankrijk. “Daar had ik mijn eigen camping. In 2012 kwam ik terug en ging aan de slag bij Sportbedrijf Deventer.”

Onderzoek

Sportstad Deventer, een onafhankelijke BV met de gemeente als enige aandeelhouder, zocht een alternatief voor weer nieuwe aanvragen voor enkele jaren subsidie zonder langetermijnplan. “Ik moest bekijken hoe het beter kon. Al snel bleek dat samenwerking met het bedrijfsleven mogelijkheden bood. Wij wisten uit een bewonersonderzoek van 2011 dat bijna 10.000 bewoners destijds niet aan sporten toekwamen omdat

“AL SNEL BLEEK DAT SAMENWERKING MET HET BEDRIJFSLEVEN MOGELIJKHEDEN BOOD”

Sander Palm

ze er geen geld of geen tijd voor hadden. Dat laatste merk ik nu zelf ook. Als mijn dochter van anderhalf heeft gegeten en in bed ligt, is het gedaan met de sportambities van papa. Met deze cijfers ben ik naar de gemeente gegaan en heb voorgesteld het bedrijfsleven cofinancier te maken bij de

investering in buurtsportcoaches en zo Bedrijfssport Deventer op te zetten.”

Intermediair

Palm begon zijn missie met de vraag aan verenigingen waar zij tegenaan liepen in hun contacten met het bedrijfsleven. “Ze kampten bijna allemaal met hetzelfde probleem. Als werknemer X fanatiek hardloper is, is het bedrijf snel geneigd mee te doen aan bijvoorbeeld een businessrun. Maar als X vertrekt, valt ook het contact met de vereniging weg. Wij zijn in dat gat gesprongen en treden op als intermediair tussen verenigingen met een aanbod voor bedrijven en bedrijven die willen werken aan de gezondheid en vitaliteit van hun personeel. Wij maken enerzijds gebruik van de fanatieke sporter als aanjager, anderzijds leggen wij bedrijven uit wat het hen kan opleveren in verhouding tot de kosten. En die kosten zijn relatief laag. Veel accommodaties worden overdag niet gebruikt, daar kan goedkoop worden gesport.”

Scan

Nu is het een kwestie van bedrijven overtuigen. Palm en zijn collega's zijn op de goede weg. Hun startpunt bij elk bedrijf is een Sport- en beweegscan. “Een bedrijf doet die scan bij alle werknemers en ziet wat het niveau van gezond bewegen is van de werknemers. Dat cijfer kunnen wij afzetten tegen het landelijk gemiddelde. Dan wordt bepaald wat het doel is en wat de wensen van de werknemers zijn. Waar, wanneer en wat willen zij doen? Op basis van deze gegevens selecteren wij een aantal sportaanbieders. En als op een bepaald moment bijvoorbeeld dertig procent van de werknemers volleybalt, neemt het bedrijf deel aan een volleybaltoernooi. Aan ons de taak om na dat evenement het volgende al in het vizier te hebben. Die evenementen moeten wel in een kalender staan waar alle werknemers bij kunnen.”

Niet alleen Sportstad Deventer, ook Palm zelf heeft heel direct baat bij succes van Bedrijfssport Deventer. “Ik word deels betaald uit de buurtsportcoachregeling, maar deels ook uit cofinanciering. Dat laatste stukje word ik wel geacht terug te verdienen.” ■

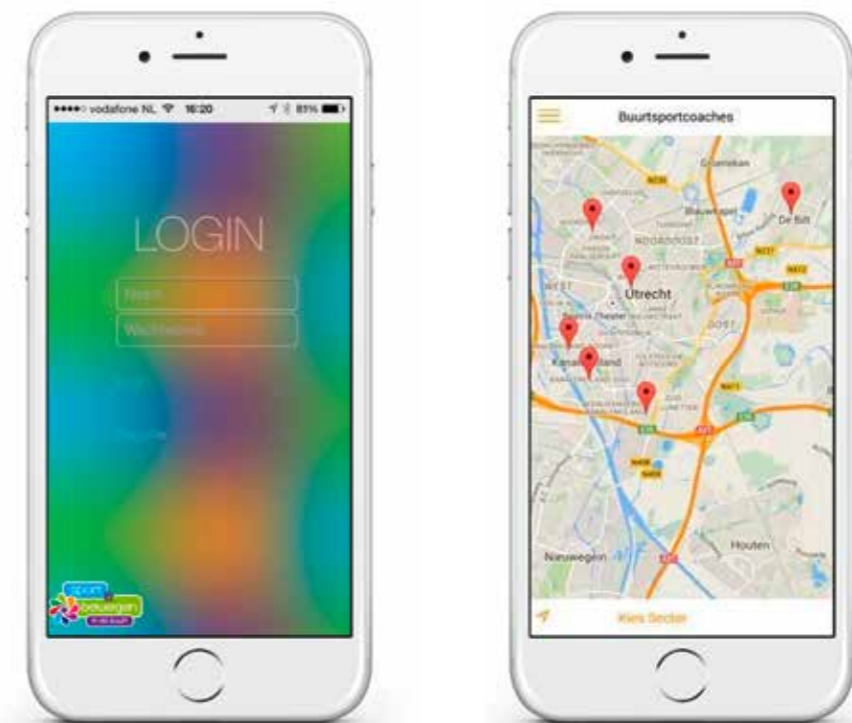
Elke

LEON JANSSEN LOK

buurtsportcoach is uniek

**Kwaliteitsimpuls zorgt voor
meer kwaliteit en continuïteit**

**“DE BUURTSPOORTCOACH-APP
IS EEN GOEDE MANIER
OM CONTACT TE
MAKEN MET ANDERE
BUURTSPOORTCOACHES”**

Nu de inzet van buurtsportcoaches steeds meer gemeengoed wordt binnen gemeenten en het begrip aardig ingeburgerd begint te raken, wordt het tijd stappen te nemen ten aanzien van de continuïteit en de verdere (persoonlijke) ontwikkeling. De functie wordt op zo veel verschillende manieren ingevuld dat je bijna zou kunnen zeggen dat elke buurtsportcoachfunctie uniek is, ook al omdat er geen eenduidige beroepsopleiding is die je letterlijk voorbereidt op het beroep van buurtsportcoach. Dat maakt het extra lastig om kwaliteit en continuïteit te waarborgen, maar het programma Sport en Beweging in de Buurt neemt met de Kwaliteitsimpuls buurtsportcoaches daarin nu het voortouw.

“DE BENAMING ‘IMPULS’ KAN OOK SUGGEREREN DAT HET OM IETS TIJDELIJKS GAAT. EN DAT IS NOU NET NIET WAT WE WILLEN”

Roland Rijshouwer

kelijk zijn doorgevoerd. Lokaal moeten nog meer verbindingen worden gelegd en moeten buurtsportcoaches aansluiting vinden bij bijvoorbeeld de sociale wijkteams. Een kwaliteitsimpuls zou daar een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren, zo vond Schippers. Investeren dus in opleidingen en kennisdeling om zo de kwaliteit én de continuïteit van de buurtsportcoaches (verder) te verbeteren. Ze vroeg Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) om samen met partners een plan van aanpak te maken, een plan dat in de loop van 2014 werd gepresenteerd.

Kwaliteitsontwikkeling in plaats van -impuls

De Kwaliteitsimpuls buurtsportcoaches 2014-2016 vormt een aanvullend traject binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Roland Rijshouwer is namens VSG projectleider Kwaliteitsontwikkeling buurtsportcoaches. Een goede titel, vindt hij zelf: “De benaming ‘impuls’ kan misschien verwarring oproepen en zou ook kunnen suggereren dat het om iets tijdelijks gaat. En dat is nou net niet wat we willen. Met de kwaliteitsontwikkeling proberen we een fundament te leggen voor een duurzame structuur van kennis delen, kennis uitwisselen en kennis ontwikkelen voor en door buurtsportcoaches. Deze mensen moeten zich kunnen ontwikkelen en wij willen dat mogelijk maken door allerlei trajecten in gang te zetten. Uiteindelijk zou het werkveld dan zelf in staat moeten zijn om de ‘brancheontwikkeling’ verder voort te zetten.”

Rijshouwer ziet de meerwaarde van de

combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches, ook al omdat hij in de jaren hiervoor namens NOC*NSF als projectleider betrokken was bij de Impuls Brede scholen, sport en cultuur en Sport en Bewegen in de Buurt. “De buurtsportcoaches vormen inmiddels een flinke beroepsgroep, maar de enorme variëteit die er is in de invulling van de functie – en die op zichzelf natuurlijk prima is – maakt het ook een lastige groep om verder vorm te geven. Er is geen branchevereniging en geen eigen cao, en dat zal ook moeilijk te realiseren zijn.”

Brancheontwikkeling

Het doel van de kwaliteitsontwikkeling is dus de buurtsportcoach in staat te stellen zijn werk nog beter uit te voeren. Maar wat betekent dat in de praktijk? Met het kwaliteitstraject wordt een aantal effecten nagestreefd. Zo moet er in de eerste plaats aantoonbaar verbeterde beroepsuitoefening plaatsvinden. Daarnaast moet er een vorm van brancheontwikkeling ontstaan, zodat de branche straks zelf verantwoordelijk wordt voor kwaliteitsimpulsen. Bovendien zal binnen het onderwijs inbedding plaats moeten vinden in het bij- en nascholingsaanbod. In het plan worden concrete resultaten beoogd, en er is inmiddels al behoorlijk wat van de grond gekomen, zo geeft Rijshouwer aan. “We brengen de praktijkervaringen, vragen en behoeften van de buurtsportcoaches en hun werkgevers in kaart. Die gegevens vormen een belangrijke input voor actuele profielbeschrijvingen en goede competentieprofielen die we willen ophalen bij de praktijk.”

Eind 2014 werd in dit kader een onderzoek

uitgevoerd onder 300 buurtsportcoaches. Daaruit bleek dat er vooral behoefte is aan goede voorbeelden, maar ook aan kennis over inhoudelijke thema’s, zoals (inactieve) doelgroepen en het vormgeven van intersectorale samenwerking. Het onderwerp ‘effecten van decentralisatie’ scoort eveneens hoog en verder hebben de buurtsportcoaches behoefte aan kennis van ‘pr, marketing en communicatie’ om hun werk beter zichtbaar te maken. Ten slotte wordt benadrukt dat het belangrijk is om goed contact te onderhouden met andere buurtsportcoaches om van daaruit een passend ondersteuningsaanbod te ontwikkelen.

Ondersteuningsaanbod

Ook op dat vlak is inmiddels het nodige in gang gezet. Op de website www.sportindebuurt.nl kunnen buurtsportcoaches inloggen en bijvoorbeeld hun competenties in kaart brengen. Leidinggevend kunnen dat dan bekijken en aangeven of zij vinden dat bepaalde competenties nog verder ontwikkeld moeten worden. De Buurtsportcoach-app is zo mogelijk nog interessanter (zie kader) en Rijshouwer is ook trots op de eerste Landelijke Buurtsportcoachdag die op 13 juni in Barneveld plaatsvindt. “Dat is echt een bijzondere dag, speciaal voor buurtsportcoaches. We organiseren daar masterclasses over een viertal thema’s, namelijk Gehandicaptensport, Buurt & Veiligheid, Jeugd, Onderwijs & Gezondheid en het Sociale Domein. Bovendien reiken we daar de prijs uit voor de buurtsportcoach van het jaar.”

Link met onderwijs

Ondertussen wordt in het traject ook volop gewerkt aan een aanbod van instrumenten, trainingen en scholingen waar buurtsportcoaches gebruik van kunnen maken. In het themadossier Buurtsportcoach op www.nisb.nl is inmiddels al een groot aantal good practices en andere handige hulpmiddelen te vinden. “Zo voeren bijvoorbeeld de Johan Cruyff Foundation en de Richard Krajicek Foundation een scholingsprogramma buurt en veiligheid voor buurtsportcoaches uit”, geeft Rijshouwer aan. “En met onderwijsin-

stellingen zijn we aan het bekijken of we een of enkele e-learningmodules kunnen ontwikkelen en factsheets kunnen uitgeven, bijvoorbeeld over thema’s als gehandicaptensport, ouderenparticipatie en sociale wijkteams.”

Die samenwerking met het onderwijs is sowieso een belangrijk item. Eén speciale opleiding voor alle buurtsportcoaches lijkt niet realistisch, gezien de enorme variatie die er is in de invulling van de functie. Maar dat wil niet zeggen dat bestaande opleidingen geen houvast kunnen bieden voor de vele buurtsportcoaches. “We hebben contact met allerlei onderwijsinstellingen, zowel reguliere als particuliere. Er zijn heel veel opleidingen, cursussen en trainingen die elementen be-

vatten die voor buurtsportcoaches van belang kunnen zijn. Wij willen dat duidelijk in kaart brengen en samenwerking stimuleren die kan leiden tot een effectiever en efficiënter scholingsaanbod.”

Het geeft eens te meer aan dat de beoogde kwaliteitsontwikkeling geen overbodige luxe is. Het werken aan continuïteit is en blijft hard nodig. Het ontstaan van een echte branche is op de korte termijn te veel gevraagd, maar de komst van een platform is zeker mogelijk. Sterker nog: alle partijen doen hard hun best om daarin grote stappen te zetten. ■

De Buurtsportcoach-app

Sinds enige tijd bestaat de Buurtsportcoach-app: een handig instrument voor buurtsportcoaches dat voldoet aan hun behoefte om elkaar te kunnen vinden, benaderen en informeren. Ze krijgen er toegang mee tot een omgeving waar ze gemakkelijk in contact kunnen komen met collega’s. De app (verkrijgbaar voor Android en iOS) is gekoppeld aan de website www.sportindebuurt.nl en werkt het meest effectief als buurtsportcoaches op de website hun gegevens volledig invullen. De app kun je gebruiken om:

- kennis te delen, informatie op te halen en ervaringen uit te wisselen;
- de locatie te bekijken van andere buurtsportcoaches en sportstimuleringsprojecten via Google Maps;
- via Google Maps en dankzij een koppeling met www.sportopdekaart.nl te zien welke andere belangrijke programma’s, zoals JOGG, Sportimpulsprojecten en Gezonde Scholen, in gemeenten plaatsvinden;
- collega’s te vinden en contact te leggen, ook via sociale media;
- competenties vast te leggen of (voor coördinatoren en leidinggevend) te bekijken en bevestigen;
- trainingen en opleidingen te vinden om competenties verder te ontwikkelen;
- op de hoogte te blijven van landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen, bijeenkomsten en opleidingsmogelijkheden;
- toegang te krijgen tot een bibliotheek met bruikbare informatie zoals voorbeelddocumenten, handreikingen en factsheets;
- het laatste nieuws als eerste op je app te ontvangen.

“Sinds kort heb ik de Buurtsportcoach-app in gebruik”, zegt Danny Fluit, Combinatiefunctionaris Aangepast sporten in Gemeente Barneveld. “Het is een goede manier om contact te maken met andere buurtsportcoaches. Wanneer de app steeds meer geregistreerde buurtsportcoaches krijgt, kun je nog makkelijker en sneller een groter netwerk opbouwen. Daarnaast blij je via je mobiel gemakkelijk en overal op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen, relevante informatie en bijeenkomsten.”

Koningsspelen in Leiden georganiseerd door buurt- sportcoaches

8.000 kinderen sporten samen
onder leiding van 1.100 studenten

TESSA DE WEKKER

“Een voorbeeld voor anderen. Zo hadden we de Koningsspelen bedoeld.” Richard Krajicek, een van de initiatiefnemers van de Koningsspelen, was lovend over hoe het evenement in Leiden is georganiseerd. Ruim 8.000 kinderen van dertig basisscholen deden mee aan de sportdag, mede georganiseerd door enthousiaste buurtsportcoaches. “We wilden een extra beweegmoment voor de kinderen creëren, naast hun eigen sportdag, en daarbij de scholen zo veel mogelijk werk uit handen nemen. Dat is gelukt”, zegt Paul van Ark trots.

“DE KONINGSSPELEN IN LEIDEN MOETEN EEN DAG WORDEN WAAROP WE DOOR DE HELE STAD HEEN ALLE LEIDSE KINDEREN MET PLEZIER LATEN SPORTEN”

Matthijs Feenstra

Samen met collega-buurtsportcoaches Matthijs Feenstra en Arjen van Duijn en zeven andere projectgroepleden was Van Ark de drijvende kracht achter de Koningsspelen in Leiden. Het evenement in deze stad was op 24 april even landelijk nieuws. De koning en de koningin schoven namelijk op een van de Leidse locaties aan voor het ontbijt en bekeken daarna de start van de sportdag. Van Ark: “Hartstikke leuk natuurlijk, en een erkenning dat we in Leiden een mooi evenement hebben neergezet. Maar het gaat me vooral om de kinderen. Zij hebben een mooie dag gehad, met veel sport en bewegen.”

Sportnetwerk

Van Ark is vakleerkracht bewegingsonderwijs op de Morskring, een van de basisscholen in Leiden. Hij is tevens buurtsportcoach, in Leiden trouwens nog combinatiefunctaris geheten. Net als een aantal van zijn collega's werkt hij vanuit een school. Een ideale situatie, vindt hij. “Het is erg praktisch om vanuit een school te werken in plaats van vanuit een wijk.” De school heeft natuurlijk een belangrijke functie in een wijk en Van Ark en zijn collega's (Leiden heeft 22 buurtsportcoaches, van wie een deel vanuit scholen werkt) hebben inmiddels een groot netwerk opgebouwd in de buurt, in het complete onderwijs in Leiden en bij de sportverenigingen.

Feenstra: “Er is vanuit de school een heel sportnetwerk in de wijken ontstaan. We organiseren samen met sportverenigingen voor elke groep verschillende clinics per schooljaar. Tijdens schooltijd, zo veel mogelijk buiten de gymtijden om. Na schooltijd kunnen kinderen dan nog vier keer onder leiding van een trainer van de vereniging trainingen volgen. Gedurende de hele basisschooltijd maken ze zo met ruim twintig sporten in Leiden kennis en komen ze erachter welke sport ze het leukst vinden.”

Veel enthousiasme

Ook zijn Feenstra en de anderen intermediair van het Jeugdsportfonds, zodat ze ouders die het lidmaatschap van een sportvereniging niet kunnen betalen voor hun kinderen meteen met het fonds in contact kunnen brengen. “We hebben zelfs fietscursussen voor allochtone moeders georganiseerd, zodat ze hun kinderen veilig naar de sportclub kunnen brengen. En tegelijkertijd brachten we de moeders zelf zo ook in beweging.”

Dat soort initiatieven toont aan dat Feenstra, Van Ark en Van Duijn ver willen gaan om de kinderen van de scholen aan het sporten te krijgen, en dat ze dat met veel enthousiasme doen. Datzelfde geldt voor de organisatie van de Koningsspelen. Van Duijn: “In de voorbereiding is het regelmatig nachtwerk geworden. Maar dat is niet erg. Het belangrijkste is dat onze werkgevers ons de vrije hand hebben gegeven. Wij kennen het onderwijs en de sport. Ze hebben ons vrij gelaten in hoe we het evenement precies gingen organiseren.”

Als de buurtsportcoaches niet vanuit een

“VOOR DE KONINGSSPELEN HADDEN WE HEEL WAT MEER HANDJES NODIG, MAAR VANWEGE DE GOEDE CONTACTEN WAS DAT GOED TE REGELEN.”

Arjen van Duijn

“WIJ WETEN HOE HET OP EEN SCHOOL WERKT, OMDAT WE NAAST BUURTSPOORTCOACH OOK VAKLEERKRACHTEN BEWEGINGSONDERWIJS ZIJN”

Paul van Ark

**“OP ALLE VELDEN IN
HEEL LEIDEN IS TIJDENS
DE KONINGSSPELEN
GESPORT”**

Matthijs Feenstra

school hadden gewerkt, hadden ze de Koningsspelen in Leiden nooit zo groots kunnen opzetten. “Wij weten hoe het op een school werkt, omdat we naast buurtsportcoach ook vakleerkrachten bewegingsonderwijs zijn”, geeft Van Ark een van de voordelen aan. “Toen in 2013 het idee van de Koningsspelen werd gepresenteerd, schoten veel scholen in de stress. Dat was namelijk een paar maanden voordat de Spelen plaats moesten vinden. Normaal gesproken ligt een schooljaar in september al helemaal vast.”

Extra beweegmoment

Toch sprak het idee van een grote sportdag ter gelegenheid van de verjaardag van de nieuwe koning Van Ark, Van Duijn en Feenstra, die allemaal op verschillende scholen werken, aan. Zeker omdat het de bedoeling was dat het voor kinderen echt een extra beweegmoment zou worden. De Koningsspelen moesten niet in de plaats komen van de al bestaande sportdag op veel scholen. De drie opperden na het eerste jaar om een dag voor hen samen te organiseren, om zo het werk te verdelen. Feenstra: “We hebben goede contacten bij het ROC en een docent van de opleiding Sport en Bewegen liep met dezelfde gedachte. Toen dachten we: Waarom organiseren we dan geen dag voor heel Leiden? Want niet alleen voor onze scholen kwam

het evenement uit de lucht vallen, iedereen moest er wat mee. We wilden met een centrale organisatie de scholen zo veel mogelijk werk uit handen nemen.”

“We begonnen letterlijk met een leeg blaadje uit de printer. We hadden helemaal niets”, herinnert Feenstra zich. Niets, behalve dan een groot netwerk door hun functie als buurtsportcoach. Er ontstond een projectgroep met ook twee afgevaardigden van het gemeentelijke Sportbedrijf, twee mensen van het ROC, een voormalig directeur van een basisschool en de vorige voorzitter van de Leidse Sport Federatie. Van Duijn, Feenstra en Van Ark zorgden voor de inhoudelijke invulling van de sportdagen en het contact met de scholen en verenigingen op wiens velden de dag zou worden gehouden. De hele projectgroep zocht naar sponsors en de andere leden regelden de logistiek.

Vorig jaar was de eerste editie van de Koningsspelen Leiden een feit, met 7.500 deelnemers. Dit jaar breidde de dag zich uit en deden op drie na alle Leidse basisscholen mee aan het evenement. “Ruim 8.000 kinderen, verspreid over verschillende sportlocaties”, vertelt Feenstra. “Op alle velden in heel Leiden is tijdens de Koningsspelen gesport. De kleuters van elke school hebben op de eigen schoolpleinen spelletjes gedaan. Dit jaar hebben ook de scholen voor speciaal onderwijs meegedaan.” ■

We hebben al veel nuttige verbindingen gelegd”

Buurtsportcoaches zoeken aansluiting bij sociale wijkteams

Met ingang van dit jaar zijn onderdelen van de AWBZ, het participatiebeleid en de jeugdzorg een verantwoordelijkheid van de gemeenten geworden. Zij staan voor de grote uitdaging om deze decentralisatie van het sociaal domein in goede banen te leiden. De sport- en beweegsector kan een bijdrage leveren aan het succes van deze grootscheepse beleidstransitie. Buurtsportcoaches spelen een belangrijke rol in het verbinden van sport met andere sectoren, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij de pas opgerichte sociale wijkteams.

ROELOF JAN VOCHTELOO

ale kaart. Je moet zowel de taal van de professional spreken als die van de sportbestuurder of -vrijwilliger. Verder moet je geen 9 tot 5-mentaliteit hebben en de sport een warm hart toedragen.”

Schaarman heeft nauw contact met de jeugdzorgprofessionals, die hij helpt bij het begeleiden van jongeren naar de sportvereniging. Ook ondersteunt hij de leden van de sociale wijkteams die Rotterdam sinds 1 januari 2015 telt bij hun vragen met betrekking tot sport. “Verder adviseer ik sportverenigingen op het gebied van een pedagogisch sportklimaat. Ik leg hen bijvoorbeeld uit dat alle jeugdtrainers een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) kunnen overleggen en bemoei me met de in februari 2014 gestarte Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen.”

Signaleren

Als thema-adviseur Sport & Zorg is het ook zijn taak om mensen die met jongeren werken te stimuleren om bepaalde zaken in een vroegtijdig stadium te signaleren. “Als jeugdtrainer moet je niet alleen zien dat een kind

Harry Schaarman, buurtsportcoach Rotterdam

Harry Schaarman is in dienst bij Flexus-Jeugdplein, een Rotterdamse jeugdzorgorganisatie die in het kader van de buurtsportcoachregeling samenwerkt met Rotterdam Sportsupport. Hij is onder andere thema-adviseur Sport & Zorg en in die functie probeert hij om de jeugdzorg sportminded en de sport zorgminded te maken. “In dit werk is het belangrijk om een goede kennis te hebben van de soci-

“DAT JE TELKENS MET VERSCHILLENDE MENSEN TE MAKEN HEBT IS JUUST HET LEUKE AAN DIT WERK”

Bram Franken

tien keer een bal kan hooghouden, maar moet het je ook opvallen als hij voor de vierde keer een paar vieze sokken uit zijn tas haalt. Zoiets zou een signaal kunnen zijn dat iemand een moeilijke thuissituatie heeft.”

Rotterdam kent 380 sportverenigingen en het is voor Schaarman ‘ingewikkeld’ om bij alle verenigingen langs te gaan. Elke wijk heeft haar eigen verenigingsadviseurs en sportpedagogen waarmee ze om tafel gaat en ideeën en methodieken bespreekt. Eén van de thema’s die dan aan bod komen is de interventie Fighting 4 Change. Tijdens dit project, dat gefinancierd wordt vanuit het landelijke Kracht van Sport-programma van het Oranje Fonds, nemen kinderen deel aan een zelfverdedigingsprogramma om zo hun agressie- of weerbaarheidsproblemen aan te pakken. “Momenteel zijn we aan het kijken of we een dergelijk programma ook met andere sporten kunnen opzetten.”

Bram Franken, buurtsportcoach Barendrecht

Bram Franken is sinds september 2013 buurtsportcoach in de gemeente Barendrecht. Hij is net als twee collega-buurtsportcoaches in dienst van KijkopWelzijn, terwijl nog twee andere collega’s werkzaam zijn voor Kinderopvang Eiland Marlyne. Dat zijn de twee partijen die verantwoordelijk zijn voor de cofinanciering van de buurtsportcoachregeling. “Als buurtsportcoaches hebben wij de gezamenlijke doelstelling om het beweeg- en sportaanbod in de gemeente te verbeteren. We richten ons op de meest kwetsbare groepen, zoals kinderen, ouderen, mensen met een beperking en mensen met overgewicht, maar we sluiten niemand uit.” De vijf buurtsportcoaches werken met een jaarkalender, waarvan ze allen een deel voor hun rekening nemen. Het merendeel van de activiteiten hebben zij zelf opgezet. Reeds bestaande interventies worden in Barendrecht vooral gebruikt om bepaalde zaken uit te filteren. Franken heeft eerder in Breda gewerkt en daar werden CIOS-studenten ingezet om na

“JE MOET ZOWEL DE TAAL VAN DE PROFESSIONAL SPREKEN ALS DIE VAN DE SPORTBESTUURDER OF -VRIJWILLIGER”

Harry Schaarman

schooltijd met een sport- en spelkist les te geven in de wijk. “Dat hebben wij nu breder getrokken. Scholen kunnen bij ons zo’n kist huren tegen een gereduceerd tarief en wij komen dan één keer lesgeven en proberen om ook verenigingen warm te maken om een les te komen verzorgen.”

Schil om de wijkteams

Nadat de gemeente Barendrecht heeft gedeeltecipieerd in een wijkteampilot van de gemeente Rotterdam, telt ze nu vier sociale wijkteams. Franken en zijn collega’s vormen geen onderdeel van die teams, maar zitten daar als een schil omheen. “Mocht er een gezinslid zijn dat behoefte heeft aan sport en bewegen, dan worden wij ingeschakeld om een verbinding met passend sportaanbod te realiseren. Op die manier is onlangs een jongetje lid geworden van een volleybalvereniging, die ook zijn contributie betaalt. Sommige verenigingen hebben hier dus zelf een potje voor, maar soms doen we ook een beroep

op het Sport- en Cultuurfonds van de gemeente of op het Jeugdsportfonds.”

Momenteel is Franken druk bezig met de voorbereidingen van het BuurtKidsCoach-project, dat in juni plaatsvindt. Dit evenement komt uit de koker van de Johan Cruyff Foundation en wordt van begin tot eind door kinderen georganiseerd. De buurtsportcoaches hebben dit project aangepast en toepasbaar gemaakt voor kinderen. “Het wijkteam is die dag ook aanwezig en zo wordt het een activiteit voor de hele buurt. Ook organiseren we regelmatig activiteiten in samenwerking met Feyenoord, een club die natuurlijk een enorme aantrekkingskracht heeft.”

Netwerken en aanpassen

Franken legt uit dat je als buurtsportcoach goed moet kunnen netwerken en je goed moet kunnen aanpassen aan verschillende doelgroepen. “Dat je telkens met verschillende mensen te maken hebt is juist ook het leuke aan dit werk.” Vanuit andere gemeenten hoort Franken positieve geluiden over het werk dat in Barendrecht gedaan wordt. “We hebben veel projecten ont-popt, maar realiseren ons dat sommige zaken altijd beter kunnen en dat we veel moeite moeten blijven doen om bepaalde ‘lastige’ doelgroepen, zoals mensen een

“IN DE WIJKTEAMS HEEFT SPORT NOG GEEN PRIORITEIT. DAARIN MOETEN WIJ ONZE WEG WETEN TE VINDEN”

Sido de Schiffart

beperking, goed te blijven bereiken. Over het algemeen denk ik dat we het goed doen en al veel nuttige verbindingen hebben gelegd.”

Sido de Schiffart, coördinator Sportontwikkeling Leeuwarden

“Dynamische mensen.” Dat is de eerste typering die bij Sido de Schiffart opkomt als hij de buurtsportcoaches in de gemeente Leeuwarden moet omschrijven. “Het zijn denkende doeners en ‘doenende’ denkers. Ze zijn enthousiast en raken niet snel van hun padje.” Als coördinator Sportontwikkeling bij bv SPORT, het geprivatiseerde sportbedrijf van de gemeente Leeuwarden, stuurt De Schiffart negen allround buurtsportcoaches aan. “De buurtsportcoaches krijgen van mij een kader met doelstellingen en een globale tijdsindeling mee, maar ze moeten zelf hun plannen maken en zorgen dat hun aandachtswijk in beweging komt en blijft.”

Om dat voor elkaar te krijgen hebben de buurtsportcoaches enerzijds contact met scholen, kinderopvang, fysiotherapeuten, huisartsen, jeugdzorg en de GGD en anderzijds met sportverenigingen en -bonden. “Nu voeren zij bijvoorbeeld in opdracht van het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Fryslân en in nauw overleg met twee Leeuwarder wielerverenigingen, de Fietsersbond en MindUp – onderdeel van GGZ Friesland – een project uit om kinderen op de fiets te krijgen. De buurtsportcoaches richten zich namelijk niet alleen op sport, maar op bewegen in het algemeen en daarmee op het sociale aspect.”

Samenwerkingsverband met wijkteams

De gemeente Leeuwarden telt sinds jongstleden januari negen sociale wijkteams, die in de wijken zo veel mogelijk mensen willen leren kennen, om zo te weten wat er in de buurt speelt. De buurtsportcoaches zijn geen onderdeel van die wijkteams, maar hebben wel een nadrukkelijk samenwerkingsverband met ze. “Als aansluitfunctionaris kunnen zij zich gevraagd en ongevraagd bij de wijkteams aansluiten om samen tot leuke activiteiten te komen, waarbij bewegen niet een doel, maar een middel is. Dan kun je het hebben over wandelen met een groep allochtone dames of een activiteit ondernemen met een groepje dak- en thuislozen.”

De Schiffart merkt op dat het wel energie kost om die wijkteams en buurtsportcoaches aan elkaar te laten wennen. “In die wijkteams heeft sport namelijk nog geen prioriteit. Daarin moeten wij onze weg weten te vinden en vooral niet te snel willen gaan.” ■

Bewegen naar Werk

Mensen in de bijstand door de inzet van sport sneller een baan laten vinden. Dat is de doelstelling van het project Bewegen naar Werk, waarvoor de gemeente Rotterdam en Rotterdam Sportsupport vanuit de buurtsportcoachgelden één fte inzetten. Door twee keer in de week bij een Rotterdamse sportvereniging te sporten winnen deze mensen aan vitaliteit en zelfvertrouwen, doen ze meer sociale contacten op en maken ze uiteindelijk meer kans op de arbeidsmarkt. Een lifecoach begeleidt de deelnemers individueel bij hun persoonlijke ontwikkeling. Na de start van een succesvolle pilot in 2013 bij korfbalvereniging RSV Sperwers zijn inmiddels tien verenigingen bij het project aangesloten. Momenteel bereikt het project zo’n 600 mensen met een bijstandsuitkering, eind dit jaar zal dat aantal op circa 950 liggen.

Doelstellingen gehaald

Initiatiefnemer en projectleider van Bewegen naar Werk is Koos Rimmel van Rotterdam Sportsupport. “Ik ben zeer tevreden, omdat wij al onze doelstellingen volgens afspraak hebben gehaald. Momenteel zijn we bezig met de afronding van de projectevaluatie, die binnenkort zal worden aangeboden aan de verantwoordelijke wethouder.”

Uiteraard hoopt Rimmel dat ook de gemeente tevreden is over Bewegen naar Werk, maar het gaat

“MEESTAL GEEF IK GEHOOR AAN DIE WENS, WANT HET GAAT MIJ EROM DAT ZIJ DUURZAAM IN BEWEGING BLIJVEN.”
Koos Rimmel

hem er vooral om dat zijn deelnemers er iets aan hebben. “Zij zijn erg gemotiveerd en geven aan dat ze het project na een periode van wennen heel erg zijn gaan waarderen. Bewegen naar Werk duurt per deelnemer een halfjaar en mensen die in die periode geen baan hebben gevonden vragen vaak verlenging aan. Meestal geef ik gehoor aan die wens, want het gaat mij erom dat zij duurzaam in beweging blijven.”

Toekomst

In juli 2015 wordt duidelijk of de gemeente Rotterdam doorgaat met Bewegen naar Werk. “Er moet fors gesneden worden in het gemeentelijke participatiebudget, dus het is even afwachten wat de toekomst zal brengen en in hoeverre een uitrol van Bewegen naar Werk tot de mogelijkheden behoort. In de tussentijd gaan wij op volle kracht verder.”

Judith Menheere, buurtsportcoach Goes

“Maak bewegen niet te beladen, maar juist laagdrempelig”

“In Goes hebben we een groot beweegaanbod voor mensen met chronische gezondheidsklachten. Mijn missie is om dat aanbod in kaart te brengen en bij de inwoners onder de aandacht te krijgen, want veel mensen weten simpelweg niet dat het bestaat”, zegt Judith Menheere (45), bewegcoach voor mensen met chronische klachten of beperkingen. “September vorig jaar hebben we bijvoorbeeld een bewegegroep opgestart voor mensen met longklachten. Dat gaat veel verder dan bewegen alleen. Zij weten van elkaar wat een slechte dag inhoudt, of wanneer het wat zuurstof in de lucht betreft een slechte dag is. We praten ook met hun partners en met ziekenhuis, revalidatiecentrum, thuiszorg en het Longfonds. Je moet zorgen dat eerder verrichte zorg niet vervaagt.”

“Mensen moeten vooral zelf gemotiveerd zijn om te bewegen”

Menheere is voor zestien uur per week als combinatiefunctionaris aangesteld. “De gemeente wil aandacht voor de gezonde leefstijl en vindt het waardevol dat iedereen meedoet. Ouderen en patiënten moeten zo goed mogelijk worden doorverwezen. Voor het ‘op maat’ sporten verwijzen we mensen naar Meer Bewegen voor Ouderen of de zogeheten GALM-groepen.”

Wat is je kerntaak? Op welke doelgroep richt jij je?

“Ik hoor het verhaal van de cliënt aan en ga samen met hem op zoek naar een passende beweegactiviteit. Ik ga vervolgens ook mee om te kijken of het past. We koppelen ook initiatieven. Ik ben er voor burgers van 18 tot 110 jaar, maar we richten ons vooral op vijftigplussers en brengen de zogeheten beweegtuinen onder de aandacht. Sommige mensen gaan immers liever niet de gymzaal in. Ik denk dat we steeds meer naar omnisportverenigingen toe gaan, waar mensen tegen een bepaald tarief bijvoorbeeld kunnen tennissen of zwemmen, maar ook aan zumba kunnen doen.”

Op welke manier speel je in op de behoefte van de doelgroep?

“Mensen worden doorverwezen door de arts of praktijkondersteuner, anderen bellen uit eigen initiatief. We brengen het sportaanbod onder de aandacht van de mensen, bijvoorbeeld tijdens de Nationale Sportweek. Je probeert mensen te prikkelen, geeft aan dat als ze blijven bewegen ze er later profijt van zullen hebben, bijvoorbeeld wanneer ze met hun kleinkinderen willen fietsen. Maar mensen moeten vooral zelf gemotiveerd zijn om te bewegen.”

Met wie werk je samen? Hoe maak je de verbinding?

“Praktijkondersteuners, huisartsenpraktijken, thuiszorg, het revalidatiecentrum. Mijn functie is ondergebracht bij een maatschappelijke instelling en van daaruit krijg ik mensen doorverwezen. Dat doorverwijzen zou vanuit de huisartsen nog veel meer kunnen gebeuren, het is tenslotte een aanvulling op de behandeling. Fysiotherapeuten houden cliënten soms lang in behandeling, terwijl ze in een bewegegroep beter zouden renderen. Zo’n bewegegroep heeft immers ook nog een sociale component. Wat dat betreft valt er nog een wereld te winnen. Het is nog vaak pionieren en ik word regelmatig met argusogen bekeken. Verbinden doe ik door langs te gaan. Persoonlijk contact is het beste. Je moet daarbij toegankelijk en vriendelijk zijn.”

Hoe zorg je voor borging en continuering?

“Soms stoppen mensen zonder dat ik het weet. Dat is jammer, want als ik er op tijd door een docent op word gewezen, dan kan ik ze misschien nog tijdig op een ander spoor zetten. De borging zit ook opgesloten in het gemeentelijk beleid. In Goes vindt de gemeente het belangrijk dat het netwerk bij elkaar komt en met elkaar van gedachten wisselt.”

Wat zijn je dromen en ambities? Wat wil je nog graag bereiken?

“De moeilijkst te motiveren doelgroep in beweging krijgen! Mensen met veel klachten, mensen met overgewicht, die zie je niet. Hoe kom je toch achter hun voordeur en kun je ze vervolgens motiveren? Er zijn ook mensen die zeggen: ‘Ik heb een hekel aan sport’. Toch is het goed om het ook bij hen te blijven proberen, want er kan een moment of aanleiding komen dat er opeens wel behoefte ontstaat om te bewegen. De invoering van wijkteams is wat dat betreft een goede zaak. Het zou mooi zijn als je een basisaanbod per wijk hebt, dan is het excuus van ‘Het is niet in de buurt’ ook getackeld. Er kan ook nog veel meer worden samengewerkt, bijvoorbeeld met instanties voor mensen met een beperking. Iedereen dient van zijn eilandje af te stappen. Maar dat kost tijd.”

Wat wil je andere buurtsportcoaches als tip meegeven?

“Blijf dicht bij de mensen. Vooral bij degenen voor wie het niet vanzelfsprekend is om te bewegen. Zorg dat je de aansluiting niet verliest vanwege je houding. Maak ‘bewegen’ niet te beladen, maar juist laagdrempelig.” ■

Maaïke Walters groeide mee met de materie

Combinatiefunctionaris van het eerste uur is nu manager van buurtsportcoaches

Ze behoorde bij de allereerste combinatiefunctionarissen van Nederland, werd buurtsportcoach en is tegenwoordig manager van Stichting De Schroef in Heusden. Sinds 2007 maakte Maaïke Walters het ontstaan en de ontwikkeling van de combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches mee. Ze groeide mee met de materie. "Leuk om na een tijdje een nieuwe uitdaging te hebben."

"WE BEGONNEN ALS EEN ROEPENDE IN DE WOESTIJN, MAAR IN DIE WOESTIJN ZIJN TEGENWOORDIG STEEDS MEER OASES"

tegenwoordig staat Maaïke Walters niet meer zo vaak met de voetjes in de klei, maar vergadert, overlegt en coördineert ze. Van 'trainingspak' is ze meer en meer een 'stropdas' geworden. "Ik maak meer strategische keuzes, sta op iets meer afstand van het uitvoerende werk." Maar veel bewoners van het Noord-Brabantse Heusden - een gemeente met elf dorpskernen en zo'n 43.000 inwoners - kennen haar inmiddels wel.

EDWARD SWIER

Walters zag haar werkerrein veranderen. Als combinatiefunctionaris had ze vooral met jeugd te maken en legde ze verbindingen tussen onderwijs, sport en cultuur. Inmiddels houden zij en haar collega's - De Schroef werkt met 3,75 fte's - zich met een bredere doelgroep bezig. Ook ouderen hebben haar aandacht. En er zijn naast (sport)activiteiten in het onderwijs veel evenementen, acties en ontwikkelingen op het gebied van zorg en welzijn bij gekomen. Jeugdsportstimulering staat nog altijd hoog op de agenda, maar het sociale domein is veel breder geworden. "Tegenwoordig kunnen we alle inwoners van de gemeente Heusden bereiken. We werken meer integraal: elke wijk, elke buurt, elk dorp binnen de gemeente Heusden wordt betrokken." Als het straks allemaal loopt zoals ze hoopt, komt ook het bedrijfsleven nadrukkelijk in beeld. "Alles op zijn tijd."

Overgewicht en eenzaamheid

Dankzij de inspanningen van Walters, haar collega's en samenwerkingspartners steeg de sportparticipatie onder de jeugd tot 16 jaar in Heusden tot liefst 86 procent. Mooie cijfers, al plaatst Walters er wel een kanttekening bij. "Want ik denk niet dat al die jongeren allemaal minimaal één uur per dag bewegen, zoals het streven zou moeten zijn."

Door veranderingen in de taakomschrijving kan nu ook de oudere bewoner van Heusden profiteren van de inspanningen van De Schroef. En dat is, weet Walters, geen overbodige luxe. "Ik ben enorm geschrokken van een GGD-rapportage over volwassenen tussen 19 en 64 jaar. Eén op de drie bleek overgewicht te hebben, en één op de drie voelt zich bovendien eenzaam. Boven de 65 zijn de cijfers nog schrikbarend. Daar gelden overgewicht en eenzaamheid voor één op de twee, en dan rond ik het nog voorzichtig af. Dat is een landelijk cijfer, waar wij nauwelijks van afwijken."

“WE CONCENTREREN ONS MEER EN MEER OP PROJECTEN DIE BEWEGINGSARMOEDE EN EENZAAMHEID TEGENGAAN”

je enthousiast van. Ik heb een heel afwisselende baan, met heel veel verschillende werkplekken. De ene dag overleg ik met een directeur, de andere dag heb ik met vrijwilligers van een vereniging te maken.”

Kennisoverdracht

In de loop der jaren zijn Walters en haar collega's wel selectiever geworden in hun projecten. “We hebben het inmiddels afgekaard, anders dreig je te gaan zwemmen. We maken gezamenlijk en ieder afzonderlijk een jaarplanning. Op het gebied van sport en bewegen is wat ons betreft alles bespreekbaar en proberen we zo veel mogelijk evenementen en activiteiten te stimuleren. We concentreren ons nu wel meer en meer op projecten die bewegingsarmoede en eenzaamheid tegengaan. Daarnaast leveren we advies over vrijwilligersbeleid, ledenwerving, nieuw sportaanbod, pr en communicatie en wet- en regelgeving aan verschillende sportverenigingen binnen onze gemeente.”

Deed Walters in de laatste jaren, via cursussen en de praktijk, veel kennis op, ze is niet alwetend. “Mijn netwerk is in de loop der jaren heel groot geworden; als ik hulp nodig heb, probeer ik die altijd uit dat netwerk te halen. Er is zo veel kennis aanwezig, het is zonde daar geen gebruik van te maken.” Ze geeft dat ook aan haar collega's mee. “Ik doe veel aan kennisoverdracht, deel alles wat kan met mijn collega's. Er is veel onderlinge intervisie.”

De laatste bijscholing die ze persoonlijk volgde was op het gebied van fondsenwerving. Handig voor de verenigingen en instellingen die ze adviseert, handig ook voor De Schroef zelf. Want er wordt van Walters wel de nodige creativiteit gevraagd. Waar in de dagen van de combinatiefunctionaris de gemeente de cofinanciering uit eigen middelen bijdroeg, is de lokale overheid dat bij de buurtsportcoach niet meer verplicht. Walters moet, plat gezegd, de boer op, partners zoeken. Het rond krijgen van de begroting is geen sinecure. “We zijn er de laatste jaren in geslaagd zorg en welzijn aan onze activiteiten te koppelen. Het zou mooi zijn als we daar ook het bedrijfsleven aan kunnen toevoegen en zo kunnen bijdragen aan de gezondheid van werknemers. Met bedrijfssport is veel te winnen. Uiteindelijk gaat het erom dat we in Heusden onze maatschappelijke doelen, minder bewegingsarmoede en minder eenzaamheid, samen moeten zien te bereiken.” ■

Het rechtvaardigde Walters' inspanningen om met de gemeente een verschuiving in de aandacht te bespreken. Het sociale domein krijgt meer aandacht, en met resultaat. Op een eerste pilotproject voor valpreventie kwamen, zonder dat daar veel promotie voor was gemaakt, tientallen 55-plussers af. En van de 120 aanwezigen bij een GALM-fittest besloot zo'n tachtig procent zich aan te sluiten bij een beweeggroep. “Een resultaat waar we trots op zijn.”

Pionieren

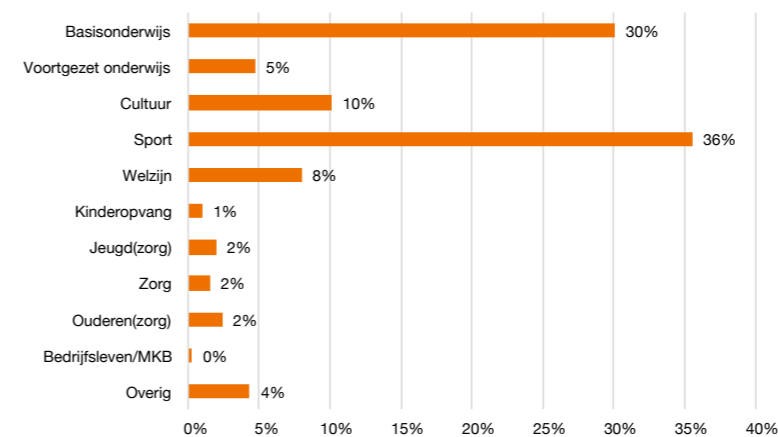
De Schroef ontstond in 2007 als een particulier initiatief. Niet lang na de oprichting riep de overheid de combinatiefunctionaris in het leven. Er is inmiddels veel bereikt. “We begonnen als een roepende in de woestijn, maar in die woestijn zijn tegenwoordig steeds meer oases.”

Hetsamenwerkingsverband tussen atletiekvereniging DAK, hockeyvereniging MHCD en scholengemeenschap d'Oultremontcollege in Drunen had in 2007 als eerste doel jeugd structureel aan het bewegen te krijgen én sportverenigingen waar nodig te versterken. Het zoeken naar nieuwe vrijwilligers was lastig, wet- en regelgeving alsmaar complexer. Walters werd in 2008 aangesteld als combinatiefunctionaris. “We hoorden bij de eerste pilotprojecten.”

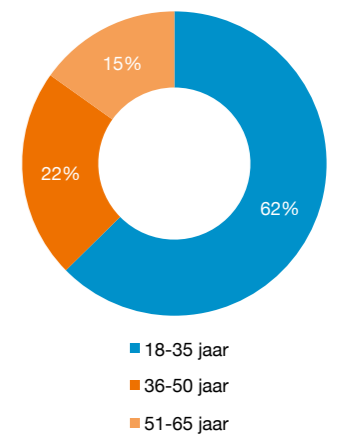
Walters, afgestudeerd in de vrijetijdswetenschappen en actief als waterpolospeelster én jeugdcoördinator bij zwemvereniging AquAmigos, was de eerste in Nederland met de functie van combinatiefunctionaris op haar visitekaartje. Ze pionierde, en doet dat feitelijk nog steeds. “Iedere keer creëer ik als het ware weer een nieuwe invulling van mijn taken voor mezelf. En het werk is nog lang niet af. Het is ook nog altijd erg leuk. Ik heb inmiddels in zo veel verschillende keukens mogen kijken, daar blijf

Cijfers in beeld

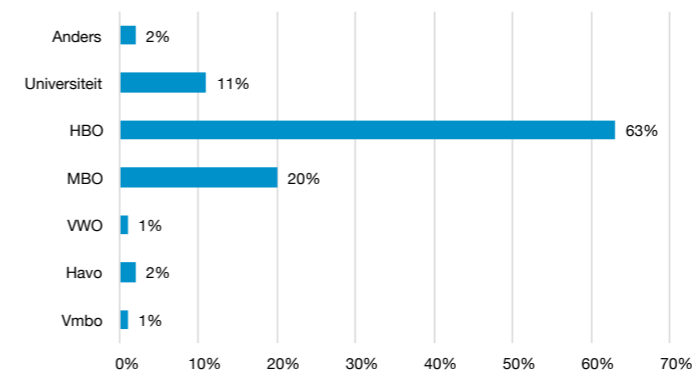
Sectoren waarin de buurtsportcoach werkzaam is (verdeling fte's)

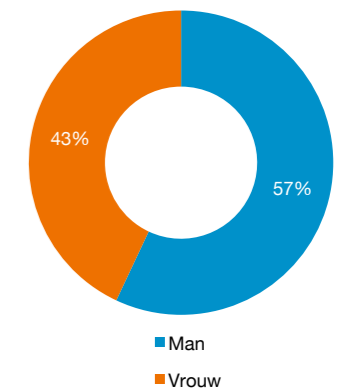
Gemiddelde leeftijd buurtsportcoach is 35,4 jaar

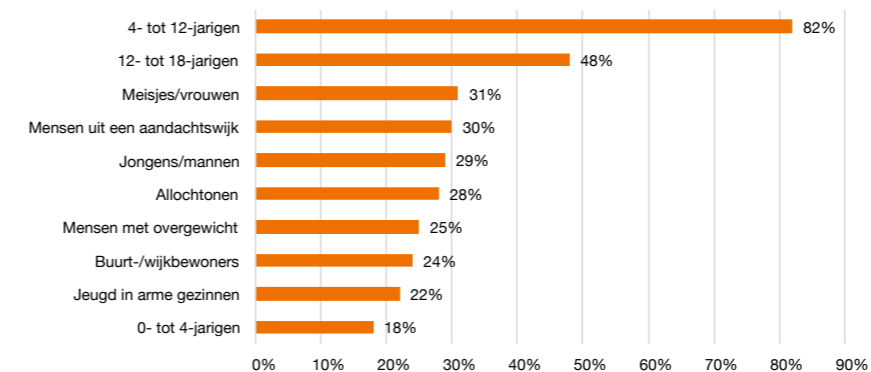
Hoogst voltooide opleiding buurtsportcoach

Man/vrouw verhouding

Top 10 doelgroepen waarvoor de buurtsportcoach werkzaam is

MAAK JIJ OOK HET VERSCHIL?